

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1893.

Redaktor:
Michał Hórnik.

Lětnik XLVI.

Zešiwk 1.

(Cyłego rjada čisło 87.)

B u d y š i n .

Z nakładom Maćicy Serbskeje.
W kommissiji E. Rühla.

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1893.

Redaktor:
Michał Hórnik.

Lětnik XLVI.

B u d y ś i n .
Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Dodawki k serbskemu słownikej.

Zezběrač *Jan Rudyserb.*

B.

- Babjak, weichlicher Einhüller (gegen Kälte).
Babjawa, weichliche Einhüllerin.
Babjenje, das Verhüllen.
Bakus, Dickling, Stroger.
Balica, balik = bulica, bylica, Weisfuß.
Banišćo, Kürbisplantzung.
Bańka, auch: Becher.
Běhaf, -řk, Lauffunke.
Bejak, unzüchtiger Weiberfreund.
Bělonk, Bucherblume, Chrysanth. leucanth.
Běls, běloš, Weißschimmel.
Bělaš, Weißschimmel (Pferd, Kuh).
Bělawa, eine Anhöhe südw. von Luboz.
Bělích, Champignon.
Bělink, Eisenbeinpilz, agaricus eburneus.
Běliznarka, Sammlerin von Klümpchen abfällen.
Bězmanski, dämlich, herumkummelnd.
Bibas, langaufgeschossnes Mannsbild.
Bimbjel, auch Quaste.
Bimby-lomby, adverb., schlenderhaft, bummelig.
Bjarnački, eine Art Junferäpfel.
Bjenaki, Wiesenstüpfel b. Warnth.
Błaznikojty, närrisch, possentreibersch.
Błaznjak, Possentreiber.
Błučić so, sich verfinstern, na někoho, gegen Jemanden.
Błučina, finstres Waldstück.
Błyskawa, Eisapfel.
Błysćawa, glänzend aufgeputztes Frauenzimmer.
Błysćenki, funkelnde Schmucksachen.
Bkhica, -ička, Floh, bkha.
Blabawa, -bica, = blaba, labriger Mund, Labertasche.
Blabora, Schwammmund.
Blaborić, schwaßen, baborić
Bliskać, -kotać, gleißen, glißern.
Blizna = bluzna (Meischwitz).
Blunać, hervorragende Ahren, Blumen zc. abreißen.
Bobhroch, bobihroch, Bohnen, Gartenbohnen.
Bobola, starker und dicker Mensch.
Bohabójny, a, e, gottesfürchtig.
Bohakhwalof, Lobpreiser Gottes.
Bohaprěwc, Gottesleugner.
Bohumily, gottliebend, auch: von Gott geliebt.
Bokuból, Seitenschmerz.
Bórbolenki, Gemurmel, Raufchen (von Quellen).
Bórbolić, murmeln (von Quellen und Bächlein).
Bórbotańca, unwilliges, lautes Murren.
Bozački, schwarze Läuse am Beerenhollunder.
Bramborčan, Brandenburger, Preuße.

Brašćak, ungeschickter Heiratstifter.
 Brašćef, Heiratagent.
 Brězula, Wirtshuhn.
 Britwja = britej, Rasiermesser.
 Brjodač, einer mit Schwären.
 Brjohojšća, Ufergelände.
 Brjuški, Ballen an Händen und Füßen.
 Brojenki, zerstreutes Gerüchrig, Streusel.
 Broźefka, Bummlerin, Landstreicherin.
 Brubotač, mit dumpfen kurzen Schlägen donnern.
 Brubot, dumpfe Donnerschläge.
 Bulka, Semmelflecken, kulka całty, (Seibau).
 Byr-buc a byrstuc, Bezeichnung des Zusammenpralls zweier Sitzen.

C.

Cunički & -čko, sehr sanft.
 Cyblenk, Mufferon, Knoblauchpilz, agaricus scorodonijs.
 Cyblefski, den Zwiebelbau, resp. =handel betreffend.
 Cyblina, Zwiebelgeschlecht.
 Cydżenki, cydżizny, pl., das Ausgeseigte.
 Cyhlerstwo, Zieglergewerbe.
 Cyhlowany, mit Ziegeln gedeckt.
 Cychnowańca, Rumor, Getobe.
 Cychnowań, -fka, Lärmtreiber, Tober, =rin, auch: rasende Kuh.
 Cyłokrajny, das ganze Land betreffend (z. B. allgemeine Dürre).
 Cynahi, besser cėlnahi, cėlinahi (cėło, nahi).
 Cympotawa, Kuh, die rückwärts schwache Milchstrahlen giebt.
 Cyrčak, auch: Zirpe, Grille.
 Cyrčec, auch: zirpen.
 Cyrčewca, Gezirpe.

Č.

Čampy-lampy, adverb., schleppend, kniebiegig gehend.
 Čerjekanje, onomatop., Rufen des Nebhuhns.
 Česčehłodny, ehrenhungrig, ehrgeierig.
 Česčelakome, ein Ehrgeiziger.
 Česčowak, ungeschickter Ehrenerweiser.
 Čičolić, zwitschern.
 Činderlinčoin, Goldammerlaut.
 Čmakač, schmazen.
 Čołnikaf, Besitzer resp. Vermieter von Nachen zur Luftfahrt.
 Črjewula, Črjowula, Eingeweidewurm, Spulwurm.
 Čurač, auch: schlittern.
 Čurańca, Geschlitter.
 Čurawa, Schlitterbahn.

Ć.

Ćaroscić, gewöhnlich ćaroscić (um Außen).
 Ćel-ćel, Zuruf an Dummlinge, ćelo!
 Ćelkojty, kälberhaft, einfältig.
 Ćepjeńčko, schwaches Schlagen.
 Ćernikaty, dornstachelig.
 Ćesanki, pl., auch: Zimmerpauke.
 Ćesawa, Breitbeil.
 Ćežel, Uhrengewicht.
 Ćetkowac, mühleln, Mühlmchen nennen.
 Ćetuška, Liebmählchen.
 Ćekafka, stichende Frauensperson.
 Ćelafka, Leichenfrau, cėłowa żona.
 Ćerjeńca, starker Lauf, heftiges Getreibe.
 Ćesler = cėsła.
 Ćėsenk, Säugling, cėsnik.
 Ćėsefka, Säugerin, Amme.
 Ćibak, schöpsdummer Mensch; Ćibakojty, schöpsdumm.
 Ćičolić, schwach zwitschern.

- Čichula, stiller, sanfter Mensch,
 masc. et femin.
 Činčerić, zwischern, zinkern.
 Činčera, auch: Tändler, =rin.
 Čiskawa, löffelartiges Wurfzeug,
 Schleuder, mjetawa.
 Čóle, pl., Urin (Kinderjpr.).
 Čoplenje, das Erwärmen, Warm-
 werden.
- D.**
- Dajawa, auch: Stichhusten.
 Darołakanc, auf Geschenke lauernder.
 Darybranc, Geschenkenehmer.
 Darylubc, Freund von Geschenken.
 Dawakecy, scherzweise: „Gebers-
 dorf.“
 Deba, Zier, wozdoba.
 Debizna, Schmuck.
 Debjenki, pl., Zierrat.
 Debjenkař, Schmuckfachenhändler.
 Desčisko, häßliches Brett.
 Deskař, Brett Händler.
 Deskirčzak, Brettschneidemühle.
 Deskować = pazić, ausbohlen, die
 Wände mit Bohlen belegen.
 Deščowańca, andauerndes Regen-
 wetter.
 Didlowak, elender Geiger, Dudler.
 Djasycy, weiblicher Anhold.
 Dłónjač, Mensch mit breiten Händen.
 Dłóntoksty, handdick.
 Dliće = dlijenje.
 Dlijak, Zögerer.
 Dlijeńca, Zögerer.
 Dobiwak = dobijak.
 Dobranki, pl., Restnahme.
 Dobraščić, die Brautwerbung zu
 Ende bringen.
 Dobrica, gutthätige Person.
 Dobroměće, Wohlbehagen, ange-
 nehme Erfindung.
 Dobrotniwy, huldvoll, gnädig.
 Dočak, Erwartung.
- Dohrabki & -banki, pl., zusammen-
 gerechte Ueberbleibsel.
 Dohrać, zu Ende spielen.
 Dokhowanka (unterschieden von
 domkhowanka), kleine Festlichkeit
 zum Schluß der gesamten Ernte.
 Dokowarić, beim Schmieden alles
 zusetzen.
 Dołamanje, untauglicher Mensch,
 zum Zusammenbrechen fertig.
 Dołhoćakliwy, langmütig.
 Dołhospanc, Langschläfer.
 Domačanka, durchnässender Regen-
 schauer.
 Domačeńca, völlige Durchfeuchtung.
 Domař, Thomas, Tomař.
 Domlěwk, der letzte Mahlausschutt.
 Donořawa, Zuträgerin von Klat-
 schereien.
 Doplatk = doplata.
 Doprědkar, Vorwärtser, Fort-
 schrittler.
 Dopustk (gesprochen: dopusk), Er-
 laubniß, Urlaub.
 Doroboćić, mit dem Frondienste
 aufhören.
 Dosantorić, aufhören zu salbadern.
 Dosatk, das am Ende Ausgesiebte.
 Doskak, das Erspringen, Sprung.
 Dostawanki, empfangene Ein-
 nahmen, Geschenke.
 Dotočić, fertig schleifen; vollends
 abzapsen.
 Dozadkař, Rückwärtser.
 Dožiwjernja, Altersversorgung=
 anstalt.
 Dožněwk, -žnjatk, letzte Absicherung.
 Drapawa, Schrofse, Striegel.
 Drastkomora, auch: Raum für
 Kleiderschränke u. a.
 Drastkař, Kleiderhändler.
 Drastnik, auch: Kammerdiener.
 Drjebjeř, auch: Broststück zum Ein-
 brocken, Fieber.

- Drjechły, -chliwy, gebrechlich, altersschwach.
 Drjechnyć, gebrechlich werden.
 Drëmanka, kurzer Schummer.
 Driholenki, pl., Lerchenriller.
 Driholié, trillern (von Lerchen).
 Dripotawa, weichliche Person.
 Drisak, -awa, Mensch mit schiefen-
 der Diarrhöe; Feigling.
 Drisawa = dristawa.
 Drišćeć, gellen, schrill klingen.
 Droby, pl., auch: Gefchling.
 Drožka, Droschte.
 Družlik (tružlik, stružlik), Estrige,
 kleiner Bachfisch.
 Dublinka & dubrinka, Eichen-
 knopper.
 Dujak, auch: Zister.
 Dujki, pl., Rüstchen, Zepfhr.
 Duleńca, großer Klumpen, dula.
 Dundrak, Waßgeiger.
 Duriska, pl., mißförmige Thüre.
 Dušawa, Stichhusten.
 Dušemór, Seelenpeß.
 Dušemóre, Seelenmörder.
 Dušnik, gute Mannsperson.
 Dwëlowaś = dwëleś.
 Dwójnik, auch: ein Paar.
 Dwórnik, auch: Hausknecht.
 Dybak, der Heijere.
 Dychawa, Lußtöhre.
 Dychotać, kurz atmen.
 Dychotawa, Kurzatmigkeit.
 Dypak, auch: Spißhammer.
 Dypawa, Spißer des Steinbrechers.
 Dyrkotańca, Gebißer (vor Kälte).
 Dyrkotawa, Zittrigkeit.
- Dź.**
- Dźěćikažef, Kinderverderber.
 Dźěćikojty, kindisch (schonender
 Ausdruck).
 Dźěćina & -izna, Kinderwelt.
 Dźěćiaranc, Kinderfresser, -haffer.
- Dzëdkojty, guten Großvätern
 ähnlich.
 Dzëdušk, kleines Kind von greisen-
 haften Aussehen.
 Dzëdzic (pëcoy), zedeln, auch be-
 erben.
 Dzëdzikojty, altersschwach, greisen-
 haft.
 Džërkač, blatternarbige Person.
 Džërkuš, Johanniskraut, hyperi-
 cum perforatum.
 Dziwańca, Verwunderung, Er-
 staunen.
 Dziwnikojty, einigermaßen sonder-
 bar.
 Dziwnota, Seltsamkeit.
 Dziwnotka, Mensch von absonder-
 lichem Wesen.
 Dziwora, Ungetüm, Ungeheuer.
 Dziwjeńk, Wildling, unverbildeter
 Baum.
- G.**
- Galgać & galgawic, schreidend reden.
- H.**
- Habel, Ubel.
 Hableśka, Sammlerin von Nadel-
 holzzapfen.
 Hablina, die Zapfen v. Nadelbäumen.
 Habola, Habel.
 Haćak, Eindämmner, Behinderer.
 Haćawa, Schuze am Wasserwehr.
 Haja & hajka, Wiege (s. d. spr.).
 Hajkaty, reich an kleinen Baum-
 gruppen, Hainen.
 Hajeńk, Pflingling.
 Halekańca, überlautes Geschrei,
 Gesänge.
 Halekaś, -řka, Schreier, =rin.
 Hanjak, auch: Schmähler.
 Hanjeńca, Gejage, Nemeerei.
 Hajenki, pl., Forstbaumschule.
 Hańbićiwki, schüchtern, verjchämt.

- Handra = Handrij (Sdſpr.).
 Harowańca, Gelärm.
 Hašawka, Lichthütchen.
 Hatnišća, pl., Gegend mit Teichen.
 Hawkotak, Beseferer.
 Hawt, Lärm.
 Hawtowak, Spektafelmacher.
 Hawtowańca, tobendes Gelärm.
 Hawtora, Befehler, zornmütiger Unordner.
 Hebrejski, ebräisch.
 Helas, Anhöhe bei Kleinlubach.
 Helčak, Fehler.
 Helčernja, Schlupfwinkel für Ge-
 findel, Fehlerort.
 Hejduškat, Grütehändler.
 Hejduškowy, gern Grüte eßend.
 Hejdušnica, auch: Grütewurf.
 Hepa, -pka, hepješka, Scherzname
 für Ziegen.
 Hepjelski, grober gewaltthätiger
 Mensch; lämmelhaft.
 Hibadko, Bewegungsmittel; Lokomotive.
 Hibik, hibk, Puls.
 Hiboleńca, Wimmelrei.
 Hibot, Wimmel.
 Hibotać & h. so, wimmeln.
 Hibotańca, Bewegerei.
 Hicak, Kater (Sdſpr.).
 Hidrawa, Durchfall.
 Hidrawka, schwacher Durchfall.
 Hidrich, mit Durchfall Behafteter.
 Hidle, pl., Geige (Sdſpr.).
 Hidmo, Greuel.
 Hihać, Zugpferd.
 Hiholić = jiholić.
 Hijawa, Zugkuh (Sdſpr.).
 Hilak, Ziegenbock (Sdſpr.).
 Hilčo, junger Stimpel, hila.
 Hinica & hinjawa, Abmagerung,
 Schwindsucht.
 Hitarać, fahren (Sdſpr.).
 Hładkula, eine glatte, geschmiegelte
 Person.
 Hładzeńca, das Gehungere.
 Hlubikojty, strunfig, besonders von
 kurz abtnackenden Äpfeln.
 Hlubisko, großer Strunf.
 Hlubiščo, Strunfeld, Krautland,
 von dem die Häupter genommen
 sind.
 Hněwańca, das Geärgere.
 Hněws, der Reizbare, Zornmütige.
 Hnojak, Mistkäfer.
 Hnojizno, Düngemittel.
 Hnojč, Schleimabsonderung (Schlaf)
 im Augewinkel.
 Hódańčkat, Rätfelauflageber.
 Hódanka, Rätfel.
 Hojak, Kurpfscher.
 Hojernja, Krankenhaus.
 Homliščo, Sturztück mit hervor-
 stehenden Gruppen von Gras u.
 Honč, Antreiber.
 Hopak, Steiß (Sdſpr.).
 Horeyšny & -nje, sehr heiß; in-
 ständig (z. B. stehen).
 Hordula, stolze Person.
 Horduch & horduš, der Hoch-
 mütige.
 Hordzak, Großthuer, Brahlhans.
 Horjanski, auch: aus dem Dorfe
 Guhra.
 Hóršak, ein sich oft Beschwerender.
 Hosćinat, Teilnehmer am Gastmahl.
 Hošowař, Zauser, Kupfer.
 Hotowańca, langes Vorbereiten.
 Howjedzina, Rindfleisch.
 Howjedzizna, das gesamte Rind-
 vieh.
 Hrabadko, Zahntopf des Rechenš.
 Hrabak, gieriger Rasser.
 Hrabowka, Gruppe v. Weißbuchen.
 Hrešak, boshafter Sünder.
 Hribikaty, voll kleiner Pilze.
 Hribowj, Pilzgerichte liebend.
 Hrodziško, der Broitschen-, Brod-
 schenberg bei Baugen.

- Hrochatkojty, erbsenförmig getüpfelt
(3. B. Stoff).
- Hrochi, pl., Erbsenbestände.
- Hrochowy, gern Erbsen essend.
- Hruzliščo, Feld mit großen Erd-
klumpen.
- Hrymzolak, oberflächlicher Benager.
- Hrymzolić, schwach nagen.
- Hudžbny, musikalisch.
- Hudlowak, Spötter, Aufzieher.
- Huhotak, frostiger Mensch.
- Huhotańca, Gebibber.
- Hundrak, Jagdspießträger eines
Jagdherrn.
- Huntora, Murrer, Zänker.
- Huntorjenca, Gemurre, Gezante.
- Husarić, Gänsehirt sein.
- Hušhapla, schußliches Weibsen.
- Huškotać, in kurzen Absätzen kälten.
- Huslowak, jämmerlicher Geiger.
- Hužeńca & hužeńka, Regenwurm.
- Hwěžkować, mit Sternchen aus-
nähen.
- Hyhy, sieh doch!
- J.**
- Jabłońc, Gablenz.
- Jadrich, -ik, Kernmensch.
- Jahlowy, gern Hirsekost genießend.
- Jahodniščo, Beerenort.
- Jachlawa, -lina, Kurzatmigkeit.
- Janisko, garstiger Hans.
- Jachleńca, Gefeuche, Gelechte.
- Janowka, Stachelbeere.
- Jaseńca, Steiņiž „im Gebirge“.
- Jaslica, Vermachstange b. der Hürde.
- Jasnina, Helligkeit.
- Jatruška, Leberwürstchen.
- Jebawy, betrügerisch, täuschend.
- Jejak & -kač, Krebs mit Eierchen
unter dem Schwanz.
- Jejakulenje, Eierstieben.
- Jejkakuleš, -řka, Eierstieber, =rin.
- Jejkapijak, Eiertrinker.
- Jejak, Eierhändler.
- Jejkuš, Feigwarzenkraut, ranuncul.
sic. (rupik).
- Jeleniščo, Hirschpark.
- Jeleńk, Hirschhornträger.
- Jeleński, behend wie Hirsche.
- Jemjel = jemjelina, Mistel.
- Jěchańca, ungestümes Reiten.
- Jědlica = Jělica, Fiedliß.
- Jědlinka, kleines Tannengehölz.
- Jěrich, -ik, herbe Person.
- Ješćelca = ješćerca.
- Jězdzeńca, Fahrerei.
- Jěžak, Ziegenbartpilz.
- Jiholić, jubilieren wie Lerchen.
- Jiholki & jiholenki, das Lerchen-
jubilieren.
- Jiknaš = jikrnak.
- Jikro = jikno.
- Již, auch: Schlamm.
- Jiwaty, mit Saalweiden bestanden.
- Judašowski, falsch, angeberisch.
- Juhu & juch & juchu, Suchzerruf.
- Jusk, ein Suchzer.
- Juskolenki, Staruchzer.
- Juskolić, jauchzen wie Stare.
- Jura, Georg (Kdšpr.).
- Jurisko, garstiger Fürge.
- K.**
- Kačazrudny, traurig aus Neue.
- Kachć, besser krachć, krjachć,
Laustäfer (Nachlau).
- Kalowy, auch: gern Krautgerichte
essend.
- Kaksadžek, -řka, Krautpflanzler, =rin.
- Kaleš, Krautbauer aus der Gegend
von Seidewinkel.
- Kamjenizna, die Steinarten.
- Kamjenječoleš, Püßer im Stein-
bruche.
- Kamjenjeklepaš, Steinklopfer.
- Kamjenjelamaš, Steinbrecher =
skaláš.

- Kamjenjer, Steinarbeiter, skalaf.
 Kamuškojty, griessteintlich (von Birnen).
 Karančki, Laubreinetten.
 Karpojty, tarpfenähnlich.
 Kašelisko, abſcheulicher Huſten.
 Kaſława, vielhuſtende Frauensperſon.
 Kawkańca, Gaſſerei.
 Kawkawa, Maulauſſperrerin.
 Kedzbliwosć, Aufmerksamfeit.
 Kedzbowak, Aufpaſſer.
 Kedzbuměće, Beachtung.
 Kejšeć, kejškać, mit den Händen klatschen; vgl. kejšać.
 Kejšenje, Händegeklatsch.
 Kelich, Kelch.
 Kelišk, Blumentelch.
 Kemšerski, kirchlich geſinnt.
 Kemšeskomda, Verſäumung des Gottesdienſtes.
 Kemšihice, einmaliger Kirchgang.
 Kemšihot, Vorbereitung (Ankleidung) zur Kirche.
 Kemšiprewod, Begleitung z. Kirche.
 Kemšipuč, Kirchweg, Kirchgang.
 Kemšiskomdzawa, Perſon, welche ſpät in die Kirche kommt.
 Kemšisłanje, Nötigung z. Kirchenbeſuch.
 Kemšizwonjenje, Geläute zum Gottesdienſte.
 Kepsak, auch: Pfuſcher.
 Kepsańca, Pfuſcherei.
 Kepsowańca, andauerndes Geſpüſche.
 Keřkowc, Hügel mit Gebüſch.
 Kibica = kibita, auch kiwita.
 Kibići, den Nibić betreffend (-iće hnězdo, Nibićneſt).
 Kiješćik, Wurſtpfeiler.
 Kikerak, Kartoffel mit langen Steimen.
 Kikeraty, mit kleinen Keimen.
- Kikerihak, Strähbahn (Kdſpr.).
 Kina, hornja & delnja, Dorf Kaina.
 Kinjan-hora, Anhöhe zwischen Dorf und Niederaina.
 Kinjan (horni, delni), ein Kainauer (aus Ober- oder Niederaina).
 Kinjanski, nach Kaina gehörig.
 Kipicojty, m. Harz- oder Gummifluß.
 Kipičny, triefig von Harz oder Gummi.
 Kipiny, pl., Sumpfstellen.
 Kiprica, weichtliches, kraftloſes Frauenzimmer.
 Kiprič, -ik, Schwächling, Weichling.
 Kiškotak, -awa, Wiſſer, =rin.
 Kiškotanje, Gewiſſer, Geziſchel.
 Kitka, auch: Dolde, Blumenbüſchel.
 Kiwkaf, -awa, Perſon von wackeln-der Ganganart.
 Kiwka, -kawa, Künzlein.
 Kiwnjeńćko, leiſer Wind.
 Kladba, die Weiſe des Legens.
 Kladmo, Schicht, Lage.
 Klapotańca, Gefloſſe, Geflapper.
 Klokawa, Klöcher.
 Klonjak, -awa, Perſon, welche Verbeugungen macht.
 Klonjeńca, das Complimentieren.
 Klóskar, -řka, Ahrenleſer, =erin.
 Klóskopty, kleinährig.
 Klubuch = klubach.
 Klečawka, Situation des Knieen.
 Klepawka, Dengeſchammer.
 Kleskańca, Applauſſement.
 Klěšnjawy = klěšniwy.
 Klinčkaty, Flurſtück mit Eſen.
 Klinkotańca, andauerndes Gefingel, Geſchelle.
 Klěn = klon.
 Klubučinc, Ciner, der zum Poſſen thut, ärgert.
 Klubučinjaty, zum Poſſen thwend.
 Klubučinjěca, Reizung zum Ärger.

- Klubučinki, pl., Streiche, andern zum Pöffen.
- Klukawa, Glückhenne.
- Klukawy, ausbeutlerisch.
- Klukluk, Ton der gluckenden Flüssigkeit.
- Klukuch, -ušk, ein rundes Krummholz.
- Knihskład = knihosklad.
- Knyskač, Einer mit derben Fingerringeln.
- Kobjeles, Bügelforbmacher.
- Kocorjenje = kocorowanje.
- Kochizna, die Nadeln, Grammen.
- Kokotak, -tawa, „koko“ Schreier, =rin; Hahn, Henne.
- Kokor = kokot
- Kokorčki, pl., Pfaffenhüttel.
- Kokulki, pl, Feldmohn.
- Kolbaska, auch: Blütenfäßchen von Birken u.
- Kolbaskojty, würstchenförmig.
- Kolbasowy, Würst liebend.
- Kolk, auch: Bahnstoager.
- Kolkač, stochern.
- Kolkanje, daš Stochern.
- Kolko & kólko, Ohringel.
- Kolwaza, Kuhlweija.
- Kolebawa, Frauenzimmer mit wiegender Gangart.
- Kolesojty, radähnlich.
- Kólpa, auch: Felsenvorsprung, =stirn.
- Kólpač, hornloses Hind.
- Kóncowańca, Verderberei, großes Umbringen.
- Kóncowaty, verderberisch, umbringerisch.
- Kónčić, auch: spitzig machen.
- Kojjeno = kopjen.
- Kopriwišco, mit Messeln bewachsene Stelle.
- Kopriwowač, mit Brennesseln peitschen.
- Kopytaty, mit Hufen verjehen (von Tieren); klumpfüßig (von Menschen).
- Kórkowy, mit Gurten bestanden: auch: gern Gurten essend.
- Kortešco (korto), Bett des fließenden Wassers.
- Kosmikojty, härschenartig.
- Kowarjegy, Schmiedefamilie oder Schmiedswohnung.
- Kozacy Wujeżk, Wuischte bei Weissenberg.
- Kozak, auch: kiofat.
- Kozafka, Ziegenhalterin, =hirtin.
- Kózly, pl, Dachsparrwerk.
- Kózlesko, kleiner Sägebock, auch: Ständer für Waschfässer u.
- Kozosparaty, gewöhnl. für: kozokopytny (Pfuhl).
- Kozošery, ziegenrau.
- Kozula, Himmelstziege (skulej).
- Kozydrač, Ziegenhinder, Tierquäler.
- Kozypřahač, (spöttlich) Ziegenanspanner, schwache Zugfüße habend.
- Kožuchač, Jemand im großen Pelze, „Pelzbauer“.
- Kožuški, pl., auch: Hülsen.
- Kožuškaty, voller Hülsen (3. B. geringer Weizen).
- Kožuškojty, hülsenförmig.
- Kražak, Schreiter, große langsame Schritte machend.
- Krakač (auch krachač), -knyč, -kotáč, frachen.
- Krakot, Gefrad.
- Krakotańca, großes Gefrad) mit Wiederholungen.
- Kralisko, böser König (Uhab u.).
- Krčaty & krkotaty, Inarrig.
- Krejpičk, Blutfanger, Auswucherer.
- Krejstajef, Blutungenstiller.
- Krejtočef, Blutabzapfer, Wucherer.
- Krejzarjekowaf, Blut-Verprecher.

- Křewizna, Erquickung.
 Křewjenki, Labfal.
 Křewjeska, Erquickerin.
 Krěnjenje, fortdauerndes Sauersehen.
 Kridlać, auch: Vogel mit großen Flügeln.
 Krikawa, Krickete.
 Kriwica, auch: Kreuzschnabel.
 Kriwonohać, Krummbein, Schrenkfuß.
 Kriwosijak, Krummhals.
 Križik (boži), Leiden, Trübsal.
 Križnošer, Kreuzträger bei Begräbnissen etc., auch Leidensträger.
 Krjegolawa, „sprechende“ Henne.
 Krjegolić, onom. „Sprechen“ der Hühner.
 Krjepoleńko, trüpfelndes Regnen.
 Krónkaty, mit Krónki besetzt.
 Krónki, pl. Rößelspizen, klepny.
 Krónkojty & -će, trüpfelförmig (z. B. Leinblüte).
 Kruža, Haarlocke, Haarringel.
 Kružel, Cylinder, Elballon der Lampe.
 Krwawjawa, Eine, die öfters am Nasenbluten leidet.
 Ksykać, -knyć -kotać, zischen.
 Ksykańca, Geziß.
 Ksyknjenječko, kurzer schwacher Zischton.
 Kuba, kubka, Becher.
 Kublanka, Kinderziehe.
 Kublerk, kubleskař, Kleingutshändler.
 Kukawka, Kinderspielsache mit Kuckucksruf.
 Kukulaty, voller Kornraden.
 Kukulsko, liebliches Angeln.
 Kuklo, Guckäuglein.
 Kukolak, Kind mit muntern Augen.
 Kukolenje, das Guckeln, Angeln.
 Kukolić, äugeln.
 Kukolinka, kleines helläugiges Mädchen.
 Kukš = kukuš.
 Kuledy-waledy, wälzend, sich wälzend (Stöpsel).
 Kulernja, Stegerschub (mit Dach).
 Kuluskaty, mit kleinen Rundmitteln.
 Kunak, Mardereien.
 Kunclować so, drehweise sich fortwälzen (Kinderspiel).
 Kunkańca, widerwärtiges Unengeschrei.
 Kuparnja, Badehaus.
 Kupčerić, Mäklerei treiben.
 Kupowańca, Gefaule.
 Kurina, Geflügelfleisch.
 Kurizna, Hausgeflügel.
 Kurkolenje liebliches Girren.
 Kurkoleńko, trauliches Girren, Gurren.
 Kurkolić, lieblich girren.
 Kurkolinka, eine lieblich Girrende.
 Kurkotak, Girrer (Hebhuhn, Täubrich).
 Kusańca, Gezänt, Geteife.
 Kuzlesko, angenehmer Bezauferungszustand.
 Kužmoch = kužmot.
 Kwakawa & kwakotawa, Ummantel für Zaba.
 Kwaklisko, unförmiges Zoch.
 Kwakotak, Entrich.
 Kwasowańca, Brafferei, Schwelgerei.
 Kwětkarnja, Warmhaus, Gewächshaus.
 Kwětušk = kwětašk.
 Kwikańca & kwikotańca, Quierelei.
 Kwjakańca, großes Gequiefe.
 Kwjasć = kwjest.
 Kwječak, kleiner Blöfthaus, Matscher.
 Kwječawa, kleine Blöfiese, Matscherin.
 Kwječeńca, Gequäfe, Blöferei.

Kworkač, quarren.
 Kworkawa & kworkotawa, Quar-
 frošč.
 Kworkotač, absatzweise quarren.

Kk.

Khachač, kurz ausholend, mit dem
 Beile hacken.
 Khelpak, schlechter Traber.
 Khelpotač, kurzschrittig traben.
 Khelpotak, Traber mit kurzer
 Gangart.
 Khëbëtaric, das Kirchvateramt ver-
 sehen.
 Khërs = khërs.
 Khëtröwak, Einer, der verwegene
 Dinge treibt.
 Khëtröwanaica, Getreibe mit falscher
 Bravour.
 Khichotañca, großes Geniesse.
 Khilak, Verbeuger.
 Khileñca, lästiges, überhöfliches
 ein Verbeugen.
 Khlösčaty, genäschig.
 Khlösčëñca, Genasche.
 Khlösčëñka, Lederbissen.
 Khlamač, Schandmaul.
 Khlēbušk = khlēbašk.
 Khlemich, Schreibhals.
 Khlemjeñca, übermühtes Geschrei.
 Khliskot, Geflitsch.
 Khmjeleñca, Hopfenpflanzung.
 Khmjeleny, auch: gewürzt.
 Khmur, Düsternis.
 Khmurjak, Düsterling.
 Khmurjeñca, finsternes Schauen.
 Khmutañca, langes mühsames
 Rauen.
 Khódnisčca, pl., Lustgartenwege.
 Khólpač = kólpač.
 Khołpač, ein Hügel bei Doberschiž.
 Khołpow, Anhöhe beim Baugener
 Gesundbrunnen.
 Khórdija, lästige Mühsal, heftige
 Uneinigkeit, zwada.

Khorich, ein Franke.
 Khorjeñca, Seuche.
 Khoruški, krank (von Kindern).
 Khósty, pl., Strafgelehrter.
 Khoščisko, elender Besen.
 Khodženy, begangen (vom Wege
 und Stege).
 Khorhojékaty, mit kleinen Fähn-
 chen (z. B. Kinderzug).
 Khortowač, unwillig khort (zum
 Geier!) rufen, stürmisch verfahren.
 Khowany, auch: begraben.
 Khrapač, schnarchen.
 Khrapañca, Geschnarche.
 Khrapaty, schnarchend.
 Khríbjetáč & -tak, Mensch oder
 Tier mit großem Rücken.
 Khrjapač, Tier mit großen Rüstern.
 Khromula, lahmer Mensch.
 Khudno, -nuško, dürftig, ärmlich.
 Khudušk, mageres Menschenkind,
 ein Armseliger.
 Khudžich, -ik, ein bedauernswerter
 Armer.

L.

Łačawy & -čiwy, zaudernd, zögernd.
 Łačëñca, unschlüssiges Gebaren.
 Łahoda, -dka, auch: Person von
 schwachem Körperbau.
 Łakanc, Spion, Aufklärer.
 Łopač, masc. Schaufel.
 Łopač, fem. Stechschaukel, Spaten.
 Łopjenkaty, kleinblättrig.
 Łuščak, Schnaberer (Eichhörnchen).
 Łžičny, Löffel-; -na jëdz, mit
 Löffeln gegessene Speise.

L.

Łabas, ungeschlachter Mensch, laban.
 Ławkus, großer Hund.
 Łebza & łepsa, Leder, Hund.
 Łëhwisko, elende Lagerstatt.
 Łëhwišco, Kriegslagerplatz.

- Lěpica, Gumnit an Kernobstbäumen.
 Leptak, Schlapperer.
 Leptańca, Geschlapper.
 Lěska, auch: Haselchwuppe.
 Lěsnoworješny, von Haselstaude.
 Lěšk, Haselstrauch.
 Lěwald, Dorf Sawalbe.
 Liba ž. & libina, Fleischfasern.
 Libiki, pl. Gießlinge, agaric. ci-
 barius, kurjatkan.
 Libuchow = Lubuchow.
 Libuška, siebes Gännschen.
 Lichomc, Wucherer, schäbiger Kerl,
 lichownik.
 Lidora, lieberlicher Mensch, Saufaus.
 Lilki & lilanki, pl. Urin (Schjpr.).
 Limas, Königshainer Höhenzug.
 Linak, dem. -ašk, auch: Buttertrebs.
 Linjo, kleine Schlei.
 Lintwora = lintwor.
 Lipica, Bach bei Nebelschüg.
 Lipkaty, mit kleinen Linden be-
 standen.
 Lipki, pl., Gruppe von (jungen)
 Linden.
 Listokašćik, Postbriefkasten.
 Lišawkaty, mit Flechten bewachsen
 (Baum, Stein z.).
 Lišnica, schneidende Kälte mit viel
 Schnee, liskawa?
 Lizańca, Gelecke, Schmarogerei.
 Lobawa, Kuhhöhe zwischen Nim-
 schüg und Niedergurig.
 Lódrubař, Eishader.
 Loškowač so, sich zausen.
 Loškowanje, Zauserei.
 Lubašk, kleines Hätschschwejen (Kind,
 Hündchen z.).
 Lubin, Lubin (männlicher Vorname).
 Lubink, kleiner Liebling.
 Lubinka, Lubinta, weiblicher Vor-
 name, auch Liebling.
 Lubjak, -bjawa, Person von leeren
 Versprechungen.
- Lubjeačko, geringes Versprechen.
 Lubjerad = radlubje.
 Lubočinki, pl., Liebeszauber.
 Lubolinka, Mädchen, das öfters
 die Liebschaften wechselt.
 Lubońka, der Mehltheuer (Berg).
 Lubopitki, pl., Liebestraut.
 Luborjany, sehr schön.
 Lubšinc, Liebling, Günstling.
 Lubšinka, begünstigte Frauens-
 person.
 Lubuško, kleiner Liebling.
 Ludaprosty, gerammelt voll Men-
 schen.
 Ludzičkojo, pl., Leutelein.
 Ludzihidzak = -hidzeř.
 Ludžimučak, Volksverwirrer.
 Ludžizerc, -žračk, -žrawe, Men-
 schenfresser, Kannibale.
 Lutowak, unverständiger Sparrer.
 Lutowańca, unzeitiges Sparen.

M.

- Macošisko, schlechte Stiefmutter.
 Mačerić, bemuttern, Mutterstelle
 vertreten.
 Majka, auch: heimlicher Schab.
 Majkař, Streichler, Schmeichler.
 Majkawa, Hoferin, Schmeichlerin.
 Majke = mojke.
 Makač, tasten, hin und her greifen.
 Makač & -kanc, unruhiger Herum-
 taster.
 Makańca, Getaste.
 Malč & -kuš, ein Kleiner.
 Malke, neutz., klein und lieb (von
 Kindern, Tieren).
 Maloluby, unbeliebt, njelubowany.
 Malopökny, unartig, unanständig.
 Malopilny, unfeilig.
 Malša & Malša = Malksa, Bach
 bei Neumalstj.
 Mama, mamka, Mama (Schjpr.).
 Mamkař, -awa, Mutterhättschel.

- Marinka, das liebe Marielchen.
 Marš, Marisch.
 Maruša, -ska, alte Grete
 Masañca, unsicheres Begreife, Trö-
 dellei.
 Maslić, fetten, einölen (z. B. Spinn-
 wolle u.).
 Matkować, gut benuttern, versorgen.
 Mědlizak, -awa, Honig liebende
 Person, Süßgösch.
 Mědlizanje, Honigleckerei, ange-
 nehme Umstände.
 Měchinosof, Sackträger, Packerel.
 Měchipacak & -pačka, Calcant,
 Bälgetreter.
 Měnjawy, tauschsüchtig.
 Měnklowať, -řka, leicht und grund-
 los Meinungen annehmend.
 Mělny = mjelny.
 Měrnawić, mürbe werden, trocken
 verwehen.
 Měrnosćo, Composthaufen.
 Měsački, pl., halbmondförmiges
 Gebäck („Hörnchen“).
 Měsačkować, halbmondförmige Zi-
 gürchen stiften.
 Městokhwalak, Rühmer des Stadt-
 lebens, Lobhudler desselben.
 Mic-mic! Lockruf für die Katze.
 Miha, Michael (Rdspr.).
 Mihalik = Sichimichal, Birol.
 Miholeńćko, kurzdauerndes Geniesel.
 Miholki, pl., absatzweises Nieseln.
 Mihotak, sanft wieherndes Fohlen.
 Mikus (mikusk), eigentlich „mir
 ein Stückchen!“ = wer gern
 von allem haben möchte.
 Milk, miřusk & milk, Liebling.
 Mila, -lka, auch Abfözung von
 Bohumila, Ludmila.
 Mileř, Kohlenmeiler.
 Milica, Flüsschen zwischen Breittig
 und Cannewitz (bei Gröbzig).
 Miřak, Schafbock (Rdspr.).
- Mjadra, Knorpel.
 Mjadriwy, knorpelhaltig.
 Mjadrojty, knorpelartig.
 Mjakotañca, großes Gemedeer.
 Mjakuša & -ska, masc. & fem.,
 weichliche Person.
 Mjasarnje, pl., Fleischverkaufsstände,
 Fleischbänke, mjasowe jětki.
 Mjasko, das Fleisch vom Obste.
 Mjařka, Ohrläppchen.
 Mjatkowy, gern Kartoffelstampf
 essend.
 Mjawčena, Gemäue.
 Mječikojty, schwertförmig.
 Mječowañca, heftiger Schwertkampf.
 Mjel & mël, Triebfand (im Flusse).
 Mjeler = mlějer.
 Mjetawa, Wurfwerkzeug.
 Mjetawka, Schleuderstößchen, spitzes
 Holz (Stäbchen) zum Schleudern
 angepießter Dinge.
 Mlócak, elender Drescher.
 Mlócawa, Dreßmaschine.
 Mlódnica, junges Fuhu (mlodzica).
 Mlodziña & -izna, Jungvolk, Ju-
 gend; Jungholz, Schonung.
 Maskañca, schmagende Esserei.
 Mlokarnik, Käser, Molkereibetreiber.
 Mlokarnja, Molkerei, Milchladen,
 Molkerei.
 Mlónica, die Starke, Helferin.
 Močak, -awa, oft harnend.
 Močawy, öfteres harnlassend.
 Módrařk, Kornblume.
 Módrjenki, pl., blaue Trichterwinde
 (Blume).
 Módročorny, blauřwarz.
 Módrosijačk (módra ročka), Blau-
 fehlchen.
 Módrowóćko, Blauäuglein.
 Módruřki, schwachblau (geringe
 Milch u.).
 Modzak, -dzawa, Sehnsüchtler, -in.
 Modzaty & -awy, sehnsüchtelnd.

Modzeńca, küfternes Sehnen.
 Modzenje, Sehnsüchtelei, Lüfternheit.
 Mojinka, mir Liebes, meine Liebe.
 Mochtak, -awa, unmordentlich hin= legend.
 Mochtańca, Unordnung.
 Mochtanje, nachlässiges Hinwerfen.
 Mochtaty, durcheinanderwerfend.
 Mokřinaty, mit Stumpfstellen.
 Morjeńca, großes Töten.
 Morkotańca, Gemurre.
 Morskańca, heftiges Geseue.
 Morskaf, -kawa, Brüglar, =rin.
 Moskotawy, unwillig und undeut= lich redend, brummelnd.
 Motawy, verwirrend, taunlig.
 Motykwak, ein Ungelenker, Taumler.
 Mręjeńca = mrętwa.
 Mrokawa, großes finstres Gewölk.
 Mrokot, Verfinsternung.
 Mrowjeńca, ameisenhaftes Ge= winnml.
 Mrozyćkojty, wie bereift (von Pfäunen z.).
 Mudračkowscy, klüglerisch.
 Mudrich, -ik, ein Kluger.
 Mudrina, ein kluger Mann (Weis), ein Weiser.
 Mudrolinka, junge kluge Frauenz= person.
 Mudrostny, edelklug, weise.
 Mudrowańca, Klügerei.
 Mudrowócko, Klügäuglein.
 Mudrušk, kluges Kind.
 Muchor, Giftpilz, Fiegenchwamm.
 Mukowaty, ergiebig an Mehl.
 Mulač, Tier mit großem Maule.
 Murjerić, dem Maurerhandwerke obliegen.
 Murjowańca, großes eisiges Ge= maure.
 Muwa, muwička, Puf (Rdspr.).
 Muzenje, das Prahlen, die Brüsterei.

Mużibłudna, mannstoll.
 Mużiojeřka, Männerfängerin, eine Mannslüfterne.
 Mużimóro, Männermörder.
 Myđkarić, Seifenfiederei treiben.
 Myjeńca, Bielscheuerei, großes „Scheuerfest“.
 Mylaty, beirrend, täuschend, trü= gerisch.
 Mytałłodny, lohn gierig.

N.

Nabłaznjak, -awa, Befhörer, =rin.
 Nabubnjeny, angeschwollen, auf= gequollen.
 Nacybłeny, gezwiebelt.
 Naćinjeny, eingeteigt, angemacht, auch: verhezt.
 Naćrij, Überschuß.
 Naćatk, Anschnitt (von Brot, Kuchen z.).
 Naćisko, großes oder schlechtes Sträutig (v. Möhren oder Rüben).
 Nadbēhowańca, lästiges Überlau= fen, Zumuten.
 Nadbēhowaf, -fka, & -wak, -wka, lästiger Petent, öfterz verlangend, bittend.
 Nadbēhowaty, bestürmend, lästig bittend.
 Nadkoleno, Obersehenkel, sečno.
 Nadobo = zdom.
 Nadróžny = nadrozny (Pf.), was an oder auf der Straße ist.
 Naduwak, aufgeblasener Mensch.
 Naduwafski, aufgeblasen.
 Nadymjeny, voll gedunzt, konfus gemacht.
 Nadžėdowski, großväterisch, pumplig.
 Nahleř, ein Hastender, Eifertiger.
 Nahmitoř, das Angesaultsein.
 Nahromadženki, pl., Angefammeltes.
 Nahuřko, Račtvöglein, dürrstg be= kleidetes Kind.

- Najōš, indecl., etwas herbe, herbig.
 Najim & -jimk, Heute, Fang (Bö-
 gel, Fische z.).
 Nakalany, genug gespalten (Holz),
 vielmal angestochen.
 Nakazany, viel anbefohlen, zur
 Buße gewendet.
 Nakazeny, anbrüchig, mit begomme-
 ner Berderbnis.
 Nakłóty, einmal angestochen.
 Nakočeny, angespelt, angespalten.
 Nakónčny, am Ende befindlich.
 Nakřiwjeny, ein wenig gekrümmt.
 Nakuš, Zusammengekauft.
 Nakupjeny, zur Genüge angekauft.
 Nakupowany, zu verschiedenen Ma-
 ßen zusammengekauft.
 Nakurjeny, angeraucht, mit Spi-
 rituosen angeäußert.
 Nakus, Anbiß.
 Nakusnjeny, einmal angebissen.
 Nakuzlany, behezt.
 Nal hany, belogen, erlogen.
 Naléhany, durch öfteres Liegen be-
 friedigt.
 Nalemk, -lemjenk, Anbruch.
 Nalženy, (vom Ungeziefere) be-
 troffen.
 Nalžany, zur Genüge gelegen,
 auch: angelegen.
 Namakowaty, öfters etwas fin-
 dend.
 Namēr, Zweck, Ziel.
 Namēric so (na něsto), zielen auf
 etwas: Absicht fassen.
 Naměwak, Mutterforn.
 Namlěty, genug gemahlen.
 Nanóčny, spätabendlich.
 Napinańca, große Anstrengung.
 Napinany, oft angestrengt.
 Napjatk = wopjatk, Ferseufappe
 bei der Fußbekleidung.
 Napońóčny, nahe an Mitternacht,
 nördlich.
- Napołodniši, kurz vor Mittag, südlich.
 Napominak, ein tölpischer Ermahner.
 Napowěšany, voll behangen (mit
 Trodenwäsche z.).
 Naprašany, erfragt.
 Naprašowańca, wiederholtes drin-
 gendes Befragen.
 Naprašowany, wiederholt befragt.
 Naprašowaty, lästig fragend.
 Naprawješ, Einrichter, Zurechtträger.
 Naprěčny, hinderlich, querköpfig.
 Naprěčiwjak, alberner Widersacher.
 Naprěčiwjješ, Gegner.
 Naprěčiwjjeski, gegnerisch.
 Naprěk, Gegenteil.
 Naprošeny, zusammengebettelt.
 Naprošeny, überstäubt, bestäubt.
 Naranjeńc, ein etwas Verwundeter.
 Naranjenosć, Zustand unbedeuten-
 der Verletzung.
 Narazeny, mit einer harten Be-
 rührung beschädigt.
 Narazowany, öfters durch harte
 Berührung beschädigt.
 Narčička, feines Oberleder (Fuß-
 blatt) am Schuh.
 Narjeknjeny, zubenamft.
 Narjekowaš, Benamfter mit Spiz-
 namen.
 Narjekowaty, Spiznamen gebend.
 Nasadzowak, Begünstiger, Heger,
 Hätschler.
 Nasadzowaty, begünstigend, hät-
 schelnd.
 Nasmork, Neigung zum Schnuzen,
 der Schnupfen.
 Nastajany, viel hingestellt.
 Nastajeny, aufgerichtet, gespizt (von
 Ehren), gerichtet (von der Ab-
 sicht).
 Nastar, indecl., an der Grenze des
 Alters, altlich.
 Nasydrjeny, mit Reibekäse über-
 streut.

- Nasykany, voll gespritzt (mit der Spritze), genug gescharbt (mit dem Krautessen).
- Naščepjeny, genug gepropft, angepalten.
- Našer, indecl., ins Graue fallend (Farbe).
- Našerić, grau machen, mit grauer Farbe anstreichen.
- Našina, unser Eigentum.
- Našity, genug (auch: viel) genächt; vorgekühlt, पोшиты.
- Naškarak, ein Aufreizer, Fezzer.
- Naškarany, zum Vornausbuch gereizt.
- Naškaraty & -wy, Zwietracht erregend.
- Naškrobjeny, gestärkt (mit Stärke, von der Wäsche).
- Natasac, hin und her tappend, erfassen.
- Natasany, ertastet.
- Nawěty, tüchtig hingeweht (von Schnee), genug geworfelt.
- Nawity, aufgehaßelt, aufgewunden.
- Nawiwany, öftermals aufgewunden.
- Nawječor, Vorabend, předwječor.
- Nawječorny, auch: abendlich.
- Nawójnski, kriegdrohend.
- Nawučba, beendete Lehre.
- Nazhibk, Einbug.
- Nazhonjeny, -honity, erfahrungsreich.
- Nazymnjeny, erkältet.
- Nejkole, nejkoleńko, et wie hübsch (Rdspr.).
- Nejny, nejkany, nett, hübsch (Rdspr.).
- Němak, erwachsener stummer Mensch.
- Němušk & němsk, stummes Kind.
- Nětkole & nětkolekanc (vulgär) = nětko.
- Nězninka, zartes Mädchen.
- Něznuško, zartes Kleindchen.
- Ničora, Person, die gar nichts leistet.
- Nimašecy, Familie Habentichs, Habentichsort.
- Nimorěče, erfolgloses Reden („in den Wind“).
- Nimostup, Fehltritt.
- Nita, verber Faden, nic.
- Njebělčicy, Nebelschütz.
- Njeboleńca, Schwägerin.
- Njebozysko, großer Röhrenbohrer des Blumpenbauers.
- Njectny (sprich: njeony), unmaßig im Essen und Trinken.
- Nječahak, faules Zugtier.
- Njedohladany, von mangelhafter Einsicht.
- Njedohladny, unvorsichtig.
- Njedorěčany, nicht ausreichend besprochen, mißverstanden.
- Njedorozum, mangelhaftes Werkständnis.
- Njedosytny, nicht zu ersättigen.
- Njedowěriwy & -wěry, vertrauenslos.
- Njedowolny, erlaubnisverjagend, njedowolity.
- Njeduch (Ungeist), schlimmer Mensch.
- Njedzakny, -kowny, undankbar.
- Njehinity, unverweßlich.
- Njehódnik, ein Unwürdiger.
- Njehrěty, nicht gewärmt.
- Njechačk, widerwilliges Kind.
- Njechačkojty, unfügbar.
- Njechań, Dorf Nechen.
- Njehorn, Dorf Nechern.
- Njekedžbny = njekedžbliwy.
- Njekemšacy, unfirchlich, werfeltäglich.
- Njeknjejski, nicht vornehm, leutselig.
- Njekrasnik, -ica, Taugenichts, nichtsnußiges Weibsen.
- Njekrěčeny, ungetauft.
- Njekrěscijan, Nichtchrist, Unchrist, njekrěscan.

- Njekrėsćijanski, unchristlich.
 Njekruty, physisch: unfest; psychisch:
 nachsichtig, nicht hart.
 Njekryty, nicht bedeckt (Dach), nicht
 beschützt.
 Njekhmanč, untauglicher oder
 schlimmer Mensch.
 Njelepak, Tölpel.
 Njelětak, Vogel, der nicht gut fliegt.
 Njeluby & -bo, unlieb, unangenehm,
 fatal.
 Njemasylnosć, Kraftlosigkeit, Un-
 behilflichkeit der Gliedmaßen.
 Njemdrich, -ik, stürmische, aus-
 gelassene Mannsperson.
 Njeměrjeny, ungemessen, unermess-
 lich.
 Njeměrnosć, Friedlosigkeit.
 Njeměrnny, unruhig, friedlos.
 Njeměwč, ein Besitzloser.
 Njemjasny, mager, unfleischig.
 Njenaduty, nicht zum Trocknen auf-
 gegeben (Blase, Gedärme).
 Njenahladny, unscheinbar.
 Njepěknny, unschön, tugendlos.
 Njeplekojtosć, Unflätigkeit.
 Njeplekojty, m. Unflätereien behaftet.
 Njepočinkař, Verüber von allerlei
 Untugenden.
 Njepodkupnosć, Unbestechlichkeit.
 Njepodobnosć, Unähnlichkeit.
 Njepohodny, unzutraglich.
 Njepokornik, -ica, halsstarrige
 Person.
 Njepokorny, halsstarrig, hartnäckig.
 Njepokutnik, -ica, unbußfertige
 Person.
 Njepopřejeř, -rjawa, Mißgönner,
 -rin.
 Njepřemóžny, mißberwindlich.
 Njepřepuščaty, nichts durchgehen
 lassend, streng.
 Njepřewinjeny, nicht verwunden,
 unüberwunden.
- Njepřistoj, Ungebühr, Mangel an
 Anstand.
 Njepřistupny, unzugänglich.
 Njepuščenki, pl., noch nicht fällt-
 bares oder ungefalltes Gehölz.
 Njepuščeny, ungefällt (Baum), un-
 abgelassen (Teich), nicht losge-
 lassen (Mensch, Tier etc.).
 Njeradki, pl., Gefindelneft.
 Njerodkojty, ein wenig nachlässig,
 unordentlich.
 Njeskutk, Unthat, Übelthat.
 Njeskódnny, ohne Geschmack.
 Njespodobanje, Mißfallen.
 Njespory, unausgiebig.
 Njeswjatočny, nicht festlich.
 Njetlajity, unverweßlich.
 Njewadžić, nicht schaden.
 Njeważeny, gering geachtet.
 Njewidzaty, nicht sehen könnend.
 Njewjesćićka, Bräutlein.
 Njewoženjeny, unverheiratet.
 Njewustojny, untunbig, unverständ-
 dig, überbürdend.
 Njezeński, überirdisch.
 Njezhibičiwosć, Unbiegsamkeit.
 Njezhibičiwy = -bity.
 Njezhibitosć, Unbeugsamkeit.
 Njezlutniwosć, Mangel an Spar-
 samkeit.
 Njezlutny, unsparsam, nicht haus-
 hältetisch.
 Njeznaty, nicht bekannt.
 Njezrač, unreifer vorlauter Bursche.
 Njezranity, unverwundbar.
 Njezranjeny, unverwundet.
 Nježenjeny, unbeweibt.
 Nježernosć, Mangel an Freßlust.
 Nježernny, mählerisch im Futter.
 Nóckowač, nächteln.
 Nopač, Großschädel.
 Nopachač, (verächtlich) Person mit
 großen Augen.
 Nopisko, großer Napf, Schädel.

- Nóskrénjak, Nasentrümpfer.
 Nóstřewka, Schnupftüchel, šatk.
 Nosydlěška, pl., kleine Trage.
 Nosydliska, pl., schwere oder schlecht gebaute Trage.
 Nowačk, Reuling, kleiner Schulaufnahmeling.
 Nowinkinošerka, Gerüchteverbreiterin, Klatschmaul.
 Nowodójska, neumelke Kuh.
 Nowodójna & -dejna, neumelk, neumelkend.
 Nowokrěćijef, Wiedertäufer, Anabaptist.
 Nawoženć, ein Neuvermählter.
 Nózdra (lěwa a prawa), Nasenloch, meist nózdry, plur.
 Nožicař, Scherenhändler.
 Nózkowańca, Getrippel.
 Nózkowař, -arka, tripplige Person u.
 Nózkwaty, tripplig laufend.
 Nózńska, pl., große, unförmige Scheibe.
 Nućernja, Zwinghaus, Zuchthaus.
 Nućiwu = nućity.
 Nuchak, fataler Niescher.
 Nuchańca, Herumgerieche.
 Nuchotańca, Gefchnüffel.
 Nusleńca; ärgerliches Gefchnüffel.
 Nušliwo, Schnüffler, Entwender geringer Objekte.
 Nušliwoś, Schnüffelhaftigkeit.
 Nušliwy, schnoperig, lungernd.
 Nutřiny (nutro), pl., Eingeweide, Innenteile des Leibes.
 Nuzowańca, widerwärtiges Drängen.
 Nuzunošer, Roterdulder.
 Nuzustajef, Notstiller.
 Nuzyčka, unerhebliche Not.
 Nyk, hartköpfiger Mensch, Niescher.
 Nypa, Rundtopf, Schädel.
 Nypač, Großrundtopf.
 Nypačk, Troßköpfschen.
 Nypačny, eigensinnig, der Ermahnung unzugänglich.
 Nypak, ein Eigenwilliger.
 Nypkaty, fleinhäuptig (Kraut, Salat).
 (Pokraćowanje.)

Rukopisaj Handrija Zejlerja.

Spomnił *M. Hórnik*.

W „Přidawku“ rjaneho wudaća „Zhromadženych spisow H. Zejlerja“ mjenujetaj so rukopisaj in 4°, kotraž nětko knihownja Maćicy Serbskeje — jedyn jako dar wot k. dr. E. Muki kupjeny a druhi wote mnje tam daty — swěru khowa. Přeni ma napismo „Njemsosserski Ssłownik wot Seilerja 1827“ z pozdžišimi snadnymi připiskami; wón dosaha — šěroko spisany — hač do słowa Futteršwinge, Schwinda, y, f., hač runje su hižo w pismiku E mnohe němske słowa bjez serbskeho přeložka. — Druhi z l. 1830 jenož zešity rukopis rěka „Ssłowow Sbjerkki“ a móže so krótki njedozrjadowany serbskoněmski

słowničk pomjenować; na něhdže 30 stronach a połstronach su počatki słownika, potom něšto wjesnych mjenow, tež mjena rostlinow ze Swótlíka a 9 prosaiskich bajkow, w „Spisach“ woćišćanych. Nětko so w Přidawku (str. 452) praji: „Spodziwne je, zo ani tón ani tamny wot dr. Pfula wučerpany njebu, tak zo so tam wšelake słowa namakaju, kotrež w Pfulowym słowniku njesteja.“

Z tutych słowow by něchtó sudzić móhł, zo su Pful, Zejler a Hórník před 30 lětami něšto wažne zakomdžili, a zo dyrbi so nětko potajny pokład serbskich słowow zběhnyć. Tajkemu móžnemu sudženju chcu tudy wobarać a tohodla dokładnje přehladach wobaj rukopisaj, přirunajo tam zapisane słowa ze słowami ćišćaneho „Serbskeho Słownika“.

Tak so bórzy přeswědčich, zo wone „wšelake słowa“ tola w Serbskim Słowniku (tužotyč, Sauger, Regentuč) abo w jeho „Dodawkach a porjedženkach“ (koniki, kurjatka, roztlucha, wukublanje atd.) stoja hač na někotre, kotrež buchu jako němske abo skažene wote mnje (mi bě Zejler „Słowow zběrki“ přepodał) wuwostajene a w hinašim prawopisu woćišćane. Zejler mjenujcy drje serbsku ludowu a staršu knihowu řeč derje znaješe, ale slawista wón njebě a druhostłowjanske słowniki doma njeměješe. Tuž w našimaj rukopisomaj wšelake nakhadžamy, štož so tajke do Serbskeho Słownika njehodžeše. Škoda, zo při redigowanju a korrekturje Słownika hišće wjacy Zejlerjowych*) (a tež Pfulowych) słowow, twórbow a wopačnych korjenjow njewuwostajich!

W rukopisomaj je prawopis jara zmyleny, n. př. jałoda, kónica, kotlica, połzka, pschimhaty, wotejůdz, łobuk m. jahoda, kłonica, kótewica, powzka, přimaty, woteńć, wobłuk. Dale su wšelake němske, poněmske a njetrěbne (wobsada) słowa, kotrež sym wuwostajił. Tež ma Z. strašne germanismy: džěći horječahnýć; horje wzac m. přijec, -jimać; woći činić Auffehen machen; „Mjena tych wssow“. W rukopisu I. piše so n. př. wotpróstwa m. wotprošenje; wotwobzabjenje; k wočam nutyrnik Andächtler; to přeco jenak Einfürmigkeit; něščina m. něsc atd. W rukopisu II (Němskoserbski

*) W I. listnje Słownika wobkhowach tež Zejlerjowe njetrěbne słowa na -fcyny (běžefcyny); potom dostach prawo wuwostajenja. Njemějach žanu instrukciju.

Słownik) stoi n. př. biga Bogen bei Fenstern und Brücken; do-wěčny biš in die Ewigkeit dauernd (njetřebne, njeje ani w češćinje); hašpa, himor (immerhin einmal, manchmal, druhdy), korjenik Gewürzkrämer; kuta, -tka, Kaute; khut ein Stück Haide der Bauern, kut; ale: kutny ernsthaft, t. j. krutny, hač runje hewak „kha-
plan“ atd. piše); proseň = prósnica; šerot Ruprich (tworzene ze „šerić“), šorowe Stangen, Schirrholz; tresé m. trosé, trostka (we Wochozach) atd.

Přitom pak běchu mi slědowace słowa, kotrychž wukładowanje za njezmylnje njewudawam, z wěsteje přičiny zajimawe.

Z Němskoserbskeho Słownika: cunosć (nětko cunjosé), dziwnohrózbný abenteuerlich; dale čitać pódla: lazować; poliwnka Aufguß (nětko tež Suppe); prawnik m. prawiznik; pójšity zank m. powěšaty zamk; položna připrawa Bequemlichkeit; měchnik m. měchiteptaf (wopak tworjene!); spuščadło Abdrucker; hornčeřski wjerěuch pódla wjeréel; štryčk Bindfaden (njeznaje mi podhladne słowo: bórnica); lěkarnja Apothefe, lěkarnik Apotheker, łaznja Badefütte, běchu Zejlerjej tehdy znate słowa, ale njeznaješe na př. jěchać m. rajtować atd.

Ze „Słowneje zběrki“ njech so tu podawaju tute w druhej formje abo druhim zrozymjenju hižo čišćane słowa: cwawka m. sławka Streusel v. Mehl; čěpe Aufschlag des Weils; palnišćo ein Brand von Ziegeln od. Branntwein; pjatka m. pjastka (?) Griff an der Sense; plipa Klatfche, plapotawa; přesažić überspannen; pomka m. pomazka; ronidło Getreidebucht; rozmoda Kuchenteig a rozměšk Brotteig; studžene mjaso Gallert; stupjeň der untere Kasten in der Mahlmühle; trólnik Viertonne ($\frac{3}{4}$ Faß) město: trójnik, jako cwólba m. swójba abo m. trójlik? wěncy abo wíce, die Wieten beim Wagen; worać = zabrózdźeć, do dwu worać, wuworować (wuhanjeć); zběžny laufstüg (pódla: spěšny).

Zajimawe je tež mjeno Bołašecy (tak pisach hižo před lětami) za wopačne Błohašecy, jako tež přispomnjenka: Botho von Slenburg, Landvogt der N. L., führte die Wenden bei der Belagerung von Hoyerswerda nach der D. L. und nach Böhmen.

Přidawam skónčnje, zo by při zestajowanju přenjeho trochu wobšěrneho słownika wuwostajenje słowa ze wšelakich zapiskow derje móžne było, dokelž ja cyły rukopis słownika nadobo před

sobu njemějach, ale dostawach jón, kaž dr. Pful w pomnjeća hódnym předstawje (str. XVIII) powěda, jenož po kruchach abo džělbach (in einzelnen Abteilungen) z póselnikom z Łaza. Rjadowanje Zejlerjowych připiskow běše mi přewostajene. Tak sta so často, zo připiski pozdže přikhadžachu, hdyž běchu strony, na kotrež wone słušachu, hižo zestajane. Tohodla dyrbjachu so tež mnohe strony přepisować, štož rukopis Słownika w knihowni M. S. khowany dopokazuje. Nětko je wudospołnjenje słownika hižo lóžše džěło. Tuž prošu z nowa wšěch studowanych Serbow, zo bychy słowa z ludu a z knihow pilnje zběrali a do našeho Časopisa podawali.

N a š a p t a č i n a.

Wot *Jana Radyserba*.

Tuta zběrka je 1) přinošk za słownik a 2) za serbski ptakopis alfabetiski přehlad. Nadpis „naša ptačina“ praji. Tola su někotre ptaki do zběrki wzate, kotrež tukrajne njejsu, ale su Serbam derje ze žiwjenja abo z biblije znate, abo tež z kuježich klětkow, dworow a hatkow.

Mjena ma spisat pak ze słownika,*) pak ze rta ludu, wosebje starych hajnikow.

Štož hišće khibi abo snadž wopak pisane steji, dočim a sporjedzej luby serbski bratr Rostok, naš najlěpši znajer ptačiny.

Bačon, Storč, Ciconia alba. (Bačonisko, abŕŕheufŕcher St.; bačonjo, -jatkko, junger St.; bačonk, kleiner St.; bačonica, Störchin, Storŕhweibchen.)

Bakut, Schnepfe, Scolopax. (Bakučina, Gefŕhŕecht der Schnepfen.)

Baraška, Heerŕhnepfŕ, Scolopax gallinago.

Bažan, bažant, Faŕan, Phasianus colchicus. (Bažank, bažantk, junger Faŕan.)

Běta mlaskawa, grauer Steinschmäger, Saxicola oenanthe.

Bětorazk (D. L.: bětoritka), Sandläufer, Calidris arenaria.

Běły bažant, Silberfaŕan, Phasianus nyctemerus.

Błótnička, Rotmeiŕ, Parus palustris.

Brězula, dziwja kokoš, Birŕhuŕn, Tetrao tetrix.

Brjohačk, -hula, -hulka, Uferŕhwalbe, Hirundo riparia.

*) Pful a Rostok dawaštaj druhostowjanske mjena, hdyž serbske njemějštaj; tajke dyrbjja so w přichodnym słowniku dospołnišo poznamjenic. Hděž serbske mamy, tam wuwostajmy cuze, wosebje poněmske. Redaktor.

- Bródka, brodowka, -duška, Bartmeiße, *Parus biarmicus*.
 Broduš, Bartvogel, *Bucco*.
 Brudźawa, Pfuhlschnepfe, *Limosa rufa*.
 Busow, Buffard, *Buteo*.
 Cajsk = čiž.
 Carž = čarž.
 Cijak = jer.
 Cuza nórjawka (sewjerna), schwarzköpfiger Seetaucher, *Colymbus arcticus*.
 Cymr = kwičel.
 Cypa = prawy drózn.
 Cyrak, Weindrossel, *Turdus iliacus*.
 Cyranka, Krickente, *Anas crecca*.
 Cyrlik = cyrak.
 Čapla, -pula (šěra), Fischreiher, *Ardea cinerea*. (Čaplisko, abscheulicher F.; čaplka, -pulka, kleiner N.)
 Čarž, carž, Wiesen Schnarre, faule Magd, *Crex pratensis*.
 Čečer, čečerink, Bergfink, *Fringilla montifringilla*.
 Čerwjena hłójčka, feuerköpfiges Goldhähnchen, *Regulus ignicapillus*.
 Čerwjena wopuška, Rotschwänzchen, *Ruticilla*.
 Čerwjenač, Spießente, *Anas acuta*.
 Čerwjeny brjušk, Gimpel, *Pyrhula vulgaris*.
 Čiž, čižik, cajsk, Zeisig, *Fringilla spinus*.
 Čolpak, Baumläufer, *Certhia familiaris*.
 Čornačk, Rohlmeiße, *Parus major*.
 Čorna hłójčka = čorna žolna.
 Čorna kačka (dziwja), Trauerente, *Anas nigra*.
 Čorna wróna, schwarze Krähe, Rabenkrähe, *Corvus corone*.
 Čorna žolna (žolma), Schwarzspecht, *Picus Martius*.
 Čornjawa, Reiherente, *Anas fuligula*.
 Čornonyпка, mnišk, Blattmönch, *Sylvia atricapilla*.
 Čorny bačon, der schwarze Storch, *Ciconia nigra*.
 Čorny džecele, Schwarzspecht, *Dryocopus Martius*.
 Čujk, pujwuj, Uhu, *Strix bubo*.
 Čumpjerka, -porka, -prwopuška, Rotschwänzchen, *Ruticilla*.
 Čurka, Tafelente, Rothals, *Anas ferina*.
 Čwunč, Grünfink, *Fringilla chloris*.

- Čeóor, Birkhuhn, Birkhahn, *Tetrao tetrix*. (Čeóorka, Birkhenne;
 éeóorjo, junges Birkhuhn; éeóorska kokoš, Birkhenne.)
 Čekawka, Zaungrasmüde, *Curruca garrula*.
 Čekotak, młynk, gefchmäßige Grasmüde, *Sylvia curruca*.
 Čerjek = kurwota (Röspr.).
 Čičotka, Seinfint, *Fringilla linaria*.
 Čihorik, Pieper, *Anthus*.
 Čichimichał, mihula, Pirol, *Oriolus galbula*.
 Činčerik = sknadž, Goldammer (Röspr.).
 Čulpak, Löffel, Bassansgans, *Sula alba*.
 Dejak, Ziegenmelzer, *Caprimulgus europ.*
 Dešeč, dešečownik, Regenpfeifer, *Charadrius*.
 Dłusk, Kirschferneißer, *Fringilla coccothraustes*.
 Dowski šeračk, Zaungrasmüde, *Sylvia curruca*.
 Dowski (domjacy) wrobl, Hausperling, *Fringilla domestica*.
 Dremlik, Zwergfalke, *Falco aesalon*.
 Drěwčik, Baumfalke, *Falco subbuteo*.
 Drjewjenka, -wjanka, Haubenlerche, *Alauda cristata*.
 Drózn & drózna, Drossel, Singdrossel, *Turdus musicus*.
 Dubonóska, grüner Girliž, *Fringilla serinus*.
 Dudak, Trappe, *Otis tarda*.
 Dupnak = dziwi hołb.
 Durak, duračk, Schneefint, *Fringilla nivalis*.
 Dwórny wrobl, Hausperling, *Passer domesticus*.
 Dypak, dypornak, Baumhacker, Specht, *Picus*.
 Džečele, Buntspecht überhaupt, *Picus: major, medius & minor*.
 Džerawc, Mauerfchwalbe, *Cypselus apus*.
 Dziwi hołb, wilde Taube, Solztaube, *Columba oenas*.
 Dziwi kózlik, njebjeska koza, Himmelsziege, Heerschnepfe, *Scolopax
 gallinago*.
 Dziwi kózlik, Himmelsziege, *Caprimulgus*.
 Dziwja husyca (husa), wilde Gans, *Anser cinereus*.
 Dziwja kačka, wilde Ente, *Anas Boschas*.
 Dziwja kokoš, wilde Henne, Birkhuhn, *Tetrao tetrix*.
 Ganzor, gigotak = hus.
 Gėrlie, zelena zybka, grüner Girliž, *Fringilla serinus*.
 Hatne kurjo, Leichhuhn, *Gallinula chloropus*.

Hawron, Saatfrähe, *Corvus frugilegus*. (Hawronisko, abſcheuliche *Œ.*)

Herék = drózn (Ummame).

Hilka, Gimpel, *Pyrrhula vulgaris*.

Hłuchan, hłuchaſ, Muerhahn, *Tetrao urogallus*. (Hłucharica, Muerhenne; hłuſica, Muerhenne.)

Hodleſ, Mbler, *Aquila*. (Hodlerica, hórlica, Mblerweibchen.)

Hołb, Taube, *Columba*. (Hołbica, -bička, -binka, Täubin; čorno-
hłowač, Moſtrenkropftaube; bubnaſ, Trommeltaube; hołbik,
Täubchen; hołbina, daſ Taubengeſchlecht; hołbisko, groſſe
Taube; hołbjacy krahole & hołbjeſ, Taubentſtöſſer, *Astur pa-*
lumbarius.)

Honač & honak, Hauſhahn, *Gallus*. (Honačik & -načk, Hähnenchen.)

Hordak & -ačk = hołb z hordkom, Kropftaube.

Hriwnač, Ringeltaube, *Columba palumbus*.

Huhut, wuhut = ſhubut.

Humpak, wumpak = hurupak.

Humpawka, Zwergrohrdommel, *Ardetta minuta*.

Hupak & wupak, Wiedehopf, *Upupa epops*.

Hurupak, humpak, Rohrdommel, *Botaurus stellaris*.

Husa, husyca, Gaſ, Hauſgaſ, *Anser*. (Hus, husor, ganzor,
Gänſerich; husko, kleine unanſehnliche Gaſ; husorisko, ab-
ſcheulicher Gänſerich; huso, husyčka, junge *Œ.*, Griefchel; hu-
sysko, garſtige *Œ.*; hužo, hužko, hužatko, ganz junges Gänſchen.)

Hwizdačk, hwizdula, Regenpfeifer, *Charadrius pluvialis*.

Hwizdak, Pfeifente, *Anas Penelope*.

Hwiždzik, hwižk, Hauſrotſchwanz, *Silvia tithys*.

Jatrob, wulki krahole, Habicht, *Astur palumbarius*.

Jer, Zippammer, *Emberiza cia*.

Jerjab = wjerjabka, Gaſelhuhn, *Tetrao bonasia*.

Jihačk, Pieper, *Anthus*.

Jikawc, Bergfink, *Fringilla montifringilla*.

Jurkawa, Waldſchnepfe, *Scolopax rusticola*.

Juskawa, Nachtfauz, *Strix aluco*.

Kabija, rakajca, Mandelfrähe, *Coracias garrula*.

Kačka, Ente, Hauſente, *Anas*. (Kačina, d. Entengeſchlecht; kačisko,
groſſe oder häſſliche *Œ.*; kačo, kačatko, junge *Œ.*; kačor, Entrich;
kačork, junger *Œ.*; kačorisko, häſſlicher *Œ.*)

- Kakadu, Kofadu, *Cacatus cristatus*.
 Kanarik, Kanarienvogel, *Fringilla canaria*.
 Kanja, Gabelweihe, *Milvus regalis*.
 Kapon & khapon, Haushahn, *Gallus domesticus*. (Kaponisko, häßlicher H.; kaponk, junger H.)
 Karpař, čapla, Fischreiher, *Ardea cinerea*.
 Kawdron, trutak = turkowski kapon.
 Kawka, Dohle, *Corvus monedula*. (Kawčisko, unangenehme D.; kawčo, junge D.; kawkowe, jeder Graubogel.)
 Keča, Sumpfschnepfe, *Gallinago*.
 Kibica, kibita, kibun, kiwica, kiwita, Kiebitz, *Vanellus cristatus*.
 Knadž, -džik = sknadž.
 Kobčik, Wespenbussard, *Pernis apivorus*.
 Kobušk, rotfüßiger Falke, *Falco rufipes*.
 Kokor, kokot = honač.
 Kokoř, Haushuhn, *Gallina*. (Kury, pl., die Hühner; pata, Mutterhenne.)
 Kokořeř, Hühnerhabicht, *Astur palumbarius*.
 Kokořka wódna = wódna kokořka, Teichhuhn, *Gallinula chloropus*.
 Kokula, Kuckuck, *Cuculus canorus*. (Kokulinka, der liebe K.; kokulka & kokulo, junger K.)
 Kořp, Schwan, *Cygnus olor*. (Kořpica, Schwantweibchen; kořpjo, junger Schwan.)
 Kolibuřk & kolibri, Kolibri, *Trochylus*.
 Kós & kosak, Amstel, *Turdus merula*.
 Krahole, skrahole, Stöber, Habicht, *Astur*. (Kraholečisko, abscheulicher H.; kraholeč, kleiner H.)
 Kralik, mały kralik, Zaunfönig, *Troglodytes parvulus*.
 Krika, Rüdente, *Anas crecca*.
 Křiwka = křižik, křižowny ptak.
 Křiwonóska, Kirchsfernbeißer, *Fringilla coccothraustes*.
 Křižik, křižowny ptak, Kreuzschnabel, *Loxia curvirostra*.
 Krótkowuchawa, Sumpf=Dhreule, *Strix brachyotus*.
 Krylik, Fausthuhn, Steppenhuhn, *Syrnhaptus paradoxus*.
 Kulik, Regenpfeifer, *Charadrius*.
 Kuliřk, Steinfauz, *Strix noctua*.
 Kurkawa = tujawka.

Kurotwa, kurotej, kurwota, kurwotwa, Rebhuhn, *Perdix cinerea*.

(Kurotwjo, kurotwička, ganz junges R.)

Kurpatka = kurotwa.

Kwawka = rapak.

Kwičata kara = skulej.

Kwičel, kwičula, -čačka, -čelka, Wachholderdroffel, *Turdus pilaris*.

Kwikawa, kwikawka, Wendehals, *Yunx torquilla*.

Khochołatka & khochołkata sykorka, Shaubenmeiße, *Parus cristata*.

Khocholik, Shaubenlerche, *Alandra cristata*.

Łanjowka, Dammläufer, *Totanus hypoleucus*.

Łastojca, -stojčka, -stolca, -stolčka, -stowica, -wička, Schwalbe, Hausſchwabe, *Hirundo urbica*. (Łastojčo, -stojčatko, junges Schwälblein.)

Łucija, Spechtmeiße, Blauspecht, *Sitta europaea*.

Łuča, Moosweiße, *Falco lagopus*.

Łučnik, Wiefenschnepfe, *Telmatias major*.

Łupak, Nußnacker, Tannenhäher, *Nucifraga caryocatactes*.

Łużowka, Doppelschnepfe, *Scolopax major*.

Łysak & Łysačk, Bläßhuhn, *Fulica atra*.

Łyska, Strandläufer, *Tringa*.

Łačawka, gemeines Goldhähnchen, *Regulus flavicapillus*.

Łələk = čarž.

Łėsnica, Wald-Dhreuße, *Strix otus*.

Łilik, Seidenschwanz, *Bombycilla garrula*.

Łinduška, čihorik, Pieper, *Anthus*.

Mała mlaskawa, Schwarzfchischen, *Saxicola rubicola*.

Mały dzecele, kleiner Buntspecht, *Picus minor*.

Mały kózlik, Moosſchnepfe, *Scolopax gallinula*.

Mały kraholc, Sperber, *Astur nisus*.

Mały kralik, Zaunfönig, *Troglodytes parvulus*.

Mały srokopjel, grauer Bürger, *Lanius minor*.

Mihula, Pirol, Pfingstvogel, *Oriolus galbula*.

Milan, Milvan, *Milvus*.

Mjasak = srokopjel.

Mjekotak = džiwi kózlik.

Młvnrk geſchwägige Graßmüde, *Sylvia curruca*.

- Mlaskawa běla & bělohordleškata, kamjeŋtna pleča, grauer Stein-
 ſchmäger, Saxicola oenanthe.
 Mlaskawa bruna, brunohordleškata, Braunfehſchen, Saxicola rubetra.
 Mlaskawa čorna, čornohordleškata, mała mlaskawa, Schwarzfeh-
 ſchen, Saxicola rubicola.
 Módrak, Sprinz, Blaufuß, Falco cyanopus.
 Módra ročka, módry brjušk, módrošijka = módrašk.
 Módra sykorka, Blaumeiße, Parus coeruleus.
 Módrašk, -dračk, Blaufehſchen, Sylvia suecica.
 Mórjak = nórjak.
 Mórka, Mohrente, Anas nigra.
 Motak, Wiefenweiße, Circus pygargus.
 Muchaſ, mucharik, Zwergfliegenfänger, Muscicapa parva.
 Muchiſojka (šera & čorna), Fliegenſchnapper, Muscicapa grisola
 & atricapilla.
 Myšak, myšacy kraholec, Mäuſebuffard, Buteo vulgaris.
 Nablótnik, Teich-Waſſerläufer, Totanus stagnalis.
 Našer žolma, Grauspecht, Picus viridicanus.
 Njehjeski kózlik, Ziegenmelſer, Caprimulgus europaeus.
 Nórjak, Tauchergans, Sägetaucher, Mergus merganser.
 Nórjawka, Seetaucher, Colymbus septentrionalis.
 Nórka, Mohrente, Anas nigra.
 Nórokačka, Tauchente, Mergus albellus.
 Papuch, papaguj, Papagei, Psittacus.
 Pardwa, sněžica & sněžnica, Schneehuhn, Lagopus alpinus.
 Parlawa, Berľhuhn, Numida meleagris.
 Pašuška, Straußhuhn, Palamedea chavaria.
 Paškowrone, Heidelerche, Alauda arborea.
 Pašturlica, Mäuſebuffard, Falco buteo.
 Paw, Pfau, Pavo cristatus. (Pawisko, garſtig ſchreier Paw;
 pawka, pawica, Pfauhenne; pawjo, pawjatko, junger Pfau;
 pawak, Pfauenſchwanztaube.)
 Pënica, pënička, šeračk, Garten-Graswürde, Sylvia hortensis.
 Pëšawa, Brachſchwalbe, Numenius arquatus.
 Pihawnička, Sperber-Graswürde, Sylvia nisoria.
 Pila, pilka, Ente, Entchen, Anas.
 pisana sowa, Schleiereule, Strix flammea.

- Pišćak, Regenpfeifer, Charadrius.
 Pišćata kara = sčomka.
 Pjecačk, brjohačk, Uferſchwabe, Hirundo riparia.
 Pjekaf = njebjeska koza.
 Płowačk, fahle Graſmücke, Sylvia cinerea.
 Płowa sykorka, graue Meife, Lannenmeife, Parus ater.
 Pleča, kamjeſtna pleča, Steinſchmäger, Saxicola.
 Pliška & spliška, ſěra a žolta, Stelze, Motacilla.
 Pluſć, wódný pluſć, Waſſerſtar, Cinclus aquaticus.
 Poepula, poėpula, poepulik, Wachtel, Coturnix dactylisonans.
 Podrywka = pjecačk.
 Pólny wrobl & pólſki wrobl, Feldſperling, Passer montanus.
 Popjelak, Nachſchwabe, Caprimulgus.
 Popjelnik, Graumeife, Parus.
 Pustawa, pustawka, puſtočka, Turmfalk, Falco tinnunculus.
 Porskawa, Miſtelbroſſel, Turdus viscivorus.
 Powar, Raubmöve, Lestris.
 Powrótnik, Steintwäzler, Strepsilas interpres.
 Přepjerka, Wachtelhuhn, Ortygis tachydromus.
 Ptači krahole, Geier, Astur.
 Pychulka = ſěihlica.
 Pyšnička = ſěihlica.
 Rakajca, rakojca = kabija.
 Ramuška, Sumpſmeife, Parus palustris.
 Rapak, Rabe, Corvus corax. (Rapačk, junger Rabe.)
 Raroh, Wanderfalke, Blaufuß, Falco stellaris.
 Rjanka = ſěihlica.
 Rjegawa, rjehawa, Eichelhäher, Coracias garrula.
 Rjemjanka, Spechtmeife, Blauspecht, Sitta europaea.
 Rjepotawa = čarž.
 Ročk & ročka, Rotkehlchen, Sylvia rubecula.
 Rohač, Sraubentaucher, Colymbus cristatus.
 Rokočinař, Rohrſperling, Rohrammer, Schoenicola.
 Rokotak, humpak, Rohrdommel, Botaurus.
 Rumpak, Sarbentaucher, Mormon fratercula.
 Rybačk, Eißvogel, Alcedo ispida.
 Rybnica & rybačka, Möve, Larus.

- Ryborak, -rnak, gemeine Seeſchwabe, *Sterna hirundo*.
 Rybornik, Fiſchadler, *Pandion haliaetos*.
 Sawutka, Eiſente, *Fuligula hiemalis*.
 Séinik & séinarik, Rohrjänger, *Sylvia arundinacea*.
 Skalny drózn, *Steindroffel*, *Turdus saxatilis*.
 Skalny wrobl, Steinſperling, *Passer petronius*.
 Sknadź & -dzik, Goldammer, *Emberiza citrinella*.
 Skulej, kwičata kara, Brachvogel, *Numenius arquata*.
 Słomka = piščata kara, groſſe Waldſchnepe, Doppelfch., *Scolopax rusticola*.
 Směchula, směwula, Lachtaube, *Columba risoria*.
 Smykawe = čolpak.
 Sněhil, sněhila, -hilka, Gimpel, *Pyrrhula vulgaris*.
 Sněžica, sněžnica, Schneehuhn, *Lagopus alpinus*.
 Snowač, Specht überhaupt, *Picus*.
 Soja, Hájher, *Astur*.
 Sokol, Falke, *Falco*. (Sokolisko, abſcheulichſter F.; sokolo, -lik, junger F.)
 Sołobik, sołorik, syłobik, syłorik, Nachtigall, *Sylvia luscinia*.
 Sowa, Eule, *Strix*.
 Sowka, Sperbereule, *Nyctea ulula*.
 Spliška = pliška.
 Spusk, rauhfüßige Eule, *Strix dasypus*.
 Srěni dzecele, mittlerer Buntſpecht, *Picus medius*.
 Sroka, Elſter, *Corvus Pica*. (Sróčisko, abſcheuliche E.; sróčka, kleine E., auch: Neuntöter; sróčo, junge E.)
 Srokač, Raubwürger, *Lanius excubitor*.
 Srokopjel & srótopjel, Würger, Neuntöter, *Lanius collurio*.
 Srokopač = srokopjel.
 Srokoš, rotſpitziger Würger, *Lanius rufus*.
 Sup, Geier, *Vultur*.
 Sutawa, jede Eule mit dem Ruſe: ſutſut.
 Sutawka, Nachtfauz, *Strix aluco*.
 Sykora, wulka sykorka, die groſſe Reiſe, *Parus*.
 Syłojk = sołobik.
 Sywik, syjk, blaue Hausſtaube.
 Šarak = čarž.
 Šartula, Spottvogel, Gelbbruſt, *Curruca hortensis*.

- Ščawica, šejca = kibut.
 Ščėkawc, Sandläufer, *Cicindela campestris*.
 Ščihlica, Stieglitz, *Fringilla carduelis*.
 Ščudlica (čornokřídlata), Strandreiter, *Himantopus*.
 Ščeračk, Gartengraśmücke, *Sylvia hortensis*.
 Ščera pliška, graue Bachstelze, *Motacilla alba*.
 Ščera sykorka, graue Meise, *Parus*.
 Ščera wróna, Nebelfrähe, *Corvus cornix*.
 Ščery sknadźik, Graucammer, *Miliaria europaea*.
 Ščiparica, eine kleine Eulenart, *Acronycta*.
 Ščiškař = škrjeńc.
 Ščórc, Star, *Sturnus vulgaris*.
 Ščowrone, škowrončk, škowrjenk, pólny škowrone, Lerche, Feld=lerche, *Alauda arvensis*.
 Ščowrone pólski, pólski ščowrone, Haubenlerche, *Alauda cristata*.
 Ščrėčawa, džėrawc, MauerŃchwabe, TurmŃchwabe, *Cypselus apus*.
 Ščrėkawa, Eichelhäbicht, *Garrulus glandarius*.
 Ščrjeńc, KreuzŃhnabel, *Loxia curvirostra*.
 Ščrus, Strauř, *Struthiocamelus*.
 Ščubut, šuhubut, Uhu, *Strix bubo*.
 Ščwičk = Traskotawka.
 Tala, Prachtmeise, *Tanagra rubra*.
 Tonuřka, wořčėrjata tonuřka, Lachmüve, *Larus ridibundus*.
 Trapa = dudak.
 Traskotawka = čumperka.
 Trřporstnik, Dreizehen=Specht, *Picoides tridactylus*.
 Trutak = kawdron.
 Tujawka, tujka, Turteltaube, *Columba turtur*.
 Tupifila, tupyfila, Dompfaff, *Pyrrhula rufa*.
 Turkowski hoľb, Türfentaube, *Columba domestica turcica*.
 Turkowski kapon, Truthahn, *Meleagris gallopavo*. (Turkowska kura & kokoř, Trute, türfiřche Henne; turkowska kačka, türfiřche Ente.)
 Walak = dejak.
 Wiřplik, GartenrotŃchwänzchen, *Ruticilla phoenicura*.
 Wiwka, kleiner Kauz, *Strix passerina*.
 Wjerjab, Kranich, *Grus communis*.

- Wjerjabka, *Wasserhuhn*, *Tetrao bonasia*.
 Wódna kokoška & wódne kurjo, *Wasserhuhn*, *Gallinula chloropus*.
 Wódnik, *Wasserwalle*, *Rallus aquaticus*.
 Wódny škórc = plušć.
 Wokhěžna (domjaca) łastojěka, *Rauchschwalbe*, *Hirundo rustica*.
 Wonkowna łastojěka, *Haus-, Mehl-, Schwalbe*, *Hirundo urbica*.
 Wopušica, dołha wopuška, *Schwanzmeiße*, *Acredula caudata*.
 Worjoł, wórlica = hodleř, -rica.
 Wrobl, domski & domjacy wrobl, *Hausperling*, *Fringilla domestica*.
 Wrobl, pólny wrobl, *Feldperling*, *Passer montanus*. (Wroblica,
Sperlingweibchen.)
 Wrobleř, wroblownik, *Spaßensitt*, *Sperber*, *Astur nisus*.
 Wróna, čorna wróna, *Krähē*, *schwarze Krähē*, *Corvus corone*.
 Wróna, šěra wróna, *Krähē*, *Nebelkrähē*, *Corvus cornix*.
 Wrónka, *Alpenbohle*, *Pyrrhocorax alpinus*.
 Wulka sykorka, sykora, (*Meiße*), *Stohlmeiße*, *Parus major*.
 Wulki džećele, grošer *Buntspecht*, *Picus major*.
 Wulki kraholec = jatřob.
 Wulki sołobik, wuherski sołobik, *Sprosser*, *Sylvia philomela*.
 Zelena kawka, *Mandelkrähē*, *Coracias garrula*.
 Zelena nóžka, *Teichhuhn*, *Gallinula chloropus*.
 Zelena wopuška, *Grünschwanz*, *Loxia chloris*.
 Zelena wróna, zelena kawka = kabija.
 Zelena žołma, *Grünspecht*, *Picus viridis*.
 Zeleny wrobl, *Eisvogel*, *Alcedo ispida*.
 Złoty kós = čichimichał.
 Złoty wroblík = kanarik.
 Zyba, zybka, zybička, *Buchfink*, *Fringilla coelebs*.
 Zymnak, *Eisvogel*, *Halcyone*.
 Žeraw & žerawc, *Kranich*, *Grus cinerea*. (Žerawa, *Kranichweibchen*.)
 Žołma, žołna, jeder *Specht* mit Ausnahme der *Buntspechte*, *Picus*.
 Žołnak, *Grauspecht*, *Picus canus*.
 Žołta pliška, gelbe *Bachstelze*, *Motacilla flava*.
 Žołty płowačk, *Gartenlaubfänger*, *Hypolais philomela*.
 Žołty wroblík = kanarik.
 Žoraw, *Schopfreihē*, *Ardea comata*.

Přítomnosť a minylosť serbskeho slovwjesa.

Serbskim studowacym podať *M. Hórník*.

Hižo w lětniku 1859 našeho Časopisa poda J. E. Smoleř tehdy jara třebny powučacy nastawk wo serbskim slovwjesu z napisom: Přichodny čas serbskeho slovwjesa (str. 7—14). Tam wón praji, zo w serbskich knihach z prjedawšeho časa řečespytnik na kóždej stronje wopačnosť zetkuje, kotraž wohidniša byé njemóže. Dopokazma za swoje wusudženje bjerje wón wosebje ze serbskich spěwarskich knihow a měni, zo bychy so „tajke błudy jara derje z nich wumjetać móhće.“*) Potom rozpomina wšelake družiny serbskeho slovwjesa a rozestaja, kotre z nich přichodny čas (futurum) tworja z pomocnym „budu“ a kotre maju hižo w praesentnej formje wuznam futura. Skónčnje přistaja prawidlo, po kotrymž móže so zhonić, hač slovwjeso z wobličom přítomnosće přítomnosť (praesens) abo přichodnosť (futurum) woznamjenja, a to tajke:**) „Wzmi imperfektum (dyrbi řekać: praeteritum abo minylosť) kajkehožkuli slovwjesa a pohladaj, hač so jeho 2. wosoba (a tež 3.) na sylbu -še wukónča, abo hač tuta sylba při tworjenju 2. wosoby pobrachuje. Stawa-li so přeniše, twori so futurum z přiwzaćom „budu“, n. př. džělač, džělaš, futurum: budu džělač; pasech, paseše — budu pasć; ležach, ležeše — budu ležeć atd. Stawa-li so posledniše (zo 2. wosoba -še nima), twori so futurum bjez „budu“: nadžělač, nadžěla, futurum: nadžělam; přepasech, přepase — přepasu;

*) Ale tajke wumjetanje abo porjedženje kěrlušow so wot njezdžělaných ludži njeje dowoliło. Čiše porjedžených listnow dyrbješe so znowa k zmylkam wróćić; hdyž n. př. řekaše w 61. kěrlušu: „Twój somot a ta žida wša je syno, khuda pjeluška“, dyrbješe so to — porjedzić do: „syno a schlecht pjeluška“. Hdyž so ludej často praji, zo je stare wopak, skónčnje pónzaje!

*) Smoleř řeči k tajkemu, „kiž kóždy króć wě, što je verbum momentaneum, durativum, iterativum a frequentativum“. Ale to naši studowacy zwjetša njewědza, dokelž je jich čuće za serbsku řeč w němskich šulach jara skažene. Lud so tež kazy ze špatnej serbsčiny nabožnych knihow. Tohodla často slyšiš njestwory: wón přińdžeše m. přińdže, daše m. da, rjeknyše m. rjekny, krany m. pokradny atd. Delnojožizicy studowacy pak nimaju ani na gymnasiu ani w seminarach přiležnosť, zo bychy znowa čuće za prawe formy dobyli, a su na privatne abo towašne rozwučenje pokazani.

lehnych so, lehny so, — lehnu so; kupich, kupi, — kupju. To trjechi kóždy raz.“

Tola podobnje zlé je w serbskich knihach a časopisach zdžěla dotal z přitomosću (praesens) a z minyłosću (praeteritum) serbskich słowjesow, wosebje dokelž jednora twórba minyłosće do dweju wšelakeju rozpaduje jako aorist (franc. défini) a imperfekt (franc. imparfait).

Štóž chce w serbšćinje prawe twórby přitomosće, minyłosće a přichoda słowjesa wuzwolić, dyrbi kajkosć a traće (kelkosć) jeho činjenki abo wobstojenja znać. Wo tom móže drje so najwažniše zhonić z Pfuloweje „Laut- und Formenlehre“, tola wobšěrnjšo rozwučuje najnowša serbska rěčnica dr. Muki (Historische und vergleichende Laut- und Formenlehre, 1891).

Činjenka je mjenujcy pak njedokonjana (imperfektiv) pak dokonjana (perfectiv); tuž mamy w serbšćinje (a z cyła słowjanšćinje) imperfektivne a perfectivne słowjesa.

Njedokonjana činjenka pak móže być jednorje trajaca abo so wospjetowaca; tuž su imperfektivne słowjesa:

- a) durativa, n. př. njesć;
- b) iterativa, n. př. nosyć.

Dokonjana činjenka je tohorunja jednorje dokonjana abo so wospjetowaca; tuž su perfectivne słowjesa:

- a) momentanea:*) donjesć; dunyć;
- b) frequentativa (iterativ-perfectiv): wotnošeć, rozduwać.

Po formje su słowjesa pak simplicia (njezestajane, einfach), pak composita (z woprawdžitej předložku zestajane): dyrć (einen Schlag thun); přebić (durchschlagen).

Do kotreje tutech družinow słowjeso słuša, dyrbi poprawom słownik poznamjenić; ale tež rěčnica ma to woprijěć, štož je za wuzwolenje praweje formy přitomosće a minyłosće słowjesa trěbne. Hdyž so horjejše rozrjadowanje pomni, móžemy prawidła z krótkka wuprajć.

*) Družina z nich rěka inchoativa, dokelž z momentnosću tež spočatk činjenki woznamjenjeju.

I. Přítomnosť (praesens).

Z jednorych (a zestajanych) slovwjesow maju praesens jenož durativne, iterativne a frequentativne slovwjesa: njesu, nošu, wotnošam & wotnošuju. Z kóždeje družiny njech nětko mnohe příklady slěduja.

Prawe praesentia su ze znatych šěsć rjadowni (konjungaciji) na příklad:

1. Wjedu, křadu, piju, pletu, pjeku, móžu, ľžu, bjeru, sćeťu, mjeťu, kleju, mru (mrěju), dru (drěju), poru; du, jědu, jěm, wěm; nadžěju so m. *nadžěwam so; spěju, směm.

2. Wuknu, ćahnu, hinu, kradnu, lahnu, mjerznu, moknu, skhnu, twjerdnu, smahnu, stachnu, wjadnu. Wšě druge na -nýc su momentanea & nimaju praesens: ćeknýc, ćisnýc, kopnýc, krydnyć m. dóstać atd.

3. Běžu, boju so, ćerpju, dđeržu, horju, kleču, leću, słyšu, sedžu, stoju, bječu, bórču, křiču, syču, těu; bědnju, bľaznju, hľodnju, lačnju, njemdrju, khorju; rozymju, pomnju. Jenož někotre z nich su tež jako komposita hišće imperfektivne: naležec (zaležec so; mi naleži = mi je naležne), zastojeć & zastejeć, wustojeć so; wobsedžec (possidere, beřitjen), dowidžec, zawidžec. Přirunaj mój nastawk: Slovwjesa ê-kmjelow a jich ćasowanje. (Ćasopis 1892, str. 133—138.) Měc m. iměc ma praesens: mam m. imam.

4. Palu — palić, prajić, honić, ćerić, škodzić, šćerić so; wodzić, khodzić, nosýc, wozyć; denominativa: hromadžić, pokućić, kruwarić, pěstonić atd. Skóncowane su: zralić m. zrajić, zelić m. zlejić (zľajaš) = klec, sakrować, wotewrić m. wotworić (wótworiš).

5. Woľam — woľać, walec m. walać, stupać (tež: nastupać), kopać, skakać, worać, mazać, wozebać (ale: wozabić sebi); dawać, stawać so, wstawać, dopiwać, zbywać, zaepečawać, spēwać (simplex peč nimamy); zběrać, podpěrać, wohrěwać, příkhadžec, nakhadžec (futur: nadeńdu, namakam), přećepać, poručec, pominać, dopominać, wopominać, připowědać, posľuchać, zamykać, wotamkać m. wotmykać, zradować so; počinać, naćinać, napinać, wobjimać, wužimać, přimać. Dótkać so ma praesens: dótkam so, ale dotkać (tkale) — dotkaju.

6. Kupuju — kupować, donošować, přihotować, powoľować, přirunować, polětować; pućować, ćesľować, škodować; wobsahować,

wobkedźbować, pobrachować m. khibić, wotkhadźec & so njedóstawać, wotpočować m. wotpočiwać, zabolować m. zabołować, dospěwować, nasadźować. Kotre su jednore durativa, kotre iterativa a kotre frequentativa, njech wučomcy sami wupytaju!

Wšě tute słowjesa tworja praesens abo přitomosć na -u abo -ju, z wuwzaćom pjateje rjadownje, kotraž ma: -am, wołam, walam.

Přispomnjenka. Hdyž horjeka wopominane tři rjady słowjesow futurum z pomocnym „budu“ při infinitiwje tworja, je z tym hižo prajene, zo su verba momentanea w praesentnej formje same futura. Tohorunja zhubi kóždy słowjeso jednoru přitomosć, hdyž so imperfektivne verbum do perfektivneho přestwori.

Wšitke imperfektivne słowjesa z prawym praesentom (durativa, iterativa a frequentativa) tworja nic jeno indikativ, ale tež participialia*) z tutech praesentow; twórby z perfektivnych su njeprawe. Participialia su: transgressiva a participia; přeniše so wot kóždeho słowjesa njenaložuja. Dwoja forma transgressiwow (-o, -jo & -ucy, -icy, -jcy) naložuje so promiscue, po čěskim naložku móžemy přenju za masculinum trjebać.

Podajmy najprjedy z durativow přikłady:

a) Transgressiva (překhodniki): 1. Wjedžo, -icy (něhdy: wjedo, -ucy, jako: ducy); kładžo, -icy; pijo, -jcy; mrjo, mricy (mrějo, -jcy); njeso (njesucy so njetrjeba). 2. Wuknjo, -nicy, échnjo, -nicy, wjadnjo, -nicy. 3. Běžo, -icy; dđeržo, -icy. 4. Palo, -licy, prajo m. prawjo, -jicy. 5. Wołajo, -jcy; walejo, -jcy. 6. Kupujo, -jcy, polětujo, -jcy. Njemóžne pak su pola nas formy (kotrež w Časopisu 1848 hišće stoja) z perfektivnych słowjesow, n. př. načrjo, zaprjo, přińdžo (n. př. Mateja 3, 16: na njeho přińdžo, tež Jap. sk. 10, 11.), počnjo m. počinajo atd.

Runje tajke su twórby z iterativnych a frequentativnych: Nošo, wotnošejo & -jcy atd.

b) Participia (podžělniki): Wjedźacy, pijacy; wuknjacy, mějacy, rozymjacy; běžacy; palacy; wołacy; kupowacy. Delnjoserbscy: pletucy, huknucy, njasucy, pijucy, płakajucy, kupujucy, wězucy atd. Njepraji so tu n. př. nawjedźacy (ale nawjedowacy), čisnjacy (ale čiskaacy), skočacy (ale skakacy), zawoľacy (ale woľacy);**)

*) Imperativ twori so z perfektivnych a imperfektivnych słowjesow.

**) Druhdy mamy na město tajkich participiow tež adjektivne twórby: pohóršity m. pohóršaty (pohóršec, nic pohóršic), nawědžity, nazhonity, zamjělčity, zawality, zamóžity atd. Hornjoserbske part. praes. na -acy su adjektiva!

potajkim dyrbimy za participialia praesentis wotpowědne słowjesa z 5. abo 6. rjadownje nałožeć.

Němske participialia praesentis přeložuja so z transgressivom praeteriti, n. př. widzawši jeho zaplaka, skočiwši zlama sebi nohu atd.

II. Minylosć (praeteritum).

Jednora forma za minylosć je w serbšćinje dwoja: 1. aorist (krótkka minylosć), 2. imperfekt (dołha minylosć). Přeniši woznamjenja nětko dokonjanu abo skónčenu činjenku minylosće, druhi pak njedokonjanu abo trajacu. Mjeno wukładuje so z tym, zo je aorist w druhej a třećej wosobje singulara bjez wukónca -še, kotryž je znamjo imperfekta. Wobě formje zdobom nima žane serbske słowjeso, khiba: měch a mējach, buch a běch. Tuž je „prajich“ jenož wopak tworjene z 3. wosoby praes: praji; aorist je: rjeknych. Tohorunja njeprawe: so namakaše m. namaka.*)

1. Aorist.

Aorist maju jenož perfektivne słowjesa (momentanea), kotrychž praesens hižo, kaž bu prajene, futurum woznamjenja.

Nětčiši serbski aorist předstaja pak čisty infinitivny kmjen z wjazawym vokalom + ch (pózna-ch, pólach m. posylach [někotre formy tworja so z korjenja stlać], zebra-ch, zemlě-ch, w-u mrě-ch, dopi-ch, rozpró-ch, wuz-uch, wury-ch), pak prawidlownje

*) Zmylene su twórby: zapřiješ, wopřiješ (1. wosoba: zaprijach); přetož praesens njeje „zaprijam“, ale: zaprijimam, wobjimam (wobsahuju); futurum: zapřimnu, wobejmju atd. Tež za „wopominjach, dopominjach, -ješe“ praji so lěpje: wopominach, dopominach, jako: napominach atd. W bibliji su mnohe njeprawe formy: n. př. Mat. 26, 49: wokoša jeho m. wokoši (košić); Jan. 21, 15: wona pomysliše sebi m. pomysli; Luk. 18, 40: hdyž wón so přibližowa m. přibližowaše. Nawopak stoji w tej samej bibliji: Jap. sk. 7, 8: Isaak płodžeše Jakuba m. spłodzi; Jan. 9, 14: jako to blóto činješe m. sćini (ἐποίησεν); Jap. sk. 9, 8: Saul zběraše so horje m. zebra so (ἤρεθθη); Jap. sk. 27, 20: Njewjedro nam nastáže m. nastawaše atd. atd. Tak hubjenje lud njepowěda! Hdyž su někotre wopačnosće w nowšich wudawkow porjedzene (n. př. Luk. 9, 12: počachu wobskorzić, nětko wobskoržeć, Luk. 3: zwjeseliše so nětko: zwjeseli; Jan. 18, 2: zhromadziše) atd., čohodla njebychu so porjedzić směte mnohe druge zmylki? N. př. Jězus namaka jich spicy m. spjacych; J. bě spytany m. bu (pola Mat., ale hinak pola Jana); pomhaj Bóh (wjacykróć); duchojo džěchu won; Pětr přěše m. přěješe abo zapřě; čėslojo m. twarcy (w Jap. sk.); poruči jeho k wobarnowanju štyri bértelam wojeřskich wotročkow! Němske „es“ so tam přeložuje: wono dyrbi so stać; wonej běštej pak tam Marija atd. Runje tak němske artikle!

přestworjeny kmjen + -ech, (-ich), -ech (-ach): donjes-ech, wjez-ech; padž-ech, plec-ech; do-lecích, dónďzech, na-wěďzich; powěďzich, do-jěďzech; dojěch, powěch, počach, načach, podjach, naźnjach m. nažach; buch m. bych. Skaženy je aorist zamóch, wumóch, přemóch, spomóch m. zamóhoch (2. 3. zamóže), nětko zamóžech. Starosłowjanske formy: pletoch, plete, plete; pekoch, peče, peče; pisach, pisa; dějach, děja; jadoch, jast atd.

Aorist pak maju nětko jenož perfektivne słowjesa.

Kotre słowjesa slušeju do perfektivnych po znatych šěsć rjadownjach — jednore (njezastajene) a zastajene?

1. Z přenjeje: rjec (einmal fagen), aorist: rjeknych (*rekoch nimamy); klóc — klóch; dać — dach; swlec, woblec, nawlec, wuslec, -lečech atd.; wumóc, přemóc, zamóc, spomóc — wumóžech (nowša twórba: wumóžich) atd.; wodžěć, předžěch, — wodžě, ale: wudža m. wudžěja so mi, nadžach póďla: nadžějach so (praes. njerěka: nadžewam, přir. pólske: spodziewam się, ani: nadžijam); stać so — sta so; dóstać, wostać — dóstach (dóstanu, ale: dosteju, dostejach), wustać, zastać — wustach (ale: wustejach so), zastach (ale: zastejach); najeć m. najać, wzać m. wzjać, wzjeć, zajeć, přijach — wzach; zacpěć, dospěć — zacpěch. Tohorunja: dobyć, zabyć, pobyć, přebyć — dobych atd.

2. Z druheje: kopnyć, čisnyć, sunyć (iter. suwać), wstanyć m. *wstać, t. j. wšitke (momentanea) z wuwzaćom horjeka mjenowaných durativow: wuknyć, čahnyć, hinyć, kranyć, lahnyć, mjerznyć, moknyć, skhnyć, smahnyć, stuchnyć, twjerdnyć, wjadnyć. Sem slušeju mnohe komposita, kotrychž praesens je incohativne: woblədnýć (blědnju). Někotre tworja aorist po 1. rjadowni: dosažech, dosčěžech, pokradžech, padžech, sčěžech, toržech, zližech, zběžech póďla zběhnych atd. W knihach hišće bywa: pyćech m. pytnych; w starých kath. kěrlušach (hl. w Słowniku): počěchu t. r. póčěchu, pyćechu.

3. Z třećeje: wšitke zastajane słowjesa ê-kmjenow (přirunaj Časopis 1892, str. 135): zabječeć, zaklinčeć, narěčeć, doběžeć, přičišćeć, zewrěć so, zrozymjeć atd.

4. Ze štwórteje: někotre jednore (a po zdaću jednore), jako: dyrić, kupiće, łapić & lepić, požčiće, puščiće, sadžiće, skočiće, storčiče, skučiće, stupiće, štapiće, tepiće so (ztepiće, zatepiće), třělič, trjechiće m. trefić, wobaliće, woběsyće. Zestajených słowjesow je tu mnohosć.

5. Z pjateje: někotre po zdaću jednore: namakać — nama-
kach, -ka; praesens: nakhadžam, -džeš, -dža; zetkać, zetka atd.

6. Ze šesteje: zestajene, kotrež k iterativnej twórbje hišće
jenų předložku přistajaju, n. př. nakupować — znakupować, aor.
znakupowach, -wa; značajowach, zwotnošowach, donaćajowach,
spowalowach atd.

2. Imperfekt.

Nětčiji serbski imperfekt njedawa tak jasnje swoje zesta-
jenje widzeć, jako starosłowjanski, hdžež so -ėja, -ja abo -a ke
kmjenej přistaja: (po Miklošiču) pletěach, nesěach, greběach, pe-
čaach, pnějach, bijaach; mrěach; dwigněach; želěach, gorěach;
chwaljaach; dělaach, pisaach, berěach, dějaach; kupowaach; wě-
děach, daděach, jaděach, běach (imperfekt I) & běch (imperf. II).
Naše imperfekty tutych paradigmow rěkaju: plečech, -češe atd.;
njesech, (kladžeč), pječech, pnyjach (pódlá pinach), bijach, mě-
jach; (wuknjech), mějach, (wumějach, delnjoserb.), horjach, khwa-
lach, džělach, pisach, bjerjeh, nadžějach so, (předžějach, aorist.
předžěch, wodžěch), kupowach, wědzach, jědzach, běch (běše & bě).

Imperfekt pak tworja pola nas jenož imperfektivne
słowjesa, potajkim wšitke durativa, iterativa a frequenta-
tiva; wězo tež incohativa, abo z druhimi slovwami: te same
słowjesa, kotrež maju woprawdžite praesens (tež po wuznamje).
Přirunaj horjeka: Přítomnosť. Partic. praeter. hl. 1891, str. 135.

Přećiwo duhej serbskeje rěče tworjene slovwjesa a njetrěbne
zestajanki z adverbialnymi předstawkami na měsće před-
ložkow naložuje drje luđ a twori tež imperfekta, ale z pisma
dyrbja so cyle wumjetać. Tajke předstawki su: dele & horje,
won & nutř, hromadu & hromadže & różno, prjedy, přědk &
„wysokoserbske“ prjódk; sobu, doma; dele činić = hanić, dele-
brać = spadować atd., horjeklasć = napołožić, horječahnyć =
kublać, horjestanyć = wstanyć, postanyć, wot mortwych wsta-
nyć atd., zežiwjeć, horjebrać = přijěć, so starać atd., so horje-
džeržec = přebywać, wondžeržec = wudžeržec, wonhładać = na-
pohlad měć, nutř stajić = založić, nutř namakać so = přińić, hro-
madu stajěć = zestajěć, hromadže džeržec = hromadžić, so
zjednoćić atd., różno dželić = rozdželić, prjedy prajić = před-

prajíc, přédkwidžec = předwidžec, prjódkdžeržec = wutykować, porokować atd., prjódkstajíc = předstajíc, prjódkstać = předstojeć, sobudželić = zdželić, darić atd., domapytać = wopytać, wopytować. Tajke a podobne cuzoty móža so derje tež z bibliskeho přeložka a z modlitwow wučiskać, jenož w kěrlušach je to mjenje móžne; w swětnej poesii wězo nětko wjacy njepřikhadžuju, khiba pola ludowych „štučkarjow“.

Přećiwo vulgarnej serbsčínje je so dawno a wot někotrych pisało; tuž je nětko na času, zo bychy so nowe serbske knihi a nowiny tež po řeči sudžite. Wotwěramy rad tutón Časopis jako „stražu serbskeje řeče“ kóždemu serbskemu kritikej.

Pisach, štož hižo napismo praji, tutón nastawk wosebiće za studowacych Serbow a jako pomoocku za wučerjow. Či móža wučomcam z njeho wšelake nadawki dawać na thema: „Twoće z wěstych perfektivnych słowjesow imperfektne a nawopak. Twoće z pomjenujomnych słowjesow aoristy, imperfekty, praesenty a futura atd.“ Serbske słowjesa a jich twórby njech so přirunuja z łacanskimi a grekskimi, jako to činjachy Jordan, Smolef, Pful, Libš, Muka a druzy.

* * *

Hdyž sym horjeka wosebje na activum džiwał, směm nětko hišće na passivum spominać. Za to słowjanske słowjeso runja němskemu žaneje jednoreje formy nima, ale wužiwa štwory wuraz:

1. Z pomocu słowjesa „być“ (bych, běch, buch, budu, budź) a při wospjetowacych słowjesach „bywać“. To přistaješe so něhdy k participium praesentis passivi na *mъ*:*) chwalim jesm, izgnan bada; nětko pak přistaja so partic. praeter. na -ny, -ty (při nimale wšěch jenosylbnych kmjenach): sym khwaleny, budu bity atd. Tu dyrbi so derje rozeznawać aorist a imperfekt: buch khwaleny, běch khwaleny; buch njeseny, bywach nošeny; tež futurum je wšelake: wam budže date, wam budže dawane atd.**)

*) Z tych mamy zbytki: widomy, wědomy, swědomy, znajomy (znajomny). Po tutych tworimy adjektiva (gerundiva) na -omny: wjedzomny, přijomny, wuknjomny, slyšomny, palomny, wołajomny, njewopisajomny (nie wopisomny), kupujomny, wobžarujomny (nie: wobžaromny), jědzomny.

**) Přirunaj Pfulowu „Laut- und Formenlehre“, str. 82—85.

2. Z pomocu reflexivneho naměstnika „so“ při všech formach časowanja: so hibać, so česćić; to dyrbi so wupić, wuknyć; tak ma so rěčeć, spěwać; tam budže so kupować, přédować (eš mirb gepredigt werden!) atd. Tola tuto njesmě so nałožeć, hdyž z tym dwójzmysł nastawa:*) wón je so pomjenował, je so powyšił = wón je (bu) pomjenowany, powyšeny; nic: Khrystus je so křižował, ale: Khrystus je (bu) křižowany; rozdžěl: wy so khwaliće, wy sće khwaleni. Tež derje njeklinči, hdyž so w jenej a tej samej sadže (při wšelakich zasuwach) wjacj króc „so“ nałožuje; lěpje je, hdyž so wšelake wurazy passiva wotměnjeju.**)

3. Z nałožowanjom inchoativnych slovwjesow na *—eć* (*—ić*) a (někotre) *-nyć*: ja khromju, lačnju; ty stariš, tolsćiš; mjernje, dni so abo wječori so; stuchnje, mognje; kulki čornja. Mnohe na *—eć* překhadžeju do *-ić*, abo tež wotměnjeju so z reflexivnymi: so *-ić*, čornjeć = so čornić.

4. Z přeměnenjom passivneje sady do aktivneje: woda je z wětrom hibana = wětr wodu hiba; Janej bu hłowa wotéata = Janej hłowu wotéachu; Jězusej bu drasta zeslečena = Jězusa wuslečechu. Často móže so jenož particip samón stajić n. př. w nadpisach: Jězus ze křiža wzaty a do rowa položeny.

Passivum z poněmskim „wordować“ (delnjoserb. hordowaš) je vulgarne a njenaložuje so w pismje, hdyž mamy štwory druhi wuraz na wuběranje. Tuž dyrbi so „wordować“ w našich rěčnicach wućeisnyć a tež w nowych wudawkach Miklošičoweje.

* * *

Štóz chce z příkladnych textow wo slovwjesach so bóle rozwućić, čitaj nowiše prosaiske spisy, dokelž w poetiskich formach knježi wjetša swoboda w nałožowanju slovwjesnych formow. Poručamy spisy, wot Maćicy Serbskeje, lutherskeho knihowneho towarstwa a wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija wudawane. Delnjoserbscy bratřa dyrbja swoju rěč hišće bóle wobdžělać a

*) To wući hižo J. P. Jordanowa grammatika z l. 1848 na str. 176.

**) Z reflexivnym „so“ přeložujemy často němske „man“: praji so, powěda so; to so wě. Tola tež: widzimy, widzicie, man fięht atd. Tohorunja: čłowjek njewě, njewěri, daš weiß (gläubt) man (město Mann) ničt.

wšelake wučiskać, w čimž su jich texty abo pisma hišće jara poněmske.

Katholscy wučomcy čitaju radži moje „Biblijske stawizny“ z l. 1891. Druhim Słowjanam směy za přirunanje „Nowy Zakoń“ J. Łusčanskeho a M. Hórnika poručec, wudaty po Vulgaće hač do I. Timothea 4, 4. Dowolam sebi, někotre texty na pokazku sem stajić a pódlá přeložk po Lutheru za ewangelskich Serbow z l. 1881.

Mat. 25, 1—13.

1. Tehdy budže njebjeske kralestwo podobne džesac knježnam, kotrež swoje lampy wzawši nawoženi a njewjesće napřećiwo wuńdžechu.

2. Pječ z nich pak běše njemudrych, a pječ mudrych.

3. A pječ njemudre, wzawši swoje lampy, njewzachu sebi wolija sobu.

4. Mudre pak wzachu z lampami wolij we swojich sudowjach.

5. Hdyž pak so nawoženja komdžeše, zdrěmnychu wšitke, a wusnychu.

6. Wosrjedz nocy pak sta so wołanje: Hlej, nawoženja přikhaďža, wuńdžće jemu napřećiwo.

7. Tuž wstanychu wšitke te knježny, a wuhotowachu swoje lampy.

8. Njemudre pak rjeknychu mudrym: Dajće nam wot swojeho wolija, dokelž naše lampy hasuja.

9. Mudre wotmołwichu prajicy: Zo by trjebaj njedosahało nam a wam; džiće radšo k předawarjam, a kuřće sebi.

10. Hdyž pak džechu kupować, přińdže nawoženja, a kotrež běchu hotowe, zańdžechu z nim na kwas, a durje buchu zamknjene.

1. Tehdy budže to nebeske kralestwo podobne džěbáč žněžnam, kotrež swoje lampy wšachu, a džjechu won nawoženi napschecziwo.

2. Wle peč bež nimi bjěšće mudrych, peč pať nemudrych.

3. Te nemudre wšachu swoje lampy, ale wolija wone sobu ne wšachu.

4. Te mudre pať wšachu wolija w swojich sudobjach, je swojimi lampami.

5. Jako so pať tón nawoženja pokombži, buch wone wšchje sparne a wuřnuchu.

6. Wo pokozy pať sbježe so wołanje: Hlej, nawoženje dže; džiće won jenu napschecziwo.

7. Duž stanychu te same žněžny wšchitke a wuhotowachu swoje lampy.

8. Te nemudre pať džachu k tym mudrym: Dajće nam wot wascheho wolija; pschetož našće lampy hařnja.

9. Wle te mudre wotmołwichu a džachu: Nřž tak, so by nam a wam nepobrachto. Džiće pať radšchi k tym kłamarjam a nakupče řebi řamym.

10. Jako wone pať kupowacz džjechu, pschĩńdže nawoženja, a kotrež hotowe bjechu, džjechu s nim nutř na kwas, a durje buch u sanřnjene.

11. Potom pak přindžechu tež te druge knježny, prajicy: Knježe, Knježe, wotewri nam.

12. Ale wón wotmołwjejo rjekny: Zawěrnó praju wam, njeznaju was.

13. Keďzbujće tohodla, dokelž njewěšće džeń ani hodžinu.

11. Potom pak přichindžechu tež te druge knježny a džaču: Knježe, Knježe, wotant nam.

12. Ale wón wotmołwi a džešče: Samjernje, ja praju wam, ja waš njeznaju.

13. Těho dla wachujće; přchetož wy ani dnja, ani šchtundy njeješće, w kotrejž čłowiski byn přchitčž budže.

Mark. 8, 1—13.

1. W tych samych dnjach zas, hdyž běše tam wulki lud, a njemějachu, što bychu jědli, zwola wón svojich wučownikow a džeše knim:

2. Mi je žel ludu; hižo tři dny traja při mni, a nimaju, što bychu jědli.

3. A pušću-li jich bjez jědze domoj, zawutla na puću; přetož někotři z nich su zдалoka přišli.

4. A jeho wučownicy jemu wotmołwichu: Z wotkel zamóže što jich z khlěbom nasycić tu w pušćinje?

5. A woprašā so jich: Kelko khlěbow maće? Woni rjeknychu: Sedm.

6. A wón poruči ludej so na zemju zesydać. A wzawši sedm khlěbow, džak prajiwši łamaše, a dawaše je svojim wučownikam, zo bychu je předkladli; a předkladžechu je ludej.

7. A mějachu něšto rybičkow; tež te požohnowa a přikaza předklasć.

8. A pojěchu a buchu nasyceni; a zezběrachu, štož zby wot lamankow, sedm korbow.

9. Tych pak, kotřiž běchu jědli, běše na štyri tysacy; a wón rozpušći jich.

1. W tych samych dnjach, jako wulki lud tam bješče, a njejejachu nicžo k jjedži, zawola Jěsuf swojich wučownikow k šebi a džešče k nim:

2. Mě je žel těho luda; přchetož woni šu hižom na tři dny pola mje jawostali, a nimaju nicžo k jjedži.

3. A hdy bych ja jich bjez jědze dom pušćejči, bychu woni na puću jawutliti. Přchetož njetošči bjechu s daloka přichiti.

4. Těho škužomnižy pak wotmołwichu jemu: Šdže my khlěba wofmemy tuďy w pušćině, šo bychmy jich našćejči?

5. A wón prašchěšče jich: Wše maće pokrotow? Woni pak džaču: Štydom.

6. A wón přchitasa ludu, šo bychu šo na zemju šejydaći. A wsa te šydom pokroty, a džakowasče šo, a łamasče a da je šwojim wučownikam, šo bychu je přjódč kłabli, a woni kładžechu je ludu přjódč.

7. A mjejachu trochu rybičkow, a wón šo džakowasče, a łasasče te šame tež přjódč kłasć.

8. Woni jjedžichu pak a buchu našćejčeni, a našćerachu šbytnych krusčkow šydom korbow.

9. A jich bješče na štyri tawšyntow, kiž jjedli bjechu, a wón pušćejči jich wot šebe.

10. A ze svojimi wučownikami hnydom do čolníka stupiwši, přińdže do Dalmanuthskeje krajiny.

11. A wuńdžechu farisejowje, a počachu so z nim wurěčowač, žadajcy znamjo z njebjes wot njeho, jeho spytujucy.

12. A zdychnywši w duchu rjekny: Čohodla žada sebi tónle splah znamjo? Zawěrnjo praju wam, zo njebudže znamjo date tomule splahej.

13. A jich wopuščiwši stupi zaso do čolna, a přewjeze so přez jězor.

10. A hnydom stupi wón do łódže se swojimi wučownikami, a pschĩńdže do Dalmanuthskeho kraja,

11. A czi Bħarisejszy wuńdžechu, a počachu šo s nim woprašowacž, a žadachu wot njeho zejch s nebeš, špytawšchi jeho.

12. A wón šdychnu w šwojim duchu, a džešche: Šchto pyta wšchaf ta šchlachta zejch? Woprawdže, ja praju wam: Tej šchlachcy žadny zejch nebudže daty.

13. A wón stupi jašo do łódže, wostajiwšchi tych, a pschewese šo na druhi brjoh.

Luk. 8, 40—56.

40. Sta pak so, hdyž bě Jězus so wrócił, přija jeho lud; přetož wšitcy jeho wočakowachu.

41. A hlej, muž přińdže z mjenom Jairus, a wón bě předstojnik synagogi; a wón padže Jězusej k nohomaj jeho prošo, zo by do jeho domu zastupił,

42. Dokelž měješe jeničku dzowku, wokoło dwanaće lět, a ta mrěješe. A poda so, jako wón džěše, zo bu wot črjódow čiščany.

43. A jena žónska čerpješe wot dwanaći lět na krewjećećenje, kotraž bě swoje cyłe zamóženje na lěkarjow naložila, a njemóžeše wot žanoho wustrowjena byč;

44. Přistupi wot zady, a dótkny so kromy jeho drasty, a hnydom zasta jeje krewjećećenje.

45. A Jězus džeše: Štó je, kotryž so mje dótkny? Hdyž pak wšitcy přejachu, rjekny Pětr a kotřiž běchu z nim: Mištrje, črjódy će čišča a tlóča, a prajiš: Štó so mje dótkny?

40. A sta šo, jašo Žesuš sašo pschĩńdže, wja jeho tón lud horje; pschetož woni wšchitzy na njeho wočakowachu.

41. A hlaj, muž pschĩńdže, s mjenom Jairus, kotryž wyschšchi teje šchule bjesche, a padže Žesušej k nohomaj a prošesche jeho, šo by chyzł šobu do jeho doma sańcž.

42. Pschetož wón mjejesche jeničku dzowku, kotraž bjesche wokoło dwanaće ljet, a ta mrěsche. A jašo wón džjesche, czišchčachu jeho ludžo.

43. A bjesche žónska, kotraž dwanaće ljet šwoju krewnižu bjesche čzerpika a šwoje žyč samóženje na lěkarjow wazika, a nemójesche wot žaneho wustromena byčž.

44. Ša pschĩstupi šady, a dótknu šo jeho drasty wobruha, a hnydom pschesta jej ta nemož.

45. A Žesuš džešche: Šchto je šo me dótknuł? Šako woni pať wšchitzy přechu, džjesche Pětr a kotřiž s nim bjeschu: Mišchtre, tón lud cze czišchčzi a tlóčzi; a ty prajiš: Šchto je šo me dótknuł?

46. A Jězus rjekny: Něchtó je so mje dótknył; dokelž ja wěm, zo je móč wote mnje wušła.

47. Žónska pak widžawši, zo njeje potajne wostało, přistupi třepotajcy, padže jemu k nohomaj, a wozjewi před cyłym ludom, z kajkeje přičiny je so jeho dótknyła a kak bu hnydom wustrowjena.

48. A wón jej rjekny: Džowka, twoja wěra je Ći pomhała. Dži w měrje.

49. Hdyž wón hišće řečeše, přińdže něchtó k předstojnikkej synagogi, prajo: Twoja džowka je wumřěła, njewobćežuj jeho.

50. Jězus pak tuto słowo slyšawši wotmółwi holčeynemu naney: Njebój so, wěr jenož, a budže žiwa.

51. A hdyž do domu přińdže, njedowoli nikomu sobu zastupić, khiba Pětrej a Jakubej a Janej, a holčeynemu naney a maćeri.

52. Wšitcy pak plakachu a wobžarowachu ju. A wón rjekny: Njepłakajće, holčka njeje wumřěła, ale spi.

53. A smějachu so jemu wědžicy, zo je wumřěła.

54. Wón pak wza ju za ruku a zawoła prajo: Holčka, wstań.

55. A jeje duch wróci so, a wona wstany hnydom. A wón přikaza, zo bychu jej jěsć dali.

56. A jeje staršej džiwaštaj so, a wón jimaj přikaza, zo byštaj nikomu njeprajiloj, štož bě so stało.

46. Jěsuš pak džeře: Wón je šo me njechtó dótknuł; pšchetož ja čuju, šo je móž wote mne ščła.

47. Žako pak ta šama žónška widžišče, šo potajna nebješče, pšchińdže wona tšepetajo, a padže pšched neho; a powedašče jemu pšchede wšchjem ludom, čžoho dla šo jeho je dótkka, a fak hnydom je wuštrawena.

48. Wón pak džeře Ć nej: Budž dobreje nadžije, moja džowka, twoja wjera je tebi pomhała; dži š mjeroni.

49. Žako wón hiščežje rycžeře, pšchińdže jednu wot čzelodže teho šchulšeho wšchšeho, a džeře Ć nemu: Twoja džowka je wumřěka; nepróžuj teho nišchtra.

50. Žako pak Jěsuš to šlyščeře, wotmółwi wón jemu, a džeře: Něbój šo; wjer jeno, dha budže wona štrowa.

51. Žako wón pak do teje šhježe džeře, newotpuščeži wón nišomu šobu nits šicž, khiba Pjetrej, a Žakubej, a Janej, a teho džeřežja naney a maćeri.

52. Woni pak plakachu wšchitžy, a žarowachu ju. Wón pak džeře: Njepłacžče; wona neje wumřěka, ale špi.

53. A woni šo jemu wušmjachu; pšchetož woni wedžichu derje, šo bješče wumřěka.

54. Wón pak wuhna wšchitkich won, a wša ju ša ruku, šawoła a džeře: Šoležjo, štań!

55. A jeje duch wróci šo, a wona hnydom štaže. A wón pšchišča, šo bychu jej jješć dali.

56. A jeje staršej džiwašchtaj šo nemóžnje. Wón pak pšchitasa jim, šo bychu nišomu neprajili to, šchtož šo bješče štało.

Jan. 2, 1—12.

1. A na třecím dnju běše kwas w Kana w Galileji, a běše tam Jězusa mać.

2. Prošeny pak bu tež Jězusa a jeho wučownicy.

3. A hdyž wino njedosahny, praji Jězusa mać k njemu: Wina nimaju.

4. A Jězusa jej praji: Što mam ja z tobu, žónska? hišće njeje přišla moja hodžina.

5. Jeho mać praji služownikam: Štožkuli wam rjeknje, (to) sćińće.

6. Běše pak tam šesć kamjeńnych karanow stajenych po zwučěnju židowskeho wočisćowanja, kóždy dvě abo tři měry wob-sahowacy.

7. Jězusa jim praji: Napjelńće karany z wodu. A napjelnichu je hać do kromy.

8. A Jězusa jim praji: Načerpajće nětko, a njesće brašcy. A donjesechu.

9. A hdyž braška wopta wodu, kotraž wino bu, a njewědžeše, zwotkel by było, (služownicy pak wědzachu, kotřiž běchu wodu čerpali,) zawoła braška nawoženju.

10. A praji jemu: Kóždy čłowjek z přěnjeho dobre wino dawa, a hdyž hosćo so napija, potom, kotrež je špatniše; ty pak sy dobre wino khował hać do nětko.

11. Tutón spočatk dziwow sćini Jězusa w Kana w Galileji, a zjewi swoju krasnosć; a jeho wučownicy wěrjachu do njeho.

12. Potom zestupi do Kafarnauma, wón a jeho mać, a jeho bratřa, a jeho wučownicy, a tam zwostachu mała dnjow.

1. A na třecím dnju bje kwas w Kana Galilejskej, a Jezušowa mać bjesche tam.

2. Jezuš pak a jeho wučomnizy bjechu tež na kwas prošeni.

3. A jako wina pobrachnu, džešche ta mać Jezušowa k nemu: Wina nimaju.

4. Jezuš džešche k nej: Žónka, što mam ja s tobu? moja štunda hišće njeje přichyła.

5. Jeho mać džešche k služownikam: Štož wón wam praji, to čyńće.

6. Bjechu pak tam šestě kamjence wódnje korta stajene, po wučěnju židowskeho čyšćenja, a djechu do kóždeho dwje abo tři mjery.

7. Jezuš praješche k nim: Nalijće te wódnje korta s wodu. A woni je nalachu hać do wjercha.

8. A wón džešche k nim: Čerpajće njest, a přichyńće brašcy. A woni přichyńchu.

9. Jako pak braška wopta to wino, kotrež bjesche woda bylo, a newědžeše, s wotkal je (či služomnizy pak wědžachu, kiž wodu čerpali bjechu); jatoka braška nawoženju,

10. A džešche k nemu: Kóždy dawa přichy přjódnu dobre wino, a hdyž so by napili, tehdy to špatšche; ty by to dobre wino hać bym šhował.

11. To je přeni zejch, kotryž Jezuš sćini w Kana Galilejskej, a jzewi swoju krasnosć. A jeho wučomnizy wjerjachu do njeho.

12. Potom čehnyšche wón dele do Kafarnauma, wón, jeho mać, jeho bratřa a jeho wučomnizy, a nepobychu tam dołho.

Njewudawam nowy text za dospołny, ale jeno jako přikład, kak so hodži porjedžeć. Zajimawy nastawk by był w lutherskim přeložku pokazać, kak M. Frencl serbsčinu znaješ a přeložowaše, a kak druzy přeložerjo a wudawarjo serbsku bibliju porjedžachu.

Dodawk hornjoserbskich swójbnych mjen.

Wot *Jana Radyserba*.

Moju loni podatu zběrku je k. kantor emer. Bartko swěru přehladał a te mjena přidał, kotrež tudy z hwěžku poznamjenich. Přecelej Jordanej praju za jeho wosebny přinošk z delnjeje Łužicy: „Štawa!“ Hdže su druzy zběrarjo ze swojimi dodawkami?

Baj. Bakač. Bakaš. Bala.* Balka. Bambork. Banica. Baran. Baras. Barćik. Bartok. Bartroń. Bartuška. Baška. Baws. Bejeř. Bejn. Bergan.* Běhanja. Bělc. Bělča. Bělink. Bělša. Běmař. Běrmich. Bětnař.* Bihań. Bihanja. Bitka. Bjargl. Bjargla. Bjarik. Bjela. Bjeniš. Bjenja. Bjenjak.* Bjenješ. Bjenwica. Bjer. Bjercko. Bjerich. Bjeršk. Blaška. Blek. Bležik. Blink. Blinka. Blunak. Bobka. Bobor. Boch. Bognaf. Bomnic. Bomnica. Bón. Bonjak. Borač. Borak. Boriš. Bortl. Branc. Brancak. Brancko. Brězk. Brint.* Brodla. Brodula. Broduš. Bróš. Bróski. Brunaf. Brusak. Brusaf. Bruski. Bryl. Bubnař.* Bubnik. Bucko. Buchanc. Buchaf. Bukanja. Bula. Bulaš. Bulica. Bulik. Buliš. Bulk. Bulka. Buls. Bulša. Bunk. Burk.* Burrow. Buša. Buška. Butra. Byrlo.

Cyban. Cybanja. Cympa. Cyrak. Cyrlik.

Čapak. Čapan. Čapka. Čapla. Čarak. Čašel. Čašla. Čaw. Čěrch. Čěrich. Čěrnař. Čěrwjenk. Čibanja. Čidula. Čihank. Čisty.* Čižan. Čižank. Čornik. Čóržik. Čudař. Čulak. Čupa. Čupak. Čupko. Čuška. Čušla.

Čěničel. Čěničef. Černik. Čěžki. Čěsleř. Čicholt.*

Dalin. Dalink. Damis. Debrik. Delanski. Delnik. Demjan. Diznař. Dobrak. Dobran. Dobrašk. Dobrjenca. Dobrjenk. Dobruška. Dolan. Dolanski. Dólnak. Dólny. Domin. Domjela. Domlak. Domnik. Dónćar. Dónč. Dónka. Dónšk. Drobuš. Drobuša. Drobuška. Drohula. Drybuša. Duba. Dubanja. Dubjan. Dudka. Dulank. Dumak. Duman. Dumka. Dumška. Dunka. Dupak. Dupanja. Durak. Durink. Dusk. Dušnik. Dybanja. Dypak. Dyrk. Dyrła.* Dyrnošk. Dyrš.

Džidola. Džiwnik. Džiwny.

Falant.* Falbuša. Felfa.* Feliš. Franc. Franka. Ful. Fulka. Funak. Fyrła.

Gač. Gača. Gaš. Gaško. Gawan. Gawč. Gěriš. Gěrka. Gěrlica. Gěrlich. Glič. Gruban. Gupš. Gur.

Hablik. Habola. Habrat. Habrink. Hačan. Hadamec. Hajnica. Haŕza. Haŕzař. Halan. Halank. Halas. Halčenc.* Halgač.* Halma. Halow. Halsk. Hamiš. Hamšk. Hanak. Hančak. Hančka. Handrij. Haniš. Hank. Hanska. Hanška. Hanuš. Hanuška. Harnak. Harnap. Hapak. Has. Hawk. Hawlik. Hawlo. Hawsnik. Hejdrich. Hejnak. Hejnoch. Hejza. Heleška. Heňčl. Henich. Hešk. Hesmank. Hetman. Hetmank. Hibak. Hiban. Hibich. Hibjela. Hiblak. Hiblich. Hilak. Hilko. Hilman.* Hinc. Hince. Hlomač. Hněws. Hobjela. Hobus. Hobuš. Hobuša. Hodan. Hodleř. Hocha. Holac. Holak. Holanski. Holas. Holbor. Holeňk. Holešk. Hólnik. Homjel. Homlowski. Honko. Horčik. Hórla. Horš. Horšik. Howka (?). Hrib. Hribak. Hruban. Hukaš. Humjel. Humpak. Hunak. Hunař. Hundrich. Hundro. Hunko. Huntor. Hupač. Hupank. Husak. Husleř. Hustich. Husty. Huš. Huša. Hwizdak.

Jadراك. Jadruš. Jakaš. Jakiš. Jakubašk. Jakubec. Jakubic. Jalow. Jan. Janašk. Janik. Jank. Janšk. Janška. Januš. Januško. Jarow. Jarška. Jasela. Jaseňk. Jasník. Jawor. Jawora. Jaworka. Jemjel. Jemjela. Jena. Jenich. Jenchel. Jenkel. Jeska. Jédela. Jédrich. Jěchač. Jěchla. Jěrak. Jěrc. Jěruška. Jěřžik. Jězork. Jězorski. Jiwak. Jokša. Jokula. Jomš. Jonas. Jozof. Junca. Junsk. Junska. Junski. Junsko. Juranc. Jurij.*

Kajlink. Kalik. Kalinka. Kališ. Kaminski. Kamjeňski. Kanic. Kanica. Karan. Karas. Karask. Karašk. Karšik. Kaš. Kaša. Kašpor. Keča.* Kečaw. Kěrs. Kěřš. Kěrsnař. Kěřšnik. Ketric. Ketrica. Kibut. Kijane. Kilank. Kilanka. Kinka. Kisela. Kitula. Kiwak. Kiwic. Klóč.* Klós.* Klóšopólski. Klótk.* Klak. Klamař. Klawš. Kletko. Klička. Klimank. Klinak. Klink. Klinka. Klon. Klonk. Klótk. Kluba. Kluk. Klukan. Klukuš. Klunak. Klunich. Kmječ. Kmošk. Knočik. Kobjelak. Koch.* Kokoška. Kokš. Kokša. Kolar. Kolark. Kólnik. Kólša. Komor. Komorak. Kónč.* Kopytař. Korjeň. Korjeňik. Kork. Kosačk. Koška. Kóšnik. Kótk. Kotolka. Kótwica.* Kowalc. Kowt. Kozar. Krak. Krasak. Krasny. Krječl. Krjemjene. Krok. Krokař. Krokor. Krokš. Król. Kromla. Kropa. Króska. Krupa. Krupař. Krutník. Krylich. Krylik. Krylink. Krympa. Kryša. Kubaň. Kubank. Kubašk. Kubink. Kubjeňa. Kublak. Kubleřk. Kublik. Kuča. Kuda. Kudžera. Kudžerak. Kudžerka. Kukač. Kukeľ. Kulan. Kuleš. Kulik. Kulika. Kulman. Kulšica. Kulšik. Kulušk. Kum. Kuman. Kunc. Kunca. Kunčl. Kunik. Kunš. Kupa. Kupak. Kupar. Kupjeny. Kupka. Kupš. Kupša. Kurjeňka. Kuša. Kuši. Kut. Kutko. Kwajč.* Kwětk.

Khemjela. Khimjela. Khłop. Khlemjeňc. Khłopa. Khman. Khólba. Khop. Khróst. Khumjel.

Łaman. Łučnik. Łužan. Łužanski.

Laman. Lanc. Lariš. Latašk. Laza. Ledžbork. Lejnoch. Leňk. Leňski. Leski. Lěski. Leš. Leša. Lech. Lěch. Lěch. Lětař. Lětařk.

Lěwička. Liba.* Libań, Libanja. Likan. Liman. Linda. Lindor. Lindora. Lipink. Lipinski. Lipkař. Liponkař. Lipus. Liškař. Lóřčik. Lóřk. Lóřka. Lubań. Lubuch. Luča. Lulak. Lunc. Lunca. Lunka. Lusak. Luška. Lutric.

Mačak. Mačka. Macha. Machač. Mak. Makan. Makař. Makojca. Makwica. Małki. Małs. Małš. Maleš. Maleška. Malin. Malink. Mališ. Małša. Man. Manc. Manka. Marak. Matejs. Matic. Matica. Matula. Mar. Marula. Masleńk. Maslink. Maška. Mašla. Mělnař. Mělnik. Měrk. Měšćank. Měšeř. Mětank. Mětonja. Mičerja. Mihank. Michleř. Mik. Mikan. Mikut. Milank. Milnař. Miška. Miškora. Mitruš. Mjatk. Mjedak. Mjedank. Mjedowski. Mjedula. Mjeduš. Mjelčak. Mjelda. Mjeldka. Mjechel. Mjechelk. Mjerchel. Mješa. Mješkar. Mješkora. Mjetak. Mjetaš. Mjetel. Mjetla. Mjetula. Młóčk. Młoduš. Mock.* Modleńk. Módlink. Módrak. Módry. Muč. Muč. Mytak.

Načak. Nadobka. Nadobnik. Nadowsnik. Najanc. Najaty. Najenc. Nakóněny. Nakromc. Nasak. Našk. Natuška. Nazadny. Němšk. Něprašk. Nika. Nikula. Nikuša. Niman. Nimašk. Njedomski. Njepprašk. Nowla. Nowotnja. Nowš. Nowula. Nowuš. Nućanski. Nuhlanski. Nuhliš. Nuhlišk. Nuk (Wn?). Nunwař. Nurjak. Nurjeńc. Nyč. Nykša.* Nypak. Nypka. Nysak. Nyska.

Pačka. Pakan. Palc. Palcak. Paleńk. Paleř. Pališ. Panak. Panuš. Pawk. Pawla. Pawluška. Pazuch. Pejtrich. Pěškař. Pěstař. Pěsto. Pětr. Pětrich. Pětrka. Pěťka. Picnař. Pijank. Pichowski. Pincla.* Pisařk. Pitwař. Piwarc.* Pizlt. Pizolt. Pjastak. Pjecak. Pjecich. Pječk. Pječla. Pjekař. Pjels. Pjelst. Pjenkař. Pjerjeńc. Pješk. Pjetašk. Placak. Planica. Plawka. Plěchač. Pletka. Plišk. Plóhnik. Pobran. Podan. Podhrodžan. Pódlan. Pohonk. Póh. Póje. Połdrak. Połnak. Popic. Popica. Porak. Porš. Porst. Póst. Póstnik. Pranc. Prankač. Prasa. Prašeř. Předowsnik. Přibran. Přidan. Přimóst. Prips. Prjelčak. Prjels. Próca. Próš. Pryzla. Puch. Pujka. Puron. Pusćina.* Pusćinař. Putak. Putka. Putrich. Putrik. Puzolka. Puzman.

Racka. Račk. Radonja. Raduš. Rachla. Rachlo. Rakař. Rališ. Raša. Rašk. Ratař. Rawda. Rěčel. Rěpka. Rěsak. Riblak. Ricka. Rika. Rinak. Rinka. Rips. Ripus. Riska. Riško. Ritus. Rjada. Rjeda. Rjekman. Rješko. Rješo. Rohuš. Rocha. Rojč. Rokotnik. Rósa. Róst. Róstny. Rozdal. Róznař. Ruban. Rudař. Ruch. Rucha. Rulko. Runik. Runka. Rupik. Ruska. Ruško. Rybornak. Rychla. Rympa.

Samak. Sedlak. Sedlan. Skalař. Skalan. Skalka. Skopař. Skopca. Skopnik. Słabuš. Słomka. Smjetana. Smord. Smóřda. Smok.* Smoła. Sobotka. Sokla. Sowa. Sowka. Spalenk. Spěšny.* Sporiš. Sroka. Srokař. Srokuš. Starski. Starši. Starosta. Stoja. Stójka. Stopa. Stracha. Straka. Stranc. Strobła. Struba. Struk. Stru-

nak. Strusk. Studžina. Stupak. Suba. Sukan. Sulš. Sukelnik. Supan. Swačk.* Swědom. Swětlik. Swoboda. Sykora. Symank.* Sypk.

Šabla. Šarba. Šartula. Šaw. Šawa. Šebla.* Šela. Šelc. Šelcich. Šelnik. Šidło. Šidl. Šidola. Šilka. Šiman. Šimank. Šimka. Šimrik. Šipak. Šipin. Šiškař. Šiwort. Škowronk. Šlamař.* Šlenkař.* Šlik. Šlink. Šlůca. Šlurik. Šmarander. Šmocar. Šmrjok. Špak. Špank.* Šrót. Štercl.* Štoš. Šubak. Šubanja. Šubin. Šukař. Šukla. Šulař. Šumjela. Šumrich. Šunk. Šupak. Šwabaš. Šwara. Šwarc. Šwarcak. Šwejda. Šwičk. Šwidło. Šwjer. Šwjerčik. Šwurak. Šwurko.

Tajnik. Tajny. Tajrich. Ticka. Tilich. Tobla. Točak. Tochla. Tofla. Tokař. Tořkař. Tradaš. Tracha. Trěłanski. Trihan. Trobiša. Trosk. Trubak. Trubica. Trumpleř. Trusk. Tryk. Tuba. Tuča. Tučka. Tuchla. Tulan. Tunka. Turak. Turka. Tymjeač.

Wačak. Wačok. Wacha. Wakor. Wakwica. Walan. Waleňš. Wanak. Wanješk. Wanko. Wanošk. Wanš. Wanša. Warnak. Wašnik. Wawork. Wenda. Wěrc. Wětaš.* Wětrich. Widak. Widla. Widleř. Widlich. Widora. Wiliš. Wilka. Winak. Winca. Winča. Wincak. Winkař. Wisela. Wišnjeř. Witan. Witich. Wjeclich. Wjeclik. Wjeclink. Wjechel. Wjelečan. Wjeliš. Wjelš. Wjeraba. Wjerbač.* Wjertolak. Wješko. Włodyk. Włochač.* Wobjat. Woboda. Wobot. Wodank. Wodař. Wodeńk. Wódza. Woječk. Wojnař. Wojta. Wokla. Wokula. Wołař. Wolan. Wolka. Womjat. Wonkař. Wopjenc. Worak. Worda. Wornař. Wóšik. Wósman.* Wowčeř. Wowčeřk.* Wroblak. Wubran. Wudwora. Wudworc. Wudworny. Wuj. Wuješ. Wujk. Wukrant. Wuliš. Wurak. Wurš. Wuršlik. Wuršlink. Wusak. Wuskočnik. Wusman. Wušij. Wyrť. Wysoki.

Zadnik. Zadny. Zadownik. Zadwórski. Zahatnik. Zahrodka. Zahorski. Zakupski. Zawalc. Zawla. Zawor. Zběžny. Zbžnja. Zebiš. Zejmich. Zejmiš. Zelowy. Zenda.* Zerink. Złoty. Zobak. Zowka. Zuba. Zwjenk. Zybak. Zybka. Zyk. Zymny. Zyms. Zymka. Zywka.

Žebjeřka. Žeňch. Žeřch. Židušk. Žimař. Žonop. Žornak. Žumjela. Žurich. Žurin. Žuwak.

Wot redakcije.

Při njewšědnych swójbnych mjenach njech zběrarjo tež přichodnje wšitke pola Serbow woprawdže wužiwane jich formy zapisuja a jich němske pisanje, tež městno namakanja. Z němskich mjenow abstrahowane abo wuslědžene serbske twórby njech so jako tajke poznamjenja; widžomnje cuze mjena přiřadnikow móža so zanječač.

Mythiske bytosće Łužiskich Serbow.

Napisał *Adolf Černý*.

(Pokračowanje.)

VI.

Błudnički.

Wšelake swětłowe zjawy w přirodže, kotrychž prawy pokaď sebi lud wukłase njewědžeše, wjedžechu k mythiskim wukładowanjam a buchu z přičinu nastaća wšelakorych bajkow, kaž hižo we wotdžěle „zmiĵ“ widzachmy. Wosebje dołhi rjad bajkow powěda lud wo tamnych módrojtych abo zelenjojtych płomješkach, kotrež so druhdy (byrnjež jara porědko, tak zo někotři wučeni wo jich wobstaću dwělowachu) pokazuja na městnach, hdžež wjele organiskich předmjetow tłaje, kaž na pohrjebniščach, w tonidlatych krajinach atd. Tute woheńčki sebi lud zwosobni a je mjez mythiske bytosće pozběhny.

W Hornjej Łužicy rěkaju te płomješka a byća *błudnički* (sing. błudnička) abo *błudne swěčki* (błudna swěčka). W namjeznych stronach so słyši mjeno *błudnik* abo *błudziš*, *błudzišk* (poslednjej jenož we wokolinje Mužakowa pódla mjena „błudnik“).*) Delnołužičenjo praja pak *błud*, *swěšaty błud*, pak *błudnik*. Podobne mjena namakamy tež pola druhich Słowjanow. Češa praja błudničkam bludičky abo swětýlka; na Morawje ohnivý mužik, w Šlezskej dublík; pola Słowakow rěka błudnik svetlonos, tola tež wodná baba; w Pólskej błędnik, świetlik, świecznik, abo lataniec; Rusojo znaja болотные огни, воздушные, летучие, блудящие, блуждающие огни abo tež огоньки.

Błudnički pokazuja so po serbskej přiwerje najbóle nalěto abo nazymu (Gräve 167), wosebje hdyž je mhļa; po druhich pječa w émowych nocach před hodami (Schulenb.); na někajke městno njejsu wobmjezowane, ale pokazuja so w nocy na najwšelakorišich městach, wosebje pak na pohrjebniščach při muri, hdžež ze swojim měrnym swětłom swěća (Gräve). W jenej Schulenburgowej

*) „Ty błudniko!“ je znaty swar w tych stronach.

bajcy maju bludnički svoju móc jenož hač do połnocy;*) wšednje pak so praji, zo ju cyłu nóc hač do rańšich zerjow wobkhowaju. Hdyž so wjacy bludow pokaže, hač jenož jedyn, je jich ličba njeruna, 3, 9. (Schulenb., Volkssagen 109, 110.) Podobnje wěrja tež w Českej a na Morawje, zo so bludnički pokazuja wosebje w advenće, džeň khudych duškow, zo maja svoju móc hač do přenjeho zaspěwanja honača a zo so pokazuja přeco w nje-runej ličbje.**)

Podoba. W Błotach rozdžěleja dvě družinje bludow: wi-dzomne („bludy swěsate“) a njewidzomne; te poslednje su wosebje trašne, dokelž tych so hladač a zminyč njemóžeš, hdyž jich njewidziš.***) W druhich stronach serbskeje Łužicy so tajki rozdžěl nječini. Jenož w zapiskach Sreznewskeho namakamy město, kotrež nas na blotowskich émowych, njewidzomnych bludow dopomina a kotrež drje směmy tu naspomnič. Sreznewskej mjenujujcy praji: „W lěsach a w horach přebywa *bludnišćo*; wono njeje „lěšij“ a tež njeje jenož město, hdžež móžeš so zabłudzič. Tak khětře hač stupiš na tajke město, sy zhubjeny: džeš, kaž so čí zda, přeco runy puč, a skónčnje přińdžeš zaso na te same město, z wotkelž sy wušoł, a móžeš so na kotryžkuli bok podač, přeco so čí jenak zeńdže; a pódla hišće něhdže woheńčk zaswěći, něhdže zmijica wulěze, něhdže so zawoła, něhdže so zažałosći, něhdže něšto njewidzomne čé pócńje wot zady kałač, za włosy přimač, něhdže pohladatej na tebe z husćiny dvě wulkej, žehliwej woči, blyšćitej so a přeco so přibližujetej; modli so jenož, modl', hewak sy bjez pomocy zhubjeny.“†)

Bludnička pokazuje so jako małe płomješko (kuklka), kotrehož barbu lud bliže njewopisuje. Z Hrodzišća mam zdželenje: Bludnička pokazuje so jako swěčka, kaž latarnja po powětrje skakajo. — Woheń bludnički wupali městno, hdžež steji; tak w

*) Wend. Volkssagen u. Gebr. 114. „der böse Bud.“.

*) Košťál, Světýlka a žhavý muž. (Programm gymn. w Now. Bydžowje 1890), str. 7.

*) Schulenb., Volkssagen 110. Veckenst., Wend. Sagen 207 (4).

†) Žiwaja Starina 1890, II., str. 60. Na něšto tajke dopomina tež česke prajidmo „pojal mne blud“ (blud mje přimay = zabłudžich so).

bajcy 98. wupali błudna swěčka próh, w bajcy 101. wopali durje; tež lučwo, na kotrymž bu jej krošik podaty, wona wopali (č. 105).

Tola po ludowej wěrje to njeje jich prawa podoba. W někotrych bajkach so praji, zo sebi mała, běła ručka krošik wza, kotryž bu błudničcy za domoj-dowjedženje podaty (hl. č. 98, 101, 106); w jenej (č. 98) so praji, zo so tale mała ručka z „běłeho mantlka“ (płašćika) wupřestrje. Hižo tute detaile pokazuja na to, zo sebi luď błudnički jako wosebite duchi w čłowjeskej podobje mysli. To dopokazuje tež bajka, w kotrejž čłowjek, kotremuž je błudnik čolm přewrócił, kulu włosow namasa, jako za błudnikom přimny. — W někotrych stronach luď błudnikow zjawnje jako duchow z čłowjeskej podobu wopisuje. Tak Pful piše, zo so wo błudničkach wěri, „zo su to małe stworjeńčka, kiž maja latarničku při sebi“ (č. 101). W Schulenburgowej bajcy „Der grobe Bauer“ čitamy: „Auf einmal war ein Kerlchen mit der Laterne da“.*) Błudy běchu pječa kaž małe džěci w kabatkach (módrych) a dzeržachu swětło w rucey; po Schulenburgowym zdžělenju někotři praja, zo mějachu błudy jenož jenu nohu; po druhich běchu bjez hlowy a mějachu swětło na wutrobnje (ibid. 109). W Jabłońcu mi prajachu: „Błudziš jo mały cłojašk z žagłym kóžyškom“ (kchošćom). W bajcy č. 100 čitamy, zo běchu błudy „małe zědki, kotarež w ruce palece chwožyšćo žaržachu“. W dwěmaj bajkomaj wustupuja błudnički w džěćacej podobje. Jenu zapisach w Trebinju, a ma so takle:

92. Błudniki — džěci.

Łysk, krawc z Trebinja, jo z karu na splawskem damje (= haćenju) jěł (w) nocy a pótn jo wordował mucny a jo se lehnył. A 'dyž jo pótn wocučeł, toć jo widžeł, až dvě džěci stojitej či tej karje. A wón jo pótn tu karu 'zył a toć jo jěł domoj; a tej džěci stej štej sobu a stej se pótn samej zgubiłej. Pótn njejo nic wěc (= wjac) widžeł. Tam su błudniki tež gusto widželi.

Powědaše Matej Peńk z Trebinja.

(40.) Druhu błotowsku podawa Schulenburg w knize „Wend. Volkssagen“ 111: Pola jeneho drjewarja na dworje běchu přeco

*) Wend. Volkssagen 113.

bľudy. Jedyn Serb z Bórkow dźěše sebi raz jeneho wot nich wobhladać. Tuž widźeše bľuda w podobje małego dźěsća, kotrež z rukomaj na wóčnicu tlóčeše a kotremuž woheń z huby wukhadźeše.

Kóždy njemóže bľudnika widźeć; štóž to chce, dyrbi měć worcel při sebi (ib. 110). Raz je so wéipnym hólcem, kiž su jeho sebi wobhladać chcyli a tehodla za nim hrabnyli, do swěćaceje konjaceje hľowy přeměnił:

93. Bľudnik — konjaca hľowa.

(Z Čisoweje w pruskej H. Łužicy.)

W starych časach je wjele bľudnikow bóto. Te buchu ludźi do wody zawjedli a tak doľho wokoło wozyli, doniž jim njebuchu něšto lubili, pjeć pjenježkow abo pak twar'owu pomazku. Potom buchu jich bľudniki dom dowjezli. Tyn přilubjeny dar buchu jim dejeli na khěžny prów sadzić. Rano bu tyn prejš bót; bľudnik bu sej jón woznył. — W jenej wsy jo młodosć wonkach na wsy bóta. Tam jo tyn bľudnik se počał swěćić. Woni su joh' wšě wobstupili a prajili: „Mó 'cemó tola wohladać, što to jo.“ Hdyž su hrabnyli a za njoh' přimnyli, jo to konjaca hľowa bóta, wo tej jo se nutska swěćało. Su se nastroželi a wšě čeknyli.

E. Muka: Łužica 1889, str. 79.)*

Cyle podobne předstawy wo podobje bľudnikow namakamy tež pola druhich słowjanskich ludow. Tak sebi je na Morawje mysla kaž małe čłowječki z latarničkami, jako dźěćatka z palacymi khošćemi, abo kaž wóhniwe hólčatka.***) Pólski lataniec běha w émowych nocach po toniđtach z latarničku, na wopuši powěšenej;****) hewak Polacy praja, zo maju bľudnički podobu maľych dźěći, kotrež w rucy swěčku dźerža.†) Podobnje wěrja južni Serbjo, zo bľudnički („macaruli“, sing. „macaruo“) na rowach rejwaju, w podobje maľych dźěći, kotrež swěčku w rucy dźerža (abo ju na hľowje maja; ibid.).

*) W Šlezskej so „đublik“ (bľudnik) jenemu pokaza w podobje swěćaceje swinjaceje hľowy. Vlastiwěda slezská, I, 50.

**) Kulda, Mor. nár. pohád. II, 257. Košťál, l. e. 3.

****) Dr. Nadmorski we Wisle 1889, str. 729.

†) Máchal, Nákres 161.

Pokhad. Podobnje kaž pola wšitkich słowjanskich ludow a tež susodnych Němcow wobhladuja so błudnički tež w Serbach jako błudne duše zemrětych ludźi. Jenož w Khrósćicach slyšach, zo „błudne swěčki su te zle jandžeze, kiž su z njejba dele panyli“, štož so tež wo wódných mužach, připołdnicach a lutkach powěda (hl. tam). Najbóle a takrjec powšitkownje so wěri, zo su to dušički njekřćených džěćí; w někotrych stronach dodawaju hišće njemandželskich (w tych stronach tež praja njemandželskim džěćóm „błudne džěćí“).*) Dopokazy teje wěry mam z najwšelakorišich stronow wobeju Łužicow. Kak hłuboko tale wěra w ludu zakorjenjena bě, wo tym swědči slědowace sobudźělenje k. Meldy: „Błudnički su duše zemrětych njekřćených džěćí. Moja mać cheyšě zadwělować, zo jej dzowčička do křćeńcy zemrě.“ Hižo Ponich poznamjenja, zo mnohi Serb wo błudných swěčkach wěri, „dass es die Seelen ungetaufter Kinder wären.“**) Błudnički najbóle na rowach při keřchowowej muri swěća, dokelž tam bywaju njekřćene džěćatka zahrjebowane (Gräve 167). W katholskich stronach wěrja: Błudnički su pječa džěćatka, kiž su do křćeńcy zemrěte. Wone maju w njejjesach w swj. Mařcynej zahrodže kwětki naliwać. (Róla, Serbow. XX.)

Wo tym, zo su błudnički po ludowej přiwerje błudne duše, kotrež měra nimaju a wumóženja pytaju, swědči tale bajka:

94. Wumóženy błudnik.

We Lubušu su w jenej khěži tykance pjec 'cyli, a te droždže so njejsu hibali. Duž jo musał (= dyrbjal) tón hospodař do Worjec po druhe. Na dompuću pornje toh' hamra na puću jo se błudnik k njomu namakał. Wón jo se jeho bojal a jo prajił: „Bóh daj mi a tebjě dobry wječor!“ A wono jo se tak wotprajiło: „Za tom słowom som sto lět běhał!“ A ten błudnik bě přeč a wón jo šoł po swojom dobrom puću domoj.

Powědaše Madlena Měréinkowa z Narčaneje Winicy.

Tež w Českej wěrja, zo su „swětýlka“ dušički njekřćených džěćatkow; štož je ze swjećenej wodu pokrjepi, tón je wumóže. Druhdže praja, zo su to duše samomordarjow; abo duše tamnych

*) Pful, Łužiski serbski Słownik s. v. błudnička.

**) Laus. Monatschr. 1797, II, str. 747.

njezbožownych mlodych ludži, kotrymž je „wila“ žiwjenje wzała; duše rjanych holčkow, wot jich lubyh wopušeńnych; abo skónčnje duše skupcow, kotřiž swoje pokłady strážuja.*) Słowakowo mysla, zo „svetlonosi“ su do płomješkow přeměnjene duše padušskich ludži, kotřiž za žiwjenja mězники přenošowachu.***) Tu samu wěru namakamy pola Němcow, kotřiž tež, runje kaž Serbja, pódla teho wěrja, zo su błudne swětła (Irrlichter) dušički nje-křćenjatkow.***) Podobnje tež druzy Słowjenjo wěrja, zo su błudne swětłički duše zemrětych; najmjenje je ta wěra rozšěrjena w Rusowskej. Pola južnych Słowjanow so błudnički zblížaja z wampirami.†)

Samownosće. Błudnički maju w ludowych bajkach dwoji charakter: dobry a zły. Gräve praji, zo nikoho njewobćežuja; tón, kiž na nje horšće poswjećeneje (keřchowoweje) hliny čisnje, je wot jich nóčneho błudženja wumóže a jim měr nawróci (167). Najbóle pak so wěri, zo su to zle byća, kotrež pytaju ludžom škodzić. Zawjeduju jich do tonidłow a hrjebjow, začěmnjeja jich pomjatk, tak zo so na znatych městach namakaé njemóža a tak dołho błudža, doniž do tonidla abo do wody njepadnu, abo doniž skónčje njezeńdže. Tak so stanje wosebje tym, kotřiž wodno wo błudnikach powědaju (Schulenk., Volkss. 110), kotřiž je wusměšuju, na nje hwizdaju abo swarja abo je na druge wašnje znjepokojeja, skónčnje pak wosebje tež wopikcam. Tež zwěrjata su wokoło wodžife. Wo jich zawjednistwje powědaju tute bajki:

95. Błudžiš.

Mój nan jo był w Kromole na šlachtowanju a potn jo šel domoj. Na tych kněskich (knjejskich) łukach jo był błudžiš, a mój nan jo se myslil, to jo jich hokno. A na tych łukach jo był kalmus††) w tonidle. A mój nan jo šel za tym swětłom. A na tym kalmusu jo markował, až jo na kněskich łukach, a potn jo wědžel, 'džo wón jo.

Powědaše Marja Pjeńkowa (70lětna) z Jemjelicy.

*) Košťál, Světýlka a žhavý muž, 2—3.

***) Slovenské Pohľady 1892, str. 212.

**) Grimm, D. Myth. 870.

†) Máchal, Nákres 161—162.

††) Bróstwon, kalmus = *Acorus calamus*.

96. Błudnik a pólny stražeř.

Prjedy jo wjele dźiwizny buło a su měli ludžo na polach tajke budy natwarjene a su měli tajke trubó — a duž su trubili, zo by te jelenje a te dźiwje swinje zašerili. (W) Lubušu jo jedn wachował, a błudnik jo khopił wokolo skakotać. Ten jo do njeho tu trubu šlepił a nět jo ju wot toho błudnikowoho swětła widzał. Nět jo skočil z budy won a jo 'cył tu trubu dosahnyć; wón jo ju čece widzał a jo za nej' po kolenima lěz' — a njejo ju móhl dosahnyć, hač jo buł we tajkim tonidle. A to jo hižo šere buło.

Powědaše M. Měrcinkowa z Narčaneje Winicy.

97. Błudziš psa wodźi.

Stary nan Kupko jo doma był frejny gólc. Su doma či wjeseli byli a jo čišeł ten błudziš pód wokno a jo klapał do wokna. A pjes jo cełe wólber hordował we jspje, až su musali jogo wen pušćić. A 'dyž su jog' wen pušćili, a jo šeł wón z tym błudzišom sobu a rano čišeł domoj ceły mokry.

Powědaše Jurk z Džěwinka.

Wosebje rady wodža wopiřcow, kotřiž so wječor z hermanka abo zwotkelžkuli nawróćeja; hdyž pak so we svojim wopiřstwje na zemju lehnu, tehdy jich błudnički do stopow pala.*)

Druhdy pak zabłudzenych domoj dowjedu, hdyž je proša a jim někotre pjenježki (krošik, šěsć krošikow, pjeć pjenježkow), twarohowu pomazku abo druhi snadny dar přilubja. Tónle dar dyrbjachu jim potom pak na khěžny próh, pak wonka do scěnkow (hdžež dvě boli na rózku twarjenja so křižujetej) dać, pak jim jón na špjeńcy položeny abo do njeje zatyknjeny přez wokno won podać. Tak daloko hač bě špjeńka wonka, bu wopalena. Tola zlě so zeńdze tym, kotřiž cheychu błudničku zjebać; tych potom błudna swěčka z někajkej lesću ze jstwy won wuwabi (přetož do jstwy zastupić wona njemóže**) a jich pak do wody,

*) Smoleř II, 266. Haupt, Sagenbuch I, 59.

**) Po někotrych tež do wsy njemóže přińć. Stara Grobina ze Skjarbošca powědaše: „Raz som z mojeju gósposu a jeje žowku sobotu dłuško na pole wostała. Ako domoj zěchmy, toš huglědam błudnika a wołam: ‚Ten błudnik tam přijžo!‘ a ganjam dó jsy. Přeto dó jsy ten błudnik njamžo přijš.“ (Podał stud. Šwjela.)

tonidla abo do hnójnicy zawjedže, pak jim wokno zapali, pak jih samych pali, hač slubjeny dar dóstanje, abo so na druhe wašnje na nich wjeći. Z cyła je bludnička jara wjećiwa, a ženje njeje so derje zešlo temu, kiž je ju zjebał, wusměšował abo ju na druhe wašnje rozhněwał (96, 100—107, [43.]).

Wo bludnikach-přewodžerjach móžemy cytu hromadku bajkow podać.

98. Bludnička holčku domoj wjedže.

Jedna holčka raz šła domoj z druhej' wsy, a nět jo zabluďžila a njejo so dom namakać móhła. A nět jo tam bludna swěčka swěćila. Holčka jo prajila: „Swěčka, dowjedź mje domoj, ja ěi krošik dam.“ Nětk jo tajka mała kuklka prjedy njeje skakotała a wiklowała, a wona jo za njej šła. A ta kuklka jo ju hač k kběžinym durjam dowjedła a tam jo stejo wostała. Holčka jo běžala nutř a sej móslila: „Ta 'žno přeč pónďže.“ Wona pak jo tam přec' stała a tón próh, hdžež jo wona stała, jo kusk wupalila. Nětk jo holčka tón krošik jej dała, a ta bludna swěčka jo z tajkeho běleho mantlka bětu ručku tyknyła won a jo sej krošik wzała a jo přeč šła.

Powědaše Khata Bjaršec (73 lět) z Boranec.

Wo tym, kak njejsu so bludniki wotbyć daće, so stara žona ze Skjarbošca takle wupraji: „Nježli ten krošik dostali, su tak dłuško hokoło wjažy ganjali, až su jen krydnuli.“

99. Bludnik dowjedže wopileho domoj.

Hamrowski móńk (młyńk) so na Narćan Winicy trochu z winom wopił, a tón bludnik jo jeho do 'rjebjow zawjez', tak zo jo se tam wumačal. Jako tam ležeše, jo se dopomnił, že dyrbi bludnikej něšto lubić; dha jemu lubi šesć krošikow. A duž jo bóť baldy (bórzy) doma. Woni su jeho swarili, že je so wopił a že jo mokry. Wón jo se zwoblekał a jo šesć krošikow 'zał a je do kićiny (sčěnkow) donjesł, a nikomu ničo prajił njejo. Na druhi džeń jo šoť hladać, a pjenjezy su buli přejč.

Powědaše M. Měréinkowa z Narća.

100. Bludy.

We našich łukach a tympališčach bydlachu něgda małe žědky, kōtrež w ruce palece chwožyšćo žaržachu a z nim, gdaž

śma běšo, hokoło ganjachu. Gdaž njecht je humjatowašo: „Błud, błud, swinjece gowno!“ běchu gněd jich cała mań hokoło njogo*), a zawježechu jogo do tympališćow a groblow, aby jogo zalali. Gaž pak njecht jim dobre słowo da a gronjašo: „Błud, błud, dowjež mě domoj, ja śi chcu krošik daś!“ swěsichu jomu domoj. Gdaž potom krošyk njekrydnuchu, smalachu, parichu a škrejachu čłowěka tak dłužko, až jim krošyk dašo; a gdaž zlubjony krošyk dostali běchu, hudachu se skokajcy na łuki.

H. Kopf w K. J. Erbenowej knizy „Sto prostonárodních pohádek a powěsti slovanských w nářečích původních.“ Praha 1865, str. 93.

101. Błudnički.

Na błótach a tymješčach, na kotrež sebi čłowjek njewěri a na kotrež skočo njemóže, su wječor a w nocy, wosebje hdyž je mhlá, khodźace a skakotace swěčki widžeć, kotrymž ludžo błudne swěčki abo błudnički rěkaju, a wo kotrychž so wěri, zo su to maće stworjeńčka, kiž maja mału latarničku při sebi. Jeni praja, zo su błudnički hižo wjele ludźi do bahnow a tonidłow zawjedle, hdžež su potom kónc wzali; druzy pak powědaju, zo je hižo husto błudnička přišla, kiž je zabłudźeneho čłowjeka wječor abo w nocy na prawy puć dowjedla, haj jemu samo tež domoj swěćiła. Tuž je so pječa tež druhdy stało, zo je zabłudźeny čłowjek z błudničku rěčał a jej něšto slubił, chcyła-li jemu puć domoj pokazać. Raz tajki zabłudźeny k błudničcy praješe: „Dowjedź mje dom, ja chcu ěi krošik dać.“ Tuž błudnička prjedy njeho skakotajo k jeho domej dze a tam zastanje; muž dze nutř po pjenjezy, swěčka pak wonka na dworje stejó čaka. Wón zaswěći sebi špjenku a krošik na nju połoži, potom jej jón na dwór njeseše. Tam so mała ručka wupřęstrje a sebi tón pjenjez wozmje; potom błudnička zaso na swoje bahno skakoce. Druhi zabłudźeny błudnej swěčcy twarohowu pomazku slubi, zo by jeho dom dowjedla; tam jej potom pomazku na wokno won połoži: a hdyž tam na druge ranje pohlada, běše pomazka přeč. Jedyn třeći, kiž bě błudničcy za poswěćenje tež krošik slubił, jej słowa

*) Stara Grobina w Skjarbošcu powědaše: Ako w Gogolowku som słuzyla, běšo tam čłowjek, k tomu jo přecej błudnik přijšel. Gaž jo ze jšpy stupił, jo jano wołał: „No, swinjecy rypel, zo sy?“ A ned běšo błudnik tam. (Podał stud. Šwjela.)

njedzeržeše; bludnička cytu noc před jeho domom wosta, a hdyž wón rano na dwór stupi, so dohlada, zo běchu jeho khěžne durje wopalene.

Dr. Pful, Łužica 1887, 60.

102. Jebaty bur a bludziš.

Raz jo jeden bludziš pod ługom swěcił a jeden čojek jo (w) nocy dwanasćich jogo swěćić widzeł a jogo wołał: „Pój how, ja b'du éi krošik dać.“ Pótom jo ten bludziš přišel a jomu do dworu swěćil. Ale ten bur njejo jomu ten krošik dał, ale jom' prajił: „Dyž krošik njejo, dha knebel plaći tež.“ — Druge raz dzěšo ten bur z Trebinja domoj (w) nocy dwanastej štundže, a jo čišeł zas' ten bludziš a jomu prajił: „Dyž krošik njejo, dha knebel plaći tež“ — a jo toho bura dychtig čerjapał. (Ze Slepoho.)

Schulenburg, Wend. Volksthum, str. 52.

103. Bludnikowe wječenje.

Staroh' Handričku z Noweje Łuki jo raz bludnik wokoło wozył po 'rjebjach a tonidłach. A duž jo wón jemu pak skibu twarohowu, pak krošik lubił, a tón bludnik jo jeho domoj přiwjez'. Nětko, jako Handrička pod třechu stupi, njeměješe tón bludnik žanej' mocy nad nim. A duž tón Handrička jemu njejo dał, štož jemu slubił. — Potn jo jeho bludnik zas' mol (raz) krynuł a jo jeho zasej wokoło wozył hač do swětłoh' ranja, zo jo rano cyły mokry bjez mocy domoj přišoł. A duž su se ludžo jemu smjeli.

Powědaše młody pohnč z Noweje Łuki.

(41.) Podobnu bajku z Delnjeje Łužicy čitamy pola Rabenaua.*) Jedyn bur ze Stradowa tež tak zjeba bludnika a hišće so jemu wusmjaja. Druhi raz w nocy přislubi bludnikej dwójcy tak wjele, hač přeni króc, mjenujey dwaj krošikaj, ale tež tónkróc jeho zjeba. Hišće třeći króc jeho bludnik dowjedže hač domoj, ale zaskoči prjedy njeho do dwora a skakotaše před burom, tak zo so jebak tak zabłudzi, zo dzěše město do jstwy ze zadnimi durčkami won a tu padny do hata, hdžež so hač do brody ponuri. Hakle nětko jeho bludnik wopušći. Bur poča wołać a

*) W knize „Der Spreewald“, 142. Wocišćana tež pola Veckenst. na str. 207.

bu hakle po dlějšej khwili ze swojeje njelubeje kupjele wuswobodženy.

Wo tym, kak je błudnik jebaka na jeho samsnym dworje wodził, tak zo njewědžeše, hdže je, powěda so wjele bajkow, wosebje w Delnjeje Łužicy.

104. Błud na dworje.

Bur Býrkow pýrašo*) so raz wjacer z města domoj. Ducej pý droze wjasoły stucki sebje spiwašo ako: „Šykne te luže spě a laže, ja dejim jezdzíš pý cuzej droze.“ Při tom se zablužašo wýt přaweje drogi. Toš přižo ku Býrkoju přewodnik poměnjony „błud swěšaty“; ten zľubi jog domoj dowjasć, gaby jom krošyk dať. Wýn derje jog domoj přewoží a Býrkowych kýnjow do grože spýrašo. Błud za krošykom cakašo a Býrkow jen přecej jom' lubjašo stupajucej do wjažy. A nad jo slězy sebje te žurja zamknul a smějašo so błudoju, až běšo jog tak řědnje obšužil. Ale ten błud běšo derje šybnejšy ako ten bur. Wýn skakašo loštnje pý dwýrje a rigotašo ak wjasołe žrjebjetko. Toš ten góspodař njewězocy, aby błud jog toril, žěšo wen, abo kšěl to žrjebje zawrěš. Ned přimje jog błud za kopku a chyši jog do gnojšice, zož jog derje tuskašo, až tam tešnje šwycowašo. Pý tom šykne jogo drjowowe gromadki, kotrež na dwýrje stojachu, za nim do gnojšice schytašo gronijucej: „Toš jo ta zapłata, keňž ty mě obšužil sy.“

E. Muka, Łužičan 1867, str. 61.

(42.) Podobnu bajku ma Rabenau (na str. 135). Tu, jako bur do jstwy zaskoči, nasta w hródzi tajke ruće, zo dyrbješe bur hić skót spokojié. Ale to bě jenož błudnik tak činił. Lědma bur z duri wustupi, skakotaše při jeho nohomaj błudnik. Bur so rozhori a cheyš šwětlesko přimnyć; to pak so njedaše lapić a skakotaše přeco dale, hač skónčnje bura do wodoweje džěry zawjedže, kotraž na dworje běše. Potom hakle ze směchom so miny.

*) W poľnocnych wsach serbskich Błotow, wokoľo Picnja a při narańšej mjezy Khoćebuzsko-Grodkowskeho wokrjesa překhadža w zawrjenej zľóžcy Ó do Ÿ prawidľownje po gutturalach, wšědnje tež po labialach „b, p, m“ a druhdy tež po „w“. Muka, Hist. u. vergl. Laut- und Formenlehre der Niedersorbischen Sprache, str. 103. Typografiskich přičinow dla pišemy „ý“.

Tež slědowaca bajka sem słuša:

105. Błudy w Gołkojceach a Wjerbnje.

a) W Gółkojceach jo kosac H. raz wjacor zbóžo paś a při tom błuda hupytał, ten jo bytře swěsił. Wón pak jo z nim žortował a jo gronił: „Błud, błud, swinjece gowno!“ Z takim gronom pak jo se błud wjelgin rozgorił a chopił jogo po tych groblach wózyś, tak až jo wšyken mokřy a mucny był. Togodla jo naslědku chopił tego błuda přosys a jo jomu zlubił, až keo jomu krošyk daś, bužolic jogo domoj přiwjasć. Gaž jo H. domoj přišel, jo se do póstole walił a njejo jomu nic dał. Ale ten błud jo hokoło tych hoknow ganjał tak dłučko, až jo w groži chopiło zbóžo bjacaś. Togodla jo jogo žeńska hubužiła, až dej hyś do grože, dokulaž jo zbóžo zwótrywane. Gaž pak jo won přišel, ga jo jogo ten błud gned zasej měł a jo jogo hyšće raz chopił wózyś do tych groblow, z janeje wen do drugeje nutř. Něto jo jogo chopił wjelgin přosys 'a na wěste zlubił, až bužo jomu ten krošyk daś, jolic bužo jogo domoj dowjasć. A ten błud jo jogo husłyšał. Domoj přiducy seyni wón krošyk na šupku a powda jen tak tomu błudoju. Ta šupka pak běšo pótom hopalena.

b) W Wjerbnje jo se janomu rowno tak třojiło, a ako jo ten tomu błudoju ten krošyk přez wokno powdał, jo ten krošyk do drjewa hopanuł. Ga jo ten błud wšykně drjewo rozchytal tak dłučko, až jo ten krošyk namakał.*)

c) Janomu drugemu w Wjerbnje jo ten błud cołm přechyśił, ale při tom se tak hobsunuł, až jo spózy cołma přišel. Ga jo ten cłowjek za nim lapił — a co je w rucej žaržał? Kulu włosow.**)

H. Jordan w Časop. Mać. Serb., 1876, str. 20.

W Schulenburgowej bajcy „Der lügnerische Bauer“ (Wend. Volkssagen 112) činješe błud, kaž by kón wokoło khěže běhał; bur wuńdže, zo by konja do hrodže dowjedł, a zabłudzi so z nowa, tak zo njemóžeše domoj trjechić. Skónčnje slubi błudej, zo chce jemu zapłaćić, jelizo jeho zaso domoj dowjedže. To błud sěini a bur dyrbješe jemu zapłaćić. W bajcy „Der grobe Bauer“ (ib.

*) Přir. Schulenb., W. Volkssagen 112: „Aergerliche Bude.“

**) Wočišćane tež p. Veckenstedta, str. 210.

113) činješe bład, kaž by burowe žrěbjatko ze zwónčkom na šiji wokoło khěže běhało; jako bur wuńdže, wodžeše jeho bład hač do běheho ranja po tonidłach a přerowach. Na podobne wašnje (rujo kaž skočo) wuwabi bład jebaka tež w třećej bajcy „Noch ein grober Bauer“ a zawjedže jeho do hnójnicy.

Druhdy, hdyž ludžo bładničcy słowo njedžeržachu, so na nich strašnišo wjećeše: zapali jim pak wokno,*) pak šlanjowe hromady na dworje abo samu khěžu. (Z Bolborc.)

Tež w někotrych stronach Českeje sebi powědaju wo bładničkach, kotrež zabłudzenych domoj přewodžachu, tola tych bajkow njeje tak wjele, jako w Serbach. Raz tež bładnička jenoho wotročka domoj dowjedže; při dworowych wrotach so jej wotroček podžakowa: „Zaplać ći Bóh!“ Bładnička wotmołwi: „Tebi tež; nětko smój wobaj wumóženaj!“**)

Kak so bładnički wjećeše a kak khostaju tych, kotřiž jich na pokoj njewostaja, wo tym zhonichmy hižo z bajkow 96, 100 a 105. Tam je bładnik znjepokojerjow do tonidłow zawjedł. W slědowacych třoch bajkach wjeća so bładnički na tych, kotřiž na nje hwizdaju a je swarja, na druhe wašnje; wot jednych žadaju pjenježne khostanje, druhemu přewróća wóz a třećich čisnu přez wrota do wodoweje jamy. Tymle třećim so najhórje zeńdže, dokelž woni za léto wumrěchu.

106. Na bładnički njehwizdaj!

We Wotrowje pola Šoćic su jónu reje byle. Wšitecy běchu jara wjeseli. To widžachu po łukach bładne swěčki khodzić. Khadle mějachu z nimi swoje wjeselo a hwizdachu na nje, štož njesmědžachu. Potom je to z rěblowanym wozom přijěto a běla ručka je so k woknej načahnyła. Hólcy su dyrbjeli dwaj kroškaj a twarohowu pomazku dać; hakle potom je so wšo zaso minyło.

Powědaše Marja Rjebišowa z Baćonja.***)

107. Bładnik wóz přewróći.

W Ptačecach jo wjezł jeden knecht (wotroček) fóru žita. Nět su měli tajke pućišćo do dwora nutř. A nět jo ten bładnik

*) Časop. Mać. Serb. 1883, str. 58.

**) Košťál, l. c. 6. — Grohmann, Aberg. u. Gebr. aus Böhmen und Mähren, str. 20. — Tón samy: Sagenbuch von Böhmen u. Mähren, 207.

***) Zdzěli k. duch. J. Šewčik.

čeco tež skakotal wokolo teho kučaka njedaloko woza. Ten jo se wjeselił, hdyž jo se do teho pučišća wrócił, tak zo jo na kóždym boku płót był, a jo prajił; „Nět móžš mi rić woblizac!“ A jo-li wón to słowo wuprajił, a ten wóz jo był wopaki.

Powědaše M. Měřínkowa z Naréa.

(43.) W sydomlětněj wójnje knježachu w Radušskich husćinach bładniki. Swoje sydło mějachu na wulkej, starej, próznej wjerbje, hdžež husto w nocy swěčachu kaž sydomramjenjowa lampa. Raz zrěčestaj so dwaj hólcaj, zo bładniki na wjerbje wupalitaj. Stari ludžo jimaj drje rěčachu, zo njebyštaj bładnički na jich wjerbje znjepokojałoj, dokelž su to dušički njekřeenjatkow; ale hólcaj so njedaštaj wot jeju předewzaća wotdźeržec a wjerbu zapalištaj. Potom čekaštaj spěšnje domoj. Jako cheyštaj runje do wrotow zastupic, buštaj nadobo wot njewidźomneje ruki přimnjenaj a přez wrota čisnjenaj. Wonaj padnyštaj do wodoweje jamy na dworje a tu dołho bjez wědomja ležeštaj. Skónčnje přińdžeštaj k sebi, džěštaj do khěže a powědaštaj, kak je so jimaj zešlo. Někotři stari ludžo, kotřiž to słyšachu, prajachu: „Kedźbujée, zo taj hišće w tym lěće wumrětaj.“ A woprawdže: kermušu běštaj wobaj zahrjebanaj. (Rabenau w knizy „Der Spreewald“, 123.)*)

Tež w Čěskej so wjele powěda wo tym, kak so bładnički na tych wjeća, kotřiž na nje hwizdaju, wusměšnje wołaju abo je swarja. Raz při rejach, kaž w našej bajcy 106, jedyn młódzenc, kiž w dalokosći „swětyłka“ wuhlada, na nje zahwizda. Hnydom běchu bładnički při woknje a čepjechu do njeho hač do rańšich zerjow. Tamny młódzenc pak wot stracha skhori. Na druheho, kiž mjecki njeseše a na bładnički zahwizda, tute přińdžechu a skakachu po mjekach, pod kotrež bě wón ze strachom zalěžł. Bładnički harowachu na mjekach hač do ranja — a tamón pod mjekami do ranja wot stracha zešědźiwi. Druhich poteptachu abo zawjedžechu jich do tonidłow.**)

Kak so před bładničkami wobarać, kak je wotbyć? Srědki přeciwo zawjedžeřskim bładnikam běchu wšelake. Kaž runje widźachmy, najwěšćišo pomhaše, hdyž jim zawjedženy něšto při-

*) Wočišćane tež pola Veckenstedta, str. 210.

**) Košťál, l. c. 5—6.

lubi, krošik, pomazku abo druhi snadny dar. Su pak hišće druhe srědky, z pomocu kotrychž móže zabłudzeny błudnika wotbyć. Hižo Ponich*) poznamjenja, zo zabłudzeny pyta přeco z jenej nohu we wozowej koliji hić; potom pječa nad nim błudnik žaneje mocy wjac nima.***) W Nowej Łucy pola Wojerec mi prajachu: „Hdyž na tebje w nocy błudnik (abo z cyła někajke šerjenje) přindže a hdyž skót njecha dale hić, stuń so do kolije a wuspěwaj wótčenaš wot zady bjez zastorčenja, dha so minje.“ — W Jabłońcu pak mi wobkrućachu, zo błudnika najlěpje wotbudžeš, hdyž so na wobličo lehnješ a wótčenaš wuspěwaš.***) — Tež ze slědowaceje bajki z Němješka je widjeć, zo druhdy njepomha, hdyž so jenož lehnješ; dyrbiš sebi při tym na ewangelije wot poslednjeje njedžeje myslić.

108. Pomoc wot błudnikow.

Bajka Němješčan krawca.

Naš džěd jo jeden wječor kónje pas(ť); tuž su pó 6mje b'udniki na njoh' čišli, a wón tek njej' wjedzał, čo nět dej. Kónje su buli prejč, a tuž jo wón chylu za b'udnikam' chódził. Pótom jo 'cył domoj a njej' tej' kónjow namkał. Tuž jo se lehnył a te b'udniki su k njom' čišli a joh' za kapu cybali. Wón jo se domuslił, žo se deji na njedželske ewangelije muslić, wón pak se na nje njej' mu(h)ł domuslić. Tola (h)dyž se jo skónčnje na nje domuslił, su joh' te b'udniki spuščili. Něnt jo stanył a (h)ladał za tymaj kónimaj, — a tej stej bótoj či njom.

E. Muka w „Łužicy“ 1880, str. 79.

Druhdy tež dosahnje, hdyž błudnikej njedželske ewangelije naspomniš, kaž slědowaca bajka powěda:

*) Laus. Monatschr. 1797, str. 747.

**) Hl. tež Haupt, Sagenb. I, 58. Łužičan 1876, 186 (Šořta). — Grimm, D. Myth. 868.

***) Tež w Českej a na Morawje wěrja, zo najlěpje sčiniš, hdyž so na wobličo lehnješ. „Wónniwy muzik“ pječa potom k čłowjekej přiskoči a so praša: „Maš wuši?“ A sam sebi wotmołwi: „Maš, maš!“ Dale: „Maš woči? Maš, maš! Maš rucy? Maš!“ atd. Skónčnje: „Spiš? dha spi spi!“ Čłowjek njesmě ani piknyć. Slavia: Poh. a pov. našeho lidu, 1882, str. 85. Košťál l. c. 8.

109. Evangelije zahonja błudnika.

Wot Žarnowskeho Furmanka.

Mój žěd jo wu Lěskej buł a ducy domoj do Zaszrjewa jo šeł prjeki a se móslał, wón ma bližej domoj. Na jedn raz se sunu do groble a jo wizeł jano swět'aško. Wón se móslał, až to jo jogo buše (= wobydlenje), ale tak dlejko jo chójził a chójził a njej' (k) žanomu hobudlenju čišeł. Toś jo markował, až to swětło jo ten b'udnik, a zastał a gronił: „Ty swinja! Njewjes, kake evangelije su nježelu bóli?“ A wó tom jo se to swětło zgubiło, a wón stajał blisko či jogo hobudlenju a wězeł, zo jo bół.

E. Muka, „Lužica“ 1889, str. 61.

Druzy praja, zo je najlěpje so synyć a dźeržeć khwilu ruku před wočomaj.*) — W Narću mi prajachu: „Wobróćić dybzak wopaki a wubatować wótčenaš, to pomože wot błudnika.“ Tu sebi naspominamy česki přiwěrč, zo je najlěpje wusypnyć khlěbowe drjebjenčki z dybzaka na błudnički; tón wuznam ma najskerje tež wobróćenje dybzaka w našej serbskej přiwěrje. — Gráve praji, zo so błudnički minu, hdyž na nje horšć swjeće-neje zemje čisnješ (hl. horjeka). — Schulenburg w knize W. Volksthum, 52, poznamjenja: Štóz jědže z wozom, njech wóz třikróć wobeńdže, zo by so před błudnikom wobarał. — Horjekach (č. 94) widzachmy, zo je so raz jedyn błudnika zbył, hdyž je jemu prajił: „Bóh daj mi a tebi dobry wječor.“(**) —

To su najbóle rozšěrjene přiwěrki a bajki wo błudničkach: po tych su błudnički duchi (pak duše njekřćenjatkow, pak druhe błudne duše), kotrež rady ludźi do tonidłow zawjeduja, wosebje hdyž jich ludžo hněwaja. Su wšak tež dobre błudnički, kotrež nikomu nješkodza; te swěća na rowach njekřćenych džěćatkow. Hewak móžeš tež wšě druhe błudne swěčki za sebje dobyć, hdyž jim něšto lubiš. Za njedodźerženje słowa abo za znjepokojo-wanje so jara wjeća. Wot tychle předstawow wo błudničkach wotkhaďa, štož we Wuricach zhonich: „Hdžež *błudnički hraja*, su pjenjezy skhowane; štož železko do nich čisnje, namaka

*) Schulenb., W. Volkssagen 110. Přir. Košťál, l. c. str. 6.

**) W Českej tež błudnički „zaprajachu, zarjekowachu“; to pak bě pjeća druhdy trašne. Košťál, 8.

je.“*) Tute mēnjenje, zo bŭdნიჭი woznamjenjeja zahrjebane poklady a je stražuja, kaž tež zo su duše tych, kotřiž su te pjenjezy tam zahrjebali, nakhadžamy tež pola druhich Słowjanow, wosebje pak pola Rusow, kotřiž sebi wjele wo tym baja.**)

(Pokračowanje.)

Dr. J. Pětr Jordan a jeho slova z l. 1842.

Zdělil M. Hórník.

We Winje zemrě 20. meje 1891 znamjenity Serb dr. Jan Pětr Jordan, spisowar a ryčer s. Rjehorja. Što je wón za Scrbow skutkował, nakhadžamy rozpowědane we wšelakich znatych knihach a časopisach. Najwobšěrnišo a najlěpje napisa po dobrych žórłach wo nim Adolf Černý w časopisu „Zlatá Praha“, č. 35—37 l. 1891.

Tudy wospjetujemy jenož slědowace. Jordan narodži so jako starši syn kublerja w Čěžkecach 15. febr. 1818, studowaše jako serbski seminarista w Prazy na gymnasiju (1830—36) a na uniwersite (wot 1837—40). Ze seminara l. 1838 wustupiwiši wudokonješe so potom w słowjanskich rěčach, wosebje pod wjedženjom Wjacslawa Hanki. Z časami we Łužicy přebywajo zběraše ludowe pěsnje a wozjewi pokazku z nich l. 1841 jako „Serbske pěsnički hólcam a holcam k zwjeselenju“. W Prazy wuda l. 1841 přěnu serbsku rěčnicu po systemje Dobrowskeho „Grammatik der wendisch-serbischen Sprache“. Rukopisnu zběrku ludowych pěsni wotstupi wón za dostaty akcessit towarštwu wědomosći w Zhorjelcu a Smolef wuži ju sobu w „Pěsničkach“. Z wulkej horliwosću džěłaše wón za zjednoćenje lutherskich a katholskich Scrbow w spisownej rěči a w prawopisu.†) Wulkeho rózka 1842 poča tydžeńscy „Sutničfku, nowiny za Scrbow“ w Budyšinje wudawać. Hdyž Zejler, drje wot njeptečelow postupa nawabjeny „Zhdžeršfu

*) Veckenstedt podawa na str. 211 slědowacu bajku ze Žylowa: Pola jeneho bura so raz wječor na wokno kłapaše a so wołaše: „Ja sym tu.“ Při woknje wonkach steješe bŭdნიჭი a tón sebi žadaše wot bura pjenježk. Bur jón jemu na scěncy poda. Za to potom bŭdნიჭი pokaza burej městno, hdžež běchu pjenjezy zahrjebane. Tam bur woprawdže wulki poklad wuru.

**) Hl. Máchal, Nákres str. 161.

***) Hl. Bogusławski a Hórník, Historija serbskeho naroda, str. 123 atd. Dučman, Pismowstwo, 1869, str. 63. Katholski Posoł, č. 11 l. 1891. Łužica l. 1891 atd.

†) Za lud pisaše hižo nimale tak jako wot l. 1863 wukhadžacy Ša-thoffsi Bojof z wuwzaćom jě, čž a čž a jotowanja ze smužku tež před wokalom; za zdžěłanych pak nałožowaše č, č, š atd. Smolef nałožowaše hišće jě m. ě, tež 1844 za delnjoserbske ě. Jordan pisaše ě město ě.

Słowinu“ w druhim polhće 1842 zatoži, spyta Jordan „Serbsku Jutničku“ we lačanskoserbskim prawopisu w Lipsku wudawać, ale teje wuńdžeštaj dla njedostatka předplaćerjow jenož dvě wustojnje spisanej čisla (po 16 stronach in 8°). Při tehdyšich zadžewkach njeje džiwno, zo so Jordan serbskeho pismowstwa wotrjekowaše. Wón přesydlil so do Lipska a poča z l. 1843 wažny časopis „Jahrbücher für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft“, z tym nakładnistwo a kommissijne knihikupstwo zjednočiwiš; tež docpě doktorat a dósta tam professuru słowjanskeje řeče a literatury. Hišće jónu wobdžěli so na serbskim pismowstwje, jako so ze studentom Pfulom l. 1844 zjednoči k wudaću serbsko-němskeho słownika, kotrehož přeni zešiwk (48 stron) z jeho nakładom w Lipsku wuńdže. Wot l. 1847—50 běše sobustaw našeje Maćicy a dari jej mnohe knihi.

Jeho mnohostronska džělawosć w Lipsku doby jemu nahladnosć a wjele přecelow mjez Słowjanami. W l. 1848 pak wstawachu Hendrich Wuttke, H. Laube a professorowje přećiwu njemu a wunućichu jeho wuzamknjenje z professury, dokelž bě so při přihotowanju njewinowateho zjězda awstriskich Słowjanow wobdžělił. Tohodla přesydlil so do přećelnijeje Prahi, wudawaše „Slawische Centralblätter“ a wobdžěli so hišće poł lěta při druhim němskim časopisu. W času politiskeje reakcije zdalowaše so literarneje džělawosće a přesydlil su wokoło l. 1860 do Wina, wšelakemu podjimařstwu wulkeje industrije (při podkopych, fabrikach a kubłach, samo w dalokej Bosniji po jeje okupaciji přez Awstriju) so poswjećiwši. Z časami běše sobudžělař při wulkich nowinach „Union, Zukunft, Vaterland“, při statistikach a schematismach Awstrije atd.

Mjez wysokimi dostojnikami derje znaty bu wón 1881 jako wubjerkownik při pućowanju Słowjanow do Roma wuzwoleny a dósta tehdy rjad s. Rjehorja.

Druhdy wopyta dr. Jordan tež Łužicu a zwjeseli so nad wšitkim pokročěnjom w serbskej literaturje. W poslednich lětach zajimachu jeho cyrkwine wobstojenja mjez katholskimi Serbami. K swojej zrudobje zhonichmy w poslednim lěće jeho žiwjenja, zo słabnje, hač skónčnje wot swójby wozjewjenje jeho smjerće dóstachmy. Wón zawostaji mandželsku (rodženu z Weissenfelsa), dvě džowcy a dweju synow, kotrejuž jedyn je řečnik we Winje, druhu pak wokresny hejtman w Maglaju. Jeho bratr je kubleř w Čěžkecach. Wopomnjeće dr. Jordana wostanje mjez Serbami w zasluženej česći.

* * *

Nětko po pjećdzěsat lětach budže někotre mužkuli młodemu Serbej zajimawo zhonić, kak horliwje a w kajkim prawopisu je Jordan

tehdy pisal. Tuž podamy někotre příklady z wobeju jeho „Jutničkow“.

I. Z nowin „Jutničžka“.

Lubi Serbja! Wschitke ludy wokolo nas maja swoje nowiny a časne pišma, kotrež jim zandženych habó našich časow stawizny a nowinki wopowěduja, kotrež jim wšchelake lesne porvedančžta, rjane pschifkady, smjěšchne basně a basničžki a druge tajte wesołe a štruchle lazowančžta poskituja; zo móža woni swoje nedžjělke popoľno habó druhi čas, dyž ničzo za džjěko nimaja, wesele a wužitne pschecžitacž. Z tajkich pišmow nawuknu woni njěschtožkuli, schtož jim wo jich hospodarstwe a wowschjěm druhim jich džjěle, žadaniu a potrebowaniu wulcy wele zpomhačž, jich prócu polóžicž, wěčži wuzbytł pschi meńschich mocach dawacž, zesłowom, wo jara wele kručach wužitł a pomoc pschińesčž móže. A njěkotra krajna schtundžicžka mińe so jim z lazowanom rjaneho porwedančžka, lesnej psjěničžki, wesołoho liščžita a wažneje nowiny wo čezžkich wójnow a zpodzjawnych podawkow z celocho swjěta. — „Kak je to tola duschite!“ praji njěkotryžkuli z mojich serbskich bratrow; „tak reńe, dyž móže jeden tejkó nowoh zoničž, tajke wužitne wjěcy nawuknyčž, swoje čezžke džjěko sebi wo njěčžimžkuliz polóžicž a próznych schtundach tak so poweseličž!“ — „Haj hle, prawi zas druhi, Němcy, ach čži maja tajke wschitko jara lochcy; ale my božy Serbja! schto so wo nas stawa? Serba heńwjak kóždy hani a hidži, a dyž chce wón njěschto wjac nawuknyčž hačž swoje pačžere, da dyrbi ł Němcam po pscheńu hičž; wo swojej ryčži wón ani słowčžka nenasaka.“ — Ty mašch prawe, serbski bratse mój; tak je byłó hačž tu do tejslej schtundy. Hale to je byłó, mój pschecželo, a nēbudže wjac. Nimo — mińyła so je talej čžjemna nōc, kiž serbske hona pschikrywawšche; a nowy džjēń nastupa za nas. Wzestawali su hižo njěkotři mužojo, swjěrne džjēčži našcheje serbskeje mačžere, swjěrne pobańjo našcheho zařnosťoh krala; a wołaja njěť pschezemne won do wschitkich serbskich honow: Přečž tulej tupu čžjemnosčž! Nowe serbske słoncó zezkhadžuj a wobswjēčž našche kuzište horn! Zo budžemy wo swjětke kłodžicž, tak tón Zaposchťol prawi, wobdačži z brónju wscheje rozomnosčž, a wobpasani z mečžom swjateje wjěrnosčž. — Duž da Wy njětkoj, moji lubi, pójčže a posuchajčže swjěru na tónlej 'łos; dokelž wón nēje tón 'łos samopaschnej nepokory habó hordeho ropota a zeperana; nē — wón je 'łos bratrowskeje lubosčž, kiž Wam wužitł, wesele, radosčž nēse; 'łos swjěrnoho pschecžela, kiž Wam wschitko wupołwe, schtož wón wjē habó zoničž budže, joli zo Wam to na njěkajke waschńjo zpomožne a wužitne habó lubo a zpodobne byčž móže. Wy pak, duchomni a swjětni wučerjo našchoho ludu, a wěchicy družy, kiž to zamóžicž, pójčže a polazajčže, zo Wy woprabdže našch lud lubujčže a chcecž, zo by wón džjēń wotedńa pschib'erał wo

mudroščiji a rozumnoščiji, wo įprawnoščiji a wjernej bohabojoščiji; pokazajče je pičez to, zo wy našču „Jutničku“ pokupičze a bez našim ludom ju rozščjericze; zo bychu Wašče mena prjene štate bez tymi, fiž našč lud tež na telej waščnjó wumučičič, bořečabnyčž a fewščom dobromu wzbudžičž žadaju. — Lipjku, nazymnym mjajacu 1841. — S. P. Jordan.

II. Z časopisa „Serbska Jutnička“.

Što abó kak? Dyž my loni na zymu zamyslichmy nowinu wo našej serbskej ryči wudawač, da wedžachmy jara derje, kejko zadžělkow so nam do puča stajec budze, a kak zewšim našim prócowanjom nikomu prawje dosć nezciniwym. Wele bč tajkich, kiž so zweselichu nad našim počinanju (knajmejšom nam to do wočow prawjachu, štožkulič druge snadž we wutrobje sej mysljo); kotsiž nam wšitku swoju pomoc a sobudžělnosć slubichu a nas wo našim zamosu wobkrućowachu. Drž pak přěne wopečo do ruki dóstachu, ach ty luby Božo! kajka bč to hara, kajka wolanca! Kak renje wedžiše kóždy něšto hanić, kak kóždy na to a wono swarić a so torhać! A dže bč štó, kiž by pomyslił, a pilnje sej rozmyslił, kak cežko je jo, we našich wokołnosćach, psi nětsišim postawku Serbowstwa a Serbskeho ludu wšudžom te jene prawe a wěrne a nuzne wutrechic; kak nemožno wšćm pšaměrnym a nerozomnym požadanjam zadosć doćinić! Nó dzěn pójće, Wy Mudračkojo, a zpytajće sami swoju móć! My wam te weselo a tu nadobiznu popšejemy. Abó měniće wy, zo štož tu nuzne a třebne je, so z rukawa wutšase? Dyž my „Jutničku“ započnychmy, da mějachmy to za wěste, zo přeńežny wužitk nam z nejze nebudže. Jena pak bč naša nadžija, zo našemu ludej poslužimy, jemu duchomny wužitk, póznaće sweho postawka, rozmyslenosć, duše strowosć a někotrežkuli weselo we swojim domje, we gospodarstwje, wewšim činěnju a wostajenju pšinesemy. Za lud smy my džěłali, za lud so prócowali, a chcemy z Božej pomocu tež dale džěłać, tež dale so prócować. — Ale tu so praša, za kajki lud? za ewangelskich? — Ně. — za podjanskich? — Ně. — Ale za Serbow a to za wšitkich Serbow. A dokeliž my woboju potřebnosće wobhladachmy, a bezweseho wuměńenja, nech je wěry kotrejež chce, jeno zo je Serb, a ze Serbom być chce, za něho so postarachmy; da smy tež na to we našim pisanju kedžbu měli; a tehodla nic po podjanskim ani po lutyrskim pisali, ale tajke pisanja wašnje wunamkali, zo je Serb, to rěka podjanski a lutyrski, nam zrozemić móhł, jeli zo je cheyč. Zo to ani tym ani tamym prawje nebudže, smy my předy wedželi; zo pak tola nemožne nejze, našemu pisanju zrozemić, je so samo najzjawnišo pokazalo. Zezady Bukec je wosada, kiž ma wěrneho Serba, česće hódneho muža za wučerja. Mała je jeho próca była, a hižo lazowaše cela tama wosada našu Jutničku. My neprawimy jeho

měno, ale svojím je wón derje znaty, a z jedneho šikwaneho rona, kiž do poslenich listnow Jutnički pólša, tež tym česćeny, kiž naše pismo lazuja. A kak móhlo to hinak býć? Naše pisanje wo Jutničcy bě tak lohko zrozemić kaž někotrežkuliž, kiž we našich starých serbskich knihach namakamy. Tu pisaše kóždy, kaž so jemu wuzda bez wěsteho zamosa a znaća někajkeje winy svojeho započinanja; naš burski muž wedžiše, što chce rěkać, dokeliž bě to serbski pisane. — Naše pisanja wašnje něbě pak jenož zrozemliwe, wone bě tež jara nuzne. Naš hornolužiski lud je tak maľoličny, a pši tym najwjacy tak khudy, zo kóždeje serbskeje knihe jeno maľo so rozpšedać móže. Kak da ma naše pismowstwo rosć, kak naše knihe pšibywać, dyž dwojake wudawać nućeni smy, dyž podjanski lutyrskich ňerodži a lutyrski podjanske lazować ňemóže? Je da we nowinach, we nawučacych, zwěseljacych knihach rozdžěl we wěrje, a ňemóže haj ňedyrbi wele tajkich knihi býć, kiž za kóždu wěru so hodža, dokeliž wo wěrje ničo ňepowědaja? Wozmy němsku ryč; we ňej pisaja: ewangelscy, t. t. lutyrsy a reformisy; podjanscy, Welkowsy (abo Zinzendorfwowsy), židža, pohanjo, jeli do ju rozemja. A tola ničtó tam ňeskorži, zo by so lud k pšeměňenju swojej wěry nawabił. — Neje to směšno, zo my Serbja dwojake pismo mamy? Dyrbi talej hluposć dlěhe trać, talej žadława pšekora tež we našich časach Serba džělić, bratra wot bratra? Je to plód Krystusoweje wučby, kiž lubosć a pšezjenosć běče? Nimale zda so tak; dokeliž štó je tulej pšekoru zawěd bez nac Serbow? Naš Kilian a Ticinus, naš Brancel (Frencel) a Bierling pisachu nědy z jenajkim pismom; a dóžž bě serbskich knihi jeno něšto maľo, da lazowaše podjanski a lutyrski z jenych; a dyž Podjanscy l. 1696 přěne spěwarske knihe wudachu, da su tež lutyrsy je z wužitkom třebowali. Na to pšindžechu pečo mudri a wulcy wućeni mužojo, kiž na pšikazí lužiskich krajnych stawow Lutherowy katechismus, Agendu a Bibliu z němskeho pšeložowachu, a tak ňezměrne zaslužby wo Serbowstwo sej nahromadžichu. Mez nimi pak bě jeden, — Serb ze serbskim (połaćonšćenym) měnom, a póznaty ze Serbowstwom a serbskej ryču; ale cuzy serbskosłowjanskemu duchej, ňezrozemicy Serbskemu ludu a ňewedžicy što by mu k dobremu tyło, haj klónicy so Němstwu a holdowacy jeho zamosam a žadanjam wotwobroći wón sebje a svojich sobudžělaćeri z praweho puća, a dowědže jich do cuzbiny a po kšiwich šćežkach zdalowajo so wot našeje wšěm pširodženeje maćerje, wot Słowjanstwa, pšindže wón z nimi do ćmowych lěsow a zhnilych tymenšćow Serbo = Němcowstwa abo Němco = Serbowstwa, džěž čistosć a krasnosć našeje wótcowskeje ryče zahiny. Matej (abó kaž so po laćonskim sam piše: Matthäi) zaňese do Serbowstwa němske pisanje a němske myslenje a poněmske ryćenje (Artikul a toho runja cuze konstrukcyje) a młowěnje. Dokeliž pak to našej ryči ňepšistojne a jeje

krasnosći a čistoće škódné so pokaza, da wostachu podjanscy pši swojim pisanju a zkhowachu — nic bez dobrej winy — swoje stare prawje = słowjanske wašnje. A tak nasta pola nas dwoje pismo, lutyrské abó nowe, a podjanske abó stare. — Wot toho časa pak je so swět wulcy pšeměnil. A tehodla dyž chcychmy my nowiny za Serbow wudać, hańbowachmy so, tulej hłupu a žadlawu a samopašnu pšekorú dale wobkhować; a dokeliž ceły serbski lud nam na wutrobje ležeše, nemóžachmy jeneho ani druhého so wotféc. Zo pak by nam tola tež burski muž zrozemil, wumyslichmy sej pisanje, kiž bě z podjanskeho a z lutyrského hromadu zestajane (a tak kóždej stronje zrozemliwe), ale tola tež hižo nowemu, do ceła poprawněmu pisanju so pšibližowace, a podobne najnowšim wo našej ryči wudatym kniham, kaž Jórdanowej serbskej ryčnicy abó Grammatycy, Smolerjowemu Małemu Serbej, Serbskim pšěničkam. A hižon počachu naši młodžencjo teholej pisma so pšimać, a naš lud, podjanski a lutyrski, so prócować, zo by temulej pisanju pšiwuknył; a kóždy wěrný Serb radowaše a weseleše so z krasneje nadžije, zo budže kónc našeho neměra, našeje něpšezjenosće, a zo cełe Serbstwo zasy jene bratstwo nastane kaž nědy, dyž na starym Hromadniku so zkhadžowachu Serbow splahi a swoje meče wótsjachu a pšez Łubjo a Salu swoju ryčersku bróń nošachu. Ale kak pšekwatana bě talej nadžija! Dokeliž zemfeł něje hač dotal stary had, a znowa tšase wón swoju čerwěnu hłowu a z jeho šije sapa pšekora, hidženje, roztorhanosć, samopašnosć, swojo—wólnosć a wšitka nělubosć. Dokeliž někotsi widžachu, zo so nam snadž poradzić móhlo, Serbowstwo zjenoćić, dyž widžachu, zo naš lud pši swojej wulkej a nězkončnej lubosći ke wšitkemu, štož Serbske je, našim stopam scěhować započina, zo ta stara murja, kotraž Serba wot Serba džěleše, zpaduje a jena jenička narodnosć a jene jeničke narodne pismowstwo bes nami so pozběhuje; da kalaše jich to do wočow, a woni zestupichu so a prawjachu mez sobu: „Ně nic do přédka! Ktemu je serbski lud jara stary, je wotwuknył dale stupac, a čehodla chcychli nětko z jenym dobow nowě puće mu pokazac! Ně, ně, kajke by to džělo było, dyrbeli—li my znowa Serbski wuknyć, my, kiž teško lět swojemu luděj přědujemy, zo je Serb dobry čłowek a zo ma teško rjanych knihi, z kotrychž móže „frómny“ a mudry zbyć.“ Tak prawjachu woni a nawabichu jedneho ze swojich a ryčachu z nim a wupóslachu jeho, zo by wón luděj prajił: „Nic dopřédka! My, my chcemy do zady!“

Nětko powěda, kak je Seiler w starym prawopisu počal wudawać „*Издѣнію Новину*“ a praji, zo dyrbi so Serbowstwo tola Słowjanstwu přibližić. Wón pak chce nětko za duchownych a wučerjow, jako tež za wukrajnych přecelow nowoprawopisnu „*Jutničku*“ měsačnje wudawać atd.

Wučahi z protokollow M. S.

1) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 15. febr. 1893. Přitomni: Hórník, dr. Kalich, Fiedleř, Kapleř, Mjeřwa, lie. Imiš, Sommer a Skala. Najprjedy předpožži so rukopis k. kantora H. Jordana „Mały gratulant“, wot předsydy a městopředsydy za čišća hódnny hižo spóznaty. Tuž wobzamkny so čišće w 600 exemplarach w małym formaće. Na to podawa so rozprawa wo Čitancy a wuradźuje so wo hłownej zhromadźiznje. Dokelž je k. dr. Grólmus jako šulski direktor do Lipska powołany a w krótkim woteńdže, přijima so dotalny wubjerkowy zastupnik k. měšćanski wučer Sommer jako rjadny sobustaw.

2. Posedženje předsydstwa, 22. měrca 1893. Přitomni: Hórník, Kapleř, Mjeřwa a Skala. Předsyda přepoda 100 hriwnow za dom M. S. wot k. kanonika fararja Herrmanna z Wotrowa darjene. Tež předpožži hotowu knižku „Mały gratulant“, w kotrejž bě sam stronje 35 a 36 přidał; wona ma so po 20 p. předawać. Skónčnje postaja so porjad hłowneje zhromadźizny a dawa so dowolnosť, zo smětaj so dwaj wobrazkaj do „Krajana“ požčić a z Časopisa požadany nastawk wočišćeć, wězo nic z nakładom M. S.

3) Hłowna zhromadźizna, 5. hapyrła 1893. Wona wotbywaše so pola Gudźie w přitomnosći nimale 50 sobustawow. Předsyda k. kapítular scholastikus Hórník powita přítomnych a čitaše najprjedy lětnu rozprawa wo skutkowanju Maćicy. Wudało bě towařstwo: 1) dwaj zešiwkaj Časopisa (85 a 86) z nastawkami wot Adolfa Černeho, kanonika Łusćanskeho, fararja lie. Imiša, kantora Jordana, Radyserba a redaktora; 2) Protyku; 3) Mały gratulant wot Jordana; 4) Nowe Trójniki, zběrku powědańčkow wot Radyserba. Jako nowy sobustaw bě zastupił k. dr. med. v. Bötticher, lékař w Hodźiju. Zemřeli su jako sobustawy: J. Młynk ze Zarěča, rektor Myšnař z Barlina, wučer Domašk z Bolbore a kubleř Renč z Čornec. Jich wopomnjeće počesći so z postanjenjom přítomnych. Překupc k. Mjeřwa poda zličbowanje, po kotrymž bě 2756 hriwnow 28 np. dokhodow a 2716 hr. 92 np. wudawkow; zamóženje za wudawanje knihow wučinja nětko 4058 hr. 36 np. Kapítal za nowotwar maćičneho domu je wo 863 hr. 56 np. přirostł, tak zo na kóncu lěta

12617 hr. 93 np. docpě. Wo knihowni rozpraji seminarski wyšši wučer Fiedlef, zo je wo 116 čisłow přibyla. Rozprawa wučerja Kaplerja wupokaza, zo je so 8165 exemplarow wšelakich spisow z maćičneho składa wudało, mjez tymi 5990 protykwow. Kantor Jordan z Popoje zdžěli, što je delnjołužiski wotrjad Maćicy džěłał a rozdžěli potom sobustawam runje wudatu 21. knižku: „Jaden zeń z Jezusowego žywjenja we Kapernaumje.“ Rěčnik Mütterlein, kotrehož rozprawa so potom čitaše, bě tež minjene lěto maćičny dom derje zarjadował, tak zo 780 hr. 62 np. zby. Na to přijachu so nowe sobustawy: duchowny Domaška z Ketlic, wučer Wustmann z Hodžija, wučer Beier z Bolbore, wučer Klimank z Khrósćic, studentaj Andricki a Sykora. Mjez namjetami běše přeni wot fararja emer. Domaški, zo by so na hłownej zhromadźiznje kóždy króc tež zabawny abo historiski přednošk džeržal a do předka wozjewil. Předsyda napominaše k zhromadženju serbskich swójbnych mjenow a druhich pomnikow z luda. Na to počina so rozrěčowanje wo nowotwarje maćičneho domu. Přede wšim poručuje jón wučer Sommer, zo je runje w tu khwilu jara na času, a radži wudawanje akcijow po 100 hriwnach. To same radži faraf Kubica z Bukec a chee, zo bychu sebi burske towarstwa z podpjeranjom domu srjedžišćo w Budyšinje přihotowale. Diakonus Křižan z Hodžija žada přihotowace jednanje z twarskim mištrom; k čomuž so přispomina, zo je hižo njebohi Smolef naćisk twara a přehlad twarskich wudawkow zhotowić dał. Rěčnik Parczewski mjenuje lotteriju jako přihodny srědk za nahromadženje trěbnych pjenjes. Sobustaw A. Černý čita list k. dr. Muki, kotryž wubjerk za zběranje darow a za rozšěrjenje akcijow radži atd. K tomu samemu namjetej přihłosuja tež druzy. Na to wuzwolichu so na namjet lic. Imiša tući 9 knježa jako wubjerk za přihotowanje twara: faraf Kubica, kanonikus Herrmann, diak. Křižan, faraf Renč z Ketlic, faraf Jakub, zapóslanc Kokla, kubler Młynk z Čemjerie, kantor Bartko a faraf Lenik. Po dobrym natožku wobzamkny so wažna zhromadźizna ze spěwom: „Hišće Serbstwo njezhubjene.“

Wučahn, ě M. Hórník.

Zličbowanje M. S. w 46. léce (1892).

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy.	VII. Z předawanja knihow.
Z léta 1891 . . . hriwnow 58. 31.	Z cyła (w tym za protyki 1121,60) 1949. 64.
II. Domoj wzate kapitale.	VIII. Dobrowólne dary.
Vacat.	Dr. Gintl z Prahi 2. 60.
III. Dań z pjenjez.	K. Michl ze Slanoho — 39.
Z knížkow č. 54600 29. 50.	Dr. Havlíček ze Žel. Brodu — 21.
Ze statneje papjery wot řeč- nika Jakuba 10. 50.	Dr. Česla z Neveklowa 2. 8.
Z 500 hr. M. Łahody na do- mje M. S. 20. —	Prof. Petrów z Krasnoufimska 4. —
Z legata dr. Tyburowskeho na domje M. S. 40. —	Faraf Halabala z Rajhrada 3. 05.
100. —	12. 33.
IV. Přinoški sobustawow.	Wospjetowanje.
Wot 55 sobustawow 220. —	Staw I. 58. 31.
V. Předplaćenje.	” III. 100. —
Wot 16 sobustawow 64. —	” IV. 220. —
VI. Doplaćenje.	” V. 64. —
Z cyła 352. —	” VI. 352. —
	” VII. 1949. 64.
	” VIII. 12. 33.
	Do hromady 2756. 28.

B. Wudawki.

I. Zaplaćenje łońshego wułożka.	VI. Wjazanje knihow.
Vacat.	Časopis č. 84 15. 75.
II. Wupožčene pjenjezy.	” č. 85 18. —
Do knížkow č. 54600 1000. —	Čitanka 47. 50.
III. Čestne myto.	Spěwna radosć 67. —
Vacat.	Bibliske stawizny 172. 50.
IV. Čišć knihow.	Spěwnik 31. —
Časopis č. 83 253. —	Mały gratulant 10. —
” č. 84 228. —	361. 75.
481. —	VII. Wšelčizny.
V. Wudawki za protyku.	Papjera za Trójniki 49. —
Čišć (6000 ex.) 252. —	Inseraty pola Smolerja 4. 40.
Papjera 173. 60.	Wotnajeće za knihowuju 90. —
Wobrazy 107. 90.	Zawěšćenje 17. 60.
Pjeńček za wobrazy 2. 60.	Dokhodny dawk 30. —
Wjazanje 90. —	Porto pola pokładnika 4. 57.
Spisanje kalendaria 12. —	Za rozestanje knihow 7. 50.
65s. 10.	Čestny diplom z wobłukom 22. —
	Palma Wjelauej 11. —
	236. 7.

Wospjetowanje.		Zamóženje knižneje pokladnicej.		
Staw	II.	1000. —	W lutownarni na č. 54600 .	2053. 50.
"	IV.	1481. —	Na starym mačičnym	
"	V.	638. 10.	domje	1500. —
"	VI.	361. 75.	Awstriska statna papjera	
"	VII.	236. 7.	k. Halabale	165. 50.
	Do hromady	<u>2716. 92.</u>	Sakska statna papjera č.	
			60945 řečnika Jakuba .	300. —
	Přirunanje.		Zbytk p. pokladnika "	<u>39. 36.</u>
Wšitke dokhody	2756. 28.		Z cyļa	4058. 36.
Wšitke wudawki	<u>2716. 72.</u>			
	Zbytk	39. 36.		

W Budyšinje, 29. měrca 1893.

M. Mjeřwa.

Pokladnica mačičneho domu.

A. Dokhody.

Zbytk pola pokladnika	128. 46.
Čisty wunošk stareho domu přez k. Mütterleina	
wotedy na 1891	200. —
Daň w lutownarni na knižki č. 49828 na 1. hapr. 1893	77. 58.
Wot Serbow skladowane	343. 97.
Wot přečelow Serbowstwa zwonka Němskeje	<u>113. 55.</u>
Do hromady	863. 56.

B. Wudawki.

Do krajnostawskeje lutownarnje na knižki č. 49828 700. —

Přirunanje.

Wšitke dokhody	863. 56.
Wšitke wudawki	<u>700. —</u>
Zbytk p. pokladnika	163. 56.

Přehlad zamóženja za nowotwar.

Na lutownarni	3354. 37.
Na starym domje M. S.	8100. —
Wotplacene na doh	1000. —
Zbytk p. pokladnika	<u>163. 56.</u>
Z cyļa	12617. 93.

W Budyšinje, 29. měrca 1893.

M. Mjeřwa.

Prínoški sobustawow M. S. (1892).

W běhu lěta (1892) zapłaćichu přinošk tute sobustawy:

Na l. 1896 a 1895: k. praelat Buk z Drježdźan.

Na l. 1894: kk. praelat Buk z Drježdźan; wučer Nyčka z Essena.

Na l. 1893: kk. Stefan Ramułt ze Lwowa; praelat Buk z Drježdźan; faraf Gólc z Rakec; wučer Jenč z Drježdźan; lěkar dr. v. Bötticher; faraf Lauček z Łupoje; wučer Nyčka z Essena; dr. Błažik z Bukec; professor Morfill z Oxforda; kanonik faraf Herrmann z Wotrowa; faraf Kubaš z Njebjelčic; šulski inspektor Kotsmích z Prahi.

Na l. 1892: kk. kantor Jordan z Popoje; řečnik dr. Gintl z Prahi; faraf Mrózak z Hrodzišća; překupe Valten z Wojerec; faraf Matek z Barta; stud. theol. M. Šewčik w Prazy; stud. theol. Stranc w Prazy; stud. theol. Just w Prazy; kubler Młynk z Čemjeric; překupe Měř z Budyšina; kantor emer. Kocor z Ketlic; katechet Zarjeńk z Budyšina; faraf Jakub z Njeswačidła; faraf Sykora z Minakała; spisowaf Ramułt ze Lwowa; faraf lic. theol. Imiš z Hodžija; kaplan Kral z Drježdźan; kaplan Nowak z Radworja; wučer Wjenka z Róžanta; stud. theol. Křižank w Prazy; kaplan Libš z Budyšina; praelat Buk z Drježdźan; kanclist Holka z Marijneje Hwězdy; wučer emer. Rostok z Huski; řečnik dr. Tilsch z Prahi; wyšši wučer Mojn z Eislebena; faraf Gólc z Rakec; hejtman Šewčik z Debric; wučer Jenč z Drježdźan; lěkar dr. v. Bötticher z Hodžija; kanonik praeses Łusčanski w Prazy; serbski seminar w Prazy; faraf Lauček z Łupoje; wučerka Kramottowa z Prahi; stud. theol. J. Šewčik w Prazy; faraf Wjacka z Wujězda; překupe Domanja z Khrósćic; řečnik dr. Havlíček ze Železneho Brodu; kapitar senior Kučank z Budyšina; kapitar scholastik Hórnik z Budyšina; faraf Matek z Hućiny; Jednota w Khrósćicach; wučer Nyčka z Essena; řečnik dr. Kaizl z Prahi; faraf Wendt z Čorneho Khołmca; lěkar dr. Błažik z Bukec; kantor Kocor z Hodžija; lěkar dr. Česla z Neweklowa; faraf Kubaš z Njebjelčic; faraf Skala z Budyšina; šulski inspektor Kotsmích w Prazy; professor Petrów z Krasnoufimska;

wučer Strela z Móšec; faraš Halabala z Rajhrada; překupe Njeřwa z Budyšina.

Na l. 1891: kk. kantor Jordan z Popoje; překupe Valten z Wojerec; faraš Matek z Barta; kantor Šewčik z Ralbic; překupe Měř z Budyšina; kantor emer. Kocor z Ketlic; faraš Krügař z Poršic; faraš Handrik z Huski; duchowny Handrik z Budestec; kantor emer. Bartko z Budyšina; faraš Jakub z Njeswačidła; spisowař Ramuř ze Lwowa; faraš emer. Domaška w Nowosaleu; wučer Šolta z Čerwjonych Noslic; kapłan Bart z Drježdźan; kapłan Kral z Drježdźan; kapłan Nowak z Radworja; praelat Buk z Drježdźan; kancelist Holka z Marijneje Hwězdy; K. Michl ze Slaneho; hejtman Šewčik z Debric; wučer Jenč z Drježdźan; prof. Konvalinka z Kraloweje Hradca; prof. dr. Hromádka z Kraloweje Hradca; wyšši wučer Fiedleř z Budyšina; korrektor Novák z Kolína; faraš Matek z Hućiny; wučer Nyčka z Essena; serbske towařstwo w Bukecach, řečnik dr. Kaizl z Prahi; dr. Karłowicz z Wařawy; dr. Błažik z Bukec; kantor Kocor z Hodžija; dr. Čěsla z Neweklowa; faraš Skala z Budyšina; šulski inspektor Kotsmich z Prahi.

Na l. 1890: kk. překupe Valten z Wojerec; faraš Matek z Barta; kantor Šewčik z Ralbic; překupe Měř z Budyšina; kantor emer. Kocor z Ketlic; faraš Krügař z Poršic; faraš Handrik z Huski; kantor emer. Bartko z Budyšina; kapłan Bart z Drježdźan; kapłan Nowak z Radworja; kantor Hanka z Wjelečina; praelat Buk z Drježdźan; kancelist Holka z Marijneje Hwězdy; K. Michl ze Slaneho; hejtman Šewčik z Debric; faraš Kubica z Bukec; korrektor Novák z Kolína; faraš Matek z Hućiny; dr. Karłowicz z Wařawy; dr. Błažik z Bukec; faraš Skala z Budyšina.

Na l. 1889: kk. překupe Valten; faraš Matek z Barta; faraš Rězak ze Špitála; kantor Šewčik; faraš Krügař; kantor Bartko; kapłan Bart; kapłan Nowak z Radworja; praelat Buk; K. Michl; korrektor Novák; dr. Błažik; faraš dr. Sella z Krjebje.

Na l. 1888: kk. překupe Valten; faraš Matek z Barta; faraš Rězak; kantor Šewčik; kapłan Bart; kapłan Nowak z R.; faraš Brósk ze Křišowa; K. Michl; korrektor Novák; dr. Błažik.

Na l. 1887: kk. farań M. z B.; farań Brósk.

Na l. 1886: kk. wučeń Sommer z Budyšina; farań Brósk.

Na l. 1885: kk. wučeń S. z B.; farań B.

Na l. 1884, 1883, 1882: k. wučeń S.

Dary za dom M. S.

Dale su hač do kónca junija 1893 darili w hriwnach: Serbske towafstwo w Bukecach 5; V. Záleský z Prahi 2,55; wunošk z domu přez k. zarjadnika Mütterleina 200; prof. Al. Petrów z Krasnoufimska 8,60; wyšša realna šula w Písku 4; wučeń Jordan z Popoje 2; R. z Wětošowa 0,60; H. z Korjenja 0,80; farań kanonik Herrmann z Wotrowa 100; sudnik Niklaus z Rychbacha 4; prof. dr. Karl Chodounský ze Smíchowa 16,80; towafstwo „Obec Všehlušice“ w Slanym 38,60; kantor emer. Bartko w Budyšinje 2; prof. Konrád z Tábora 5; arcmešník Eugenij Sołowjew z Koburga 5; přez redakciju „Národní Listy“ w Prazy 18,34; hrabja Mieroszowski w Krakowje 5; professor Morfill w Oxfordže 20,35; kwasarjo we Wuricach 30; wjerch Gagarin z Odessy 40; N. 0,50.

Zličbowanje domu Maćicy Serbskeje.

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy.

Po wotedaću 200 hr. z l. 1891 zby 9. 91.

II. Wunošk přenajeća.

Wot Smolerja 750 hr., Valtena 600, Barthela 480, Grofy 160,
Kučki 60, Hulča 30, za knihownju 90 2170. —

III.

Za přewostajene třěski 1. —

2180. 91.

B. Wudawki.

I. Dań hypotekarneho dolha.

Farskemu lennistwje w Hrodzišću za 1200 hr. wot 1. okt. 1891
do 30. sept. 1892 480. —

Towafstwu Pomocy za 5300 hr. na l. 1892 212. —

Měšćanskej lutowarni za 4000 hr. do 30. sept. 1892 150. —

Wićazowej w Janecach za 1500 hr. do 30. sept. 1892 60. —

Fondej Kraszewskeho za 2000 hr. na 1892 60. —

Twarskemu fondej M. Łahody za 500 hr. na 1892 20. —

Fararjej K. A. Jenčej za 1000 hr. na 1892 40. —

Fondej dr. Tyburowskeho na l. 1892 (do knižneje pokł.) 40. —

1062. —

II. Dawki a bjernje.	
Městski dawk	42. 12.
Ležownostny dawk	18. 26.
Wotpaleńska pokładnica	12. 17.
Bjernja (geschoss)	8. 30.
Wodowy dawk	7. 10.
Wuprózdňenje jamy	9. 60.
Wuhnjerjej	6. —
	<hr/>
	103. 55.

III. Twarske porjedženja.	
Studnjerjej, čěsli, murjerjej, blacharjej z cyta	183. 64.

IV. Zarjadniske wudawki.	
Zarjadnikej 50, za papjeru 50 p., wotpisk zličbowanja 60 p.	51. 10.

Wospjetowanje:	
Staw I.	1062. —
„ II.	103. 55.
„ III.	183. 64.
„ IV.	51. 10.
	<hr/>
	Do hromady 1400. 29.

Přirunanje.	
Wšě dokhody	2180. 91.
Wšě wudawki	1400. 29.
	<hr/>
	Zbytk jako wunošk 780. 62.

W Budyšinje, 22. měrca 1893.

E. Mütterlein, rěčnik,
zarjadnik domu.

Wozjewjenje składa M. S.

Direktnje z našeho składa abo přez knihikupstwo su na předaň:
Łužiski serbski słownik. Pod sobuskutkowanjom H. Zej-
lerja a M. Hórnika spisany wot dr. Pfula. 1857—66. — 12 hr.

Hornjołužiska serbska rěčnica. Zešiwk I. Zynkosłow.
Spisał dr. Pful. 1861. — 1,50 hr.

Wěnc narodnych spěwow hornjo- a delnjołužiskich Serbow
z přewodom fortepiana wot K. A. Kocora. 1868. — 1,50 hr.

Šěsć spěwow serbskich za tenor abo sopran z přewodom
fortepiana wot K. A. Kocora. 1881. — 1 hr.

Towařšny Spěwnik za serbski lud. Zestajał K. A.
Fiedlef. 1878. — 1,50 hr.

Štyrihlósne mužske chory. Zestajał K. A. Kocor. — 0,50 hr.

Swětłóčišćowa podobizna J. E. Smolerja (wobraz sam
30 × 20 cm), rysowana wot wučerja Knjeza. — 1,50 hr.

W o b s a h.

Dodawki k serbskemu słownikej. Zezběrať Jan Radyserb . . .	str. 3.
Rukopisaj Handrija Zejlerja. Spomniť M. Hornik . . .	" 19.
Naša ptačina. Wot Jana Radyserba . . .	" 22.
Přitomnosť a minyľosť serbskeho słowjesa. Serbskim studowacym podať M. Hórnik . . .	" 33.
Dodawk hornjoserbskich swójbnych njen. Wot Jana Radyserba . . .	" 47.
Mythiske bytosće lužiskich Serbow. Napisať Ad. Černý (pokračowanje)	" 51.
Dr. J. Pětr Jordan a jeho słowa z l. 1842. Zdžěliť M. Hórnik . . .	" 67.
Wučahy z protokollow M. S.	" 73.
Zliěbowanje M. S. w 46. lěće (1892)	" 75.
Pokładnica maćičneho domu	" 76.
Přinoški sobustawow M. S. (1892)	" 77.
Dary za dom M. S.	" 79.
Zliěbowanje wo domu M. S.	" 79.
Wozjewjenje składa M. S.	" 80.

Z tutym wudawa so:

91) Nowe Trójniki. Powědańččka wot Jana Radyserba.

K wužitku maćičneho domu předawaju so w maćičnym knihoskładze a pola pokładnika Mjeřwy za dwě hriwnje wot Ludwika Kuby wubjernerje harmonisowane a serbscy a čěscy krasnje wudate:

Písň lužické (serbske ludowe pěsnje).

Tute pěsnje hodža so derje za serbske koncerty.

 Wo zapłaćenje lětnych a wosebje tež zastatyčich přinoškow (kóždolětnje 4 M. abo w euzych pjenjeczach po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwolnišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokładnikowa adresa za póst je: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Tež prosymy, zo bychy nase česćene sobustawy svojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namořwjeji.

Přinoški kwitujemy w Časopisu a „Lužicy“, darjene knihi dotal jenož w „Serbskich Nowinach“. Přeměnenjenje adressy njech so předsydzje abo pokładnikoj wozjewi.

Časopisa M. S. su tež mnohe stare lětniki hišće na předaň přez knihokupca Rühla abo přez direktne skazanje pod adressu: An die Maćica Serbska in Bautzen (Sachsen).

Rozeslanje maćičnych spisow (dwójcy za lěto) wobstara kniharnja E. Rühla. Hdy by něchtó wozjewjeny spis njedostał, njech napiše kartku z adressu: Herrn Kaufmann Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1893.

Redaktor:
Michał Hórnik.

Lětnik XLVI.
Zešiwk II.

(Cyłeho rjada čisło 88.)

B u d y š i n.
Z nakładom Maćicy Serbskeje.
W kommissiji E. Ruhla.

Třetí rjad dodawkow k textam ludowych pěsni.

Podal *Adolf Černý*.

Po swojimaj zběrkomaj („Narodne hłosy“, „Druha zběrka narodnych hłosow“) njezastach hromadzić ludowe pěsnje, a tak móžu nětko zjawnosći třeću zběrku serbskich ludowych pěsni podać. W tutej zběrcy su pěsnje, nahromadžene w lětach 1890, 1891 a 1893; k nim přidach někotre hłosy ze zapiskow njeboh herca Mikł. Krala z Čemjeric*) a njeboh cand. theol. Jana Bohuwersa Bertholda.***) — Texty rozdžělich na hornjoserbske, namjezne (mužakowske) a delnjoserbske; w kóždym wotdžěle podawam najprjedy pěsnje wo lubosći, potom pěsnje wšelakeho swětneho woprijeća a skónčnje pokěrluški a ludowe kěrlušy. Wšitke pěsnje su zapisane swěru ze wšitkimi dialektiskimi wosebitosćemi; jenož dodawki pěsni, čišćanych hižo bjez džiwanja na dialektiske wosebitosće, su tež tu w zhromadnej pismowskej delnjoserbšćinje čišćane. Štož dialekt pěsni nastupa, dyrjbu naspomnić, zo so w namjeznych (mužakowskich) pěsnjach a z najwjetšeho džěla tež w delnjołužiskich pěsnjach wupraja **ꝛ** kaž pólske **ꝛ**; jenož w pěsnjach z Bórkow, ze Žylowa, Strjažowa a Liškowa ma labialny zynk hornjoserbskeho **ꝛ**. — Zběrka hłosow je zřadowana podobnje, kaž dvě přenjej zběrcy: přeni wotdžěl wobjimuje pěsnje wšelakeho swětneho woprijeća, druhí reje a třeći pokěrluški a kěrlušy. Pěsnje kóždeho wotdžělenja su rjadowane po wsach: najprjedy steja pěsnje hornjoserbske, potom namjezne a skónčnje delnjoserbske. — Spěwarjo su mjenowani při textach. — Wšitke texty a hłosy přirunach swěru z dotal čišćanymi.

*) Čas. Mać. Serb. 1875, 69 a 1887, 134.

**) Hladaj Časopis M. S. 1889, str. 82. — Wobě zběrcy dóstach k přehladanju wot swojeho přećela dr. E. Muki. — Štož spěwnik herca Krala nastupa, je jara zajimawe, zo su pěsnje (č. 105, 106, 112 a 113) woprawdže jenož dopomnjenki na česke melodije, kaž na swojim měsće poznamjenich.

Texty.

A. Hornjoserbske.

I.

1. Kelko dyrbi nawoženja mèć.

(Hłos: Černý, Svatba u luž. Srbů, str. 7. — Treća zběr. č. 3.)

Džowka: Třo tam steja wonka,
moja maći, juhej!

Mać: Dži, wopraš, što woni chcedža,
moja džowka, juhej!

Dž.: Tón jedyn chce mje měći, atd.

M.: Dži, wopraš, wjele pjenjez ma, atd.

Dž.: Tón jedn ma tři sta toleř, atd.

M.: To jo tak jara mało, atd. —

Dž.: Třo tam steja wonka,
moja maći, juhej!

M.: Dži, wopraš, što woni chcedža,
moja džowka juhej!

Dž.: Tón jedyn chce mje měći, atd.

M.: Dži, wopraš, wjele pjenjez ma, atd.

Dž.: Tón jedn ma šěsć stow toleř, atd.

M.: To je tak jara mało, atd. —

Dž.: Třo tam steja wonka, atd.

M.: Dži, wopraš, što woni chcedža, atd.

Dž.: Tón jedyn chce mje měći.

M.: Dži, wopraš, wjele pjenjez ma.

Dž.: Tón jedn ma džewjeć stow toleř.

M.: Dži, rjekú, njech wón nutř přińdže!

Dž.: Hdže dha budže wón sedžeći?

M.: Nó, pódlá tebję za blidom.

Dž.: A što dha budže wón jěsći?

M.: Úel'cu pjećen z rajsom.

Dž.: A hdže dha budže wón ležeći?

M.: Nó, pódlá tebję we ložu.*)

(Z Baćonja.)

2. Rozhladny luby.

(Var. Smol. I. 222. — Hłos: Treća zběr. 4.)

Ha, hdyž pak tón Čibanik,	hdyž pak tón Čibanik k holićcy
hdyž pak tón Čibanik,	džo,

*) Pěseń spěwataj dwaj: jedyn spěwa z wysokim (džowka), druhi jemu wotmołwja z hlubokim hłosom (mać).

k holičcy džo, haj k holičcy
 džo,
 dha krjeńčku wón khlěba
 pod pažu ma —*)
 zo budže tom' psykej
 namjetać móć,
 zo budže tak z čicha
 nutř a zas' won.

Hdyž pak tón Čibanik
 k holičcy džo,
 dha hachtl wón wowsa
 pod pažu ma,
 zo budže tom' ganzorej
 namjetać móć,
 zo budže**) tak z čicha
 nutř a zas' won.

Hdyž pak tón Čibanik
 k holičcy džo,
 dha počik wón tučna
 pod pažu ma —
 zo budže te zamki
 namazać móć,
 zo budže tak z čicha
 nutř a zas' won.

Hdyž pak tón Čibanik
 k holičcy džo,
 dha masku wón pšeńcy
 pod pažu ma,
 zo budže**) tom' honačej
 namjetać móć,
 zo budže tak z čicha
 nutř a zas' won.

(Spěwaše stary braška Bryl z Wudworja.)

3. Wabjenje.

(Variant Smol. I. str. 187. — Hlós: Třeća zběr. 9.)

1. „No jenoj, no, ha wzmi jenož, wzmi
 te jablučko čerwjene,
 te rubiško židžane.“
2. „„Chcyła je wzać, a njesměm je brać,
 njesměm pře swoju staru mać,
 wona bó mje žalostnje swarjeła.
3. Wona bó mje žalostnje swarjeła
 ;: a traš bó mje nabiła. ;:
4. Hdy bó to wědźala stara mać,
 ;: zo ta holčka luboh' ma. ;:
5. Wona bó ju žalostnje swarjeła,
 ;: a traš bó ju nabiła.“ ;:
6. „To drje stara mać derje wě,
 ;: hdy bó wona wědžeć chcyła.“ ;:

(Spěwaše stary here Manjok ze Sulšec.)

*) Taj rjadkaj a wšě slědowace so podobnje wospjetuja, kaž „Hdyž pak tón Čibanik k holičcy džo.“

**) Druhi a třeći raz: „zo 'dže . . .“

4. Radženje.

(Smol. I. 106. — Přír. č. 44 přítomneje zběrki. — Hlós: Třeća zběr. 8.)

W Konjecach spěwaju wot 11. rj. jako wosebitu pěseń, takže započínajo:

Čoho dla, mój luby, tak surowje hladaš,
zo so či te włóski tak zmahujeja?

Město rj. 19—20 so tam spěwa:

Čoho dla dha sy to za mnu khodźił
po tych mi piwnych wječorach?

Po tych mi piwnych wječorach
a po tych mi cyłych dołhich nocach?

5. Krawčikej slubjena.

(Smol. I. 118. — Hlós: Třeća zběr. č. 2.)

Rjadk 8. rěka: A holička wulka rosčeše.

Rjadkaj 11. 12. rěkataj: Do toh' mi šołćic*) nowoh' dwora,
a šołćina na prozy stoješe.

W 21. rj. spěwaju: posyčeny.

Po 30. rjad. so spěwa: Z lutymi tołstymi tolerjemi
a z tymi francowskimi šěsnakami.

(Z Wudworja.)

6. Wuznamjenjenje lubeho.

(Smol. I. 225. č. 235. — Hlós: Smol. I. 225; Muka, Č. 1883, přiř. II. č. 40. Pola Muki njeje derje zapisany. Prawy hl. je pola Smol., jenož zo dyrbi tež přeni džěl pěsnje wospjetować, štož sebi tež charakter serbskeje reje žada.)

Smoleř ma 3 strofy; we Wudworju wudospojnjeja pěseń z teje štwórtej strofu:

W jenym wón dyrbi kemši khodźić,
z tym druhim k wěr'wanju hić.

7. Šwarne wukhowanje.

Smol. I. 36. — Hlós: Třeća zběrka, č. 7; přír. Čas. 1883, II. přiř., č. 18.)

Wot 17. rj. rěka: Džowka, z kim so rozmołwješ,
abo z kim so rozrěčuješ?

Drumty, drumty, tralala,
abo z kim so rozrěčuješ?

Z posleščom so rozmołwjam,
ze zah(o)wkom so rozrěčwam, atd.

W 34. rjad. rěka: ze šišku . . .

(Z Wudworja.)

*) Korčmarjec atd.

8. Burowa skórzba.

(Smol. I., 219. Muka, Č. 1883, 14. — Hlós: Smol. I., 219. Ja zapisach mało rozdžělny; přir. tež Narod. hlósy č. 32.)

W Miłorazu přidawaju:

Z kałom kulki te mam jara rědko,
kał a kulki kóždy džeń mam nětko.
To jo tola, štož swět sej nježada:
skóć we hrodźi lěpšeho sej žada.

A zakónčeja:*)

Čas bu-žo přińć, čas bužo přińć, zo bđžo wšicko k kón-cej hić.
(Wotprošeř Nuglan z Miłoraza.)

9. Rajtarjowska kruwařka.

(Smol. I. 212. Muka, Č. 1872, 99. — Hlós: Třeća zb. 118.)

1. Rajtarjowska kruwařka
kranyała jo khlěbny rub;
donjesła sej do loža —
pachmanka jón namkała. | 2. Ta jo jón přenjesła přez blido;
hdyž jo čeledź směđała,
džowka ta so wusměwa
a srěńca ničo njepraji.**) |
|--|---|
- (Z Worklec.)

10. Zwěrina.

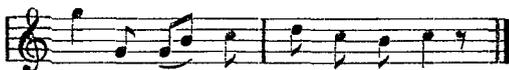
(Přir. Smol. I., 116; Łužičan 1866, 143. — Hlós: Narodne hlósy č. 6.;***)
druhi hlós p. Smol.)

1. ∴; Wjelk tón lada horje woraše, ∴; (Sm. 5.)
husař †) jomu pohonješe. (7.)
2. „Wjedź mje, mój husarjo, runje won,
zo mój wobwodu njesčinimoj.“
3. Husař so na wjelka wobhladny,
a přeco wón sčini wobwadu.

*) Hdyž so cyła pěseń přepisa do D dur.

***) Dale mój spěwať, braška Wincař, njewědžeše. Snadž pěseń (po Smolerjowej pěsni) takle dale dže: 3. Kruwařka so wróćała. „Njewróćej so, kruwařka, ja sym tebe widžała, hdyž sy sej rub kradnyła. 4. Hdyž sy sej rub kradnyła, do loža sej khowała. Ty sy holca kaž ta ranca, ty sy ... wa limborska!“

****) Z małym rozdžělom na kóncu:

husař jo - mu poho - nje - še.

†) Pola Smolerja: liška.

4. Na to tam přinďte kmótra žaba,
tajka wulka, pisana.
5. „Što nam ty přinjeseš kmótra žaba, (15.)
tajka wulka, pisana?“ (16.)
6. „Ja sym tu poslana z Ottendorfa, (17.)
z Ottendorfa z listami.“ (18.)
7. Bačon*) te listy lazowaše, (19.)
boranej wójnu připowědže.
8. Boran so na wójnu hotowaše, (55.)
wowcka jomu wotradžeše: (56.)
9. „Ja sym tam wotbyla wopušku, (59.)
ty móžeš tam wotbyć kožany měšk.“ (60.)
(Spěwaše stary braška Bryl z Wudworja.)

III.

11. Wumóžene ptačatko.

(Pokěrlušć.)

(Hórník, Č. 1868, str. 74. Róla, Č. 1880, 24. — Hlós: Č. 1868, 74.)

1. Ja wěm jene spěwančko
wot fromnoho mužika
;: strowa sy Ty, Marija. ;:
2. Měł jo jene ptačatko atd.

Jako 5. strofa je zasunjena:

5. Ptačatko te spěwaše,
k swojom' Bohu**) so wołaše, atd.

Poslednja strofa rěka:

9. Marija jomu pomhaše,
kaž nam tym hrěšnikam, atd.
(Spěwaše Kórjeńkowa z Ralbic.)

B. Namjezne.

I.

12. Marijance.

(Hl.: Třeća zb. č. 18.)

1. Spórowalej stej se dvě marijance***)
na jenej zelonej gałužce,
2. lečelej stej wonej do winowca.
Pod winowcom sedži rjana gólicka.

*) Róla Smolerja: liška.

**) Drje: K Mariji so wołaše.

***) Tajawcy.

3. Ta mjějašo dvě rjanej jablušce,
tej pòsła wona k Hermanoju.
4. Wczelej stej se tej marijance,
lećelej stej rowno k Heimanoju.
5. Herman tam paso štyrjoch brunych,
štyrjoch brunych hobsedłanych.
6. „How maš, mój Herman, jabkušce dvě,
tej jo cí pòsłała twoja luba lubka.
7. Tej jo cí pòsłała twoja luba lubka,
twoja luba lubka Katyržynka.“ —
8. „„Šycke how jědu, šycke how džěju,
mój Herman tu ni'dže njej'.
9. Mój Herman doma zwósta,
doma wósta, zwěrinu wari.
10. Zwěrinu wari, blido krywa,
šycko k jědźi čigotujo.
11. Jěztej a pijtej, wej marijance,
čez waju smej mej zwčrowanej.“
(Spěwaše here Iwan Domel ze Slepoho.)

13. Hana a Hanzo.

(Přir. Smol. I. č. 245, str. 232, a č. 92, str. 123. Muka, Čas. 1889, 69. —
Hłos: Smol. I. č. 92.)

1. ;: Gólcyk tam sejze drěmašo, ;:
;: se k zemi doľoj chyłašo, ;:	10. Šeľ jo tam nimo Hanzo,
ten Hanzo N. N.-ojc.
2. Či (tři) nowe złota zezgubi.
Čhto da 'džo je pytač?	11. „Ach Hana ty rjana,
ach Hana ty moja,
;: co da ty how džělaš?“ ;:
3. Pytała jo je Hana,
ta Hana N. N.-ojc.
Strofy 4.—8. kaž pola Muki.	12. „„Ja nama te wěnki wijom
a tež te naliki.
9. „Ach Hana ty rjana,
ach Hana ty naša,
;: co da ty how džělaš?“ ;:	13. ;: To budžomej mej trjebač, ;:
'dyž k wěrowanju pójdzomej
a ščiwe*) pěty změjomej.“ (***)
(Spěwaše I. Domel ze Slepoho.)

*) Křiwe.

**) Započatk tuteje pèsnički namaka so tež w rkpnej zběrcy njeboh
J. E. Wjelana a dže hač k słowam: „Ta X. X. thymijan plěješe a tež — —“
dale wjedčena njeje. Započina so podobnje kaž pola Smolerja (I., str. 232):

1. Hólčik tam sedžo drěmaše
na nowej šindželi.	3. A štó dha b'dže je pytač?
Tón P. P. N. N.-ec.
2. So z třěchi dele kulaše,
wšo běte złote zezhubi.	4. A štó dha b'dže jom' pomhač? Atd.

Wot našeje přitomeje pèsnički podobaju so jenož strofy 1., 6. a 7. trochu
Smolerjowym (I., 232) 1., 8. a 11.

14. Wjelika lubosć.*)

(Hłos: Třeća zběr. 16.)

1. Maći stara, njeswarčo,
zo naju lubosć tak wjelika jo,
how ha hej, how ha hej,	2. Fórman ju přeč njewjezo
ze štyrimi kónimi, atd.
zo naju lubosć tak wjelika jo.	3. Ze šesćimi wón twingujo,
wóz se jomu rozlamaš.
4. Wójnaf kólesa znabija
a kowal wobruče sčibija.	

(Spěwaše I. Domel ze Slepoho.)

15. Zrudna.

(Přír. Sm ol. I., 184, č. 161, II., 84, č. 94; dale č. 48 přitomneje zběrki. — Hłos kaž pěsnička č. 14.)

1. Na tej droze drježdžanskej
stoji jedn murjowany grod,
how ha hej, atd.	5. „Pče tym plakač njetrjebaš,
'šudžom(w) swěće gólcow dosć.“
2. Wo tom grodže gólice tři,**)	6. „„Gólcow derje (w) swěće dosć,
ale žedn tak rjany njej',
ak mój luby njebogi.
te tam šantki šyjachu,
;: how ha hej ;:
te tam wěnki wijachu.	7. Njebogi drje wón tež njej',
ale wo mnjo njerodži.“
3. Frejna šantki šyjašo,
druga wěnki wijašo,
;: how ha hej, ;:
třeća či***) nima plakašo.	8. „Bjeť sebi, gólicka, kajkegož
'coš.
krala, fyrštu njekrydnjoš.
4. „Pēc ty placoš, gólica?“
„„Japlacom womojog' lubego.““	9. Kral ma wjele wojakow,
fyršt ma wjele pjenjezow.“
(Ze Slepoho.)

16.

1. 'Džo ta waša Anka jo? —
Ta jo na piwje (w) Radworju,†)
how ha hej, atd.	2. Šesćo tam hercy hrajachu,
šesnasćo pórow tam rejowachu.
3. Na tom wjelikem kamjenju
či (tři) mile zady Drježdžanow.	(Ze Slepoho.)

17. Njejstaj sebi dobraj.

(Hłos: Třeća zběr. 17.)

1. „Lubeg' mam, ale rjany njej',
dobra ja jomu njejsom. | 2. Trošku som, ale jara nic,
cog' dla wón mi zwěrný njej!“— |
|--|--|

*) Slědowace 3 pěsnje mi w Slepom spěwachu hromadže w jeničkej pěsni. Podawam je tu w tom rjedže, kaž su mi je za sobu spěwali.

**) Wupraj: tši (či).

***) Př.

†) Hišće před 20 lětami bě w Radworju kóždě lěto kermušu deskowy a kołmazowy hermank, na kotryž su wosebje tež z Wochoz a druhich wsow Mužakowskeje hole jězdžili.

3. „„Pjerrej som ja wjesoly był, 5. Ja som zrudny, górim se,
'dyž ja njejsom lubki měł; to mi wjelgin ćežko jo.““
4. něnter, 'dyž ja lubku mam, 6. „Njebydž zrudny, njegóť se.“
něnter som ja zrudny. „„Ja se górić njebudu;
7. som ěi zlužil se ěe brać,
něnt pak na tebje najebać!““
(Spěwaše here I. Domel ze Slepohno.)

18. Zrudne wěcy.

(Přir. Muka, Čas. 1889, 68, č. 35. — Hłos: Druha zběr., č. 22.)

Hdyž so hotuja njewěstu do jeje noweho domu wjeř'. k. a-sarjo spěwaju:

1. Tam jo tajki stary nan,
ten ma na tebje dawno gram,
ach lejderaško, ty luby Bóžko!
2. Tam jo tajka stara mać,
ta bđžo se z tobu stajnje žrać, atd.
3. Tam jo tajka kopicka džěćí,
te budža za tobu z cypami mlóćíć.
4. Doma sy měła guste krupy,
tam pak změješ wěste puki.
5. Doma sy měła z mlokem jagły,
tam pak změjoš je z kapalicu.
6. Doma sy derjala drjewo rubać,
tam budžo wó tebjo sčebijanog*) dosć.
7. Pjerrej sy derjala drjewo nosyć,
tam pak budžo za tobu dosć nachytaneg'.
8. Doma sy derjala wódu nosyć,
tam pak budžoš jeje naplakać dosć.
9. Doma sy mogła ěez płoty skakać,
tam pak njebđžoš móć ěez próg kracać.
10. Doma sy chójdzíła kaž ta struna,
něnt pak budžoš chójdzíć kaž ta tuna.
11. Doma sy chójdzíła juch, juch, juch, juch,
tam pak budžoš chójdzíć buj, buj, buj, buj.
12. „Dobru nóc, dobru nóc, nanko mój.“
„„Dobru nóc, dobru nóc, džowka naša.““

*) spřebijanogo.

13. „Dobru nóč, dobru nóč, mačí moja.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, džowka moja.““
14. „Dobru nóč, dobru nóč, bratry moje.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, sostra naša.““
15. „Dobru nóč, dobru nóč, sostry moje.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, sostra naša.““
16. „Dobru nóč, dobru nóč, kmótry moje.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, kmóšawa naša.““
17. „Dobru nóč, dobru nóč, towašše moje.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, towariska naša.““
18. „Dobru nóč, dobru nóč, towariski moje.“
 „„Dobru nóč, dobru nóč, towariska naša.““

(Spěwaše here I. Domel ze Slepoho.)

II.

19. Mać mordafka.

(Hlós: Třeća zběr. č. 19. — Kóždy rjadk so wospjetuje.)

Šapař tam goni wowycycki, tam do togo hajka zeloneg’.	„Pomagaj Bog wam, kwasarjo, ja přinjesu wam džěćatko: ta njewěsta jo jogo mać.“
„Ja slyšach džěšća plakanje — ja slyšu će, ale njewidžu.“	— Jelizo som ja tog’ džěšća mać, da dyrbi mje čert z woknom wzeć! —
„Ja som we peńku dubowem, z mechom a ščernjom čikryte.““	Tu mažu chwilkku spominu, da wza ju čert z tym woknom wen.
„A ’dže da maš tu twóju mać?“	Wót njeje nico njeběšo, ak jeno zubow křipjenje.
„„Moja mać ma džensa kwas.““	
Wón wzeješe to džěćatko a njeseše jo kwasarjam.	

(Spěwaše here I. Domel ze Slepoho.)

20. Při kolebcy.

(Hlós: Třeća zběr. 14.)

1. Ja pak tam stojach na hori,
na hori husokej.	4. „Bójkaj, bójkaj mi, synko mój:*)
’džoš wjeliki narosć,
2. Kukaj mi, moja kokula,
na dubje zelonem,	5. da na wójnu ty póće’njoš
(k) staremu nanoju.
3. spěwaj mi, rjana gólicka,
na stoli sejžacy!	6. Ten ’dže će wucyc piskać, hrać,
na kónjach rajtować.“

(Ze Slepoho. Spěwaše I. Domel.)

*) Přir. Smol. I., str. 297.

21. Campor.

(Hłos: Třeća zběr. č. 21.)

Póstnicy khodža abo khodzachu hóley (wotrosćeni a mali wosebje) „camporować“ — wosebje w namjeznych stronach a w Delnjeje Łužicy. Bližše wopisanje toho wašnja wotpoložam k druhej składnosći. Tudy jenož wozjewju pěseń, kotruž džěći w Zagorju (p. Mužakowa) při camporowanju hišće w l. 1890 spěwachu. Po puću do dwora spěwachu:

Camper jědze do dworu,
baba zběra lobođu,
witře změje k woběđu.
Camper how, camper tam!

Na dworje potom, zebrawši měcy z hlówow, spěwachu:

Něnt jo wěsće na wcasu,	dha budžeće krynuć
'cemy-lik Bogu služyc,	to njebieske kralestwo,
'šycke zwěru batować,	'džež to cełe jańdželstwo.
swojogo žywjjenja wachować.	Na zemi jo swětna cesć,
Njebudžemy-lik batować,	na njebju jo Boža móc.
d(h)a Bog budže nas štrafować	Słuńckoji a měsackoji
z wójnami a z mrětwami,	jo se wostudžilo swěćić,
z tymi wjelikimi cejchenami.	žo smy jogo njedostojne;
Bog ma pruty z'jazane,	šwabel a wogěń z njebjja dže,
wón budže nas zmerskać	z njebjja dele pada.
'šyckich tych njepokutnych.	Kajka to jo boža wilka štrafa,
Cyńće Bogu pokutu,	což jo nam Bog sam da! —
chudym ludžom dobrotu,	Daj čez Jezom Krysta,
skubłajće 'šěch syrotow,	daj žez Jezom Krysta.
wobleće 'šěch nagich —	Amen.

C. Delnjoserbske.

I.

22. Huzwólenje njewěsty.

(Smol. II., 51, Muka, Čas. 1888, str. 8. — Hłos: Třeća zběr. 68.)

1. ∴ Stej šlej dvě rědnej py*) třawu, ∴;
bogata z teju chudeju.
2. ∴: Chuda sebje kasa kjšulu, ∴;
bogata sukňjanu njekasa.

*) y wupraja so kaž hornjoserbske „y“ a steji na měsće delnjoserbskeho „ó“ po labialach a krknikach. jelizo po nim labial abo krknik njeslěduje. Muka piše ž, štož my typografiskich přičinow dla njemóžachmy.

3. „Ty mužoš derje njekasaš,
gaž maš doma hyšće dvě drugej,
ja njamam nižer žedneje.“
4. „„; Njamaš ty nižer žedneje, ;;
ga maš ty řědneg' lubego.“
5. Daj mě ty twŋjog' lubego,
ja ší daš mjju sukŋjanu.““
6. „Z twŋjim ja z klejdrom njerožim,
ja 'cu měš mjjog' lubego.“ —
7. Luby ten daloko njeběšo,
wŋn 'šykno derje słyšašo.
8. „Daj však mě luby Bog do rady,
ku kŋtrej ja se hobrošim?“
9. Hobrošim ja se (k) bogatej,
pak jo mě gjarda, hofartna.
10. Hobrošim ja se (k) chudobnej,
pak jo mě wjelgin žělabna.
11. Bog bužo nama hobražíš
wyt jadnog' małeg' šeleša
tak wjele rogateg' dobytku.“
(Spěwaše M. Šulcojce z Móstu.)

23. Wójařski luby.

(Muka, Čas. 1877, str. 6. — Hlós: Třeća zběr. 32.)

W Mósće a w Žylowje so trochu hinak spěwa:

1. Rjadny ten styrjo brune kŋnje ma,*)
wše jadneje barwy su,
jadwej,**)
wše pŋ jadnej droze du.
2. Rjadny by styrjoch brunych kŋni dał,
gab' žowčo doma měł,
jadwej,
gab' žowčo doma měł.
3. Žowčo to lažy w komorje
na bělej postoli,
jadwej,
na bělej, cerwjenej.

*) W Mósće: „Styrjo te brune kŋnje su . . .“

**): W Mósće: hidyhej.

4. Rjadny ten chjźi py dwyrje,
nosy mjacyk spjhd bockom, jadwej,
hušćgnuš jogo njesmějo.
- 5 a 6. kaž pola Muki.*)
7. Wjyn dej' te styrjo brune kynje měš,
ten nowy kowany wjyz, hidyhej,
dweju gercowu na wjyzu. (Móst.)
8. Wjyn dej' ju domoj holowaš,
na stołašk pjsajźiš, jadwej,
na stołašk rědnjejšy.
9. Wjyn dej' ju z měnim huwitaš,
běłu jej ruku daš, jadwej,
ruku běłu cerwjenu.
10. Běłu tu ruku do rucki,
złotny pjeršćenik na rucku, hidyhej.
złotny pjeršćenik na rucku. (Móst.)

24. Luba na kjarchobje.

(Přir. Smol. II., 92, č. 105, Muka, Čas. 1882, str. 131. — Hłós: Druha
zběr. č. 51.⁶⁾)

1. Witajšo gólcy***) Turjańske — a dej,
;: co sćo nam nowego přinjasli, ;:
— a dej, a dej, a dej?
2. My njejsmy wam nic přinjasli — a dej,
:: my kšěli wašu Anku měć ;: — a dej atd.
3. Naša ta Anka doma njej,
;: ta jo nam južor umrěła. ;:
4. Žinsa jo rowno třeši zeń,
ak smy ju na kjarchob unjasli,
na ten kjarchob Turjański.
5. Gólce hobroši kónja brunego,
:: rajtowa přecej na kjarchob. ;:
6. Tři raz ten kjarchob hobjězdźi,
;: po kónce tog' rowa zastašo. ;:
7. „Spiš ty lubka abo nic?
;: Wótgroń wšak ty mi jadno słowo. ;:
8. Stawaj wšak górej žowcyšco,
;: wótgroń wšak ty mě słowje dwě.“ ;:

*) W 5. štučcy rěka: „... wj (wó) blido“, abo „... do blida.“

**) W Tureju spěwachu z němskim hłosom a bjez słowow: a dej,
a dej, a dej. —

***) W Mósće: gplecy, mjuđa (móhła), wjtgroń.

9. „„Ga by ja groniš mógała,
 ;; ga njeby ja tuder lažała. ;;
10. Na mójich nogach šežki pėsk,
 na mójej hutfobje šežki kamjeń.
 na mójej głowje zeleny dern.
11. Ži wšak ty k mójej muterce:
 ;; klucyk ten wisy nad hoknom. ;;
12. Klucyk ten wisy nad hoknom,
 pjeršćeń ten laży we lódce,
 wěnašk ten wisy nad hoknom.
13. Chtož we tym wěнку schóžźił jo,
 ;; tomu wěcej głowa njeboli.““*)

(Spěwaše: K. Kosakoje z Tureja a šwalča Marja Šulcoje z Mósta.)

25. Malučka zlubjona.

(Přir. Smol. II., str. 17 č. 5; Jord. č. 19. Přir. tež č. 5 tuteje zběrki. —
 Hřós: Třeća zběr. 35.)

1. Přirajtował gylc z kņnja brunego,**)
 rajtował přecej do Žyłowa, do Žyłowa.
2. Do Žyłowa přirajtował
 před Głowanoje nowy dwór, nowy dwór.
3. K njomu přijžo Głowanka wen, (J. 1—5.)***)
 witašo jogo za ruku, za ruku.
4. „Njepytajšo, Głowanka, witanja;
 žo ga ta waša ;; Hana jo?“ ;; (J. 8.)
5. „„Naša Hana doma njej',
 wóna spŕd gylku ;; howsa grabjo.““ ;; (J. 21—22.)
6. Zahobroši gylc kņnja brunego,
 rajtowašo přecej ;; spŕd gylku. ;; (J. 25—26.)
7. „Ja 'cu sí pomogaš, žowcyšco, (J. 28, S. 4.)†)
 co ga ty how tak ;; sama grabješ?“ ;;
8. „Bžez pomocy posycone,
 bžez pomocy bžo ;; zgrabane.““ ;; (J. 29—30, S. 5—6.)
9. „Njedawaj, žowčo, gjardych słow, (J. 31., S. 7)
 ty dejiš mņja ;; hordowaš.“ ;;
10. Žowčo to chyši bčle grabje
 a ženjo domoj ;; plakucy. ;;

*) Strofy 3. 4. 10. 12. pak pola Muki njejsu, pak su jara rozdželne;
 tež nimale wšě druge strofy su njenje abo bóle variantne.

***) Najskeršo: „z kónjom brunym“.

****) Řjadki pola Jordana.

†) Řjadk pola Smolerja.

11. „Myterka, luba myterka,
co ga wy kuli ;: cynili sćo? ;: (S. 12—15., J. 35—38.)
12. Małučku sćo mje zlubili, (J. 40., S. 16.)
ako som gronis ;: njamógała, ;: (J. 42.)
13. z nožkoma sćo mje skolebali,
z ruckoma sćo mě ;: suknu šyli. ;: (S. 10—11.)
14. Myterka, luba myterka,
'comoj wšak mej se ;: wótplašiš.“ ;: (S. 18., J. 44.)
15. Myterka pjenjezy licašo,
až se wšo blido ;: swčšašo. ;: (J. 45—46.)
16. Gylc te pjenjezy grjebašo,
do kyrneg' měcha ;: sypašo. ;: (J. 49—50.)
17. „Zabydnu ja si to leto,
a za lěto dejš ta ;: mħja byš!“ ;:*)
(Spěwaštej M. Kubojc a jeje mać ze Žylo wa.)

26. Njerodny kumpan.

(Jord. 7. — Přir. Smol. I., str. 38, II., 15; Čas. 1881, 40; 1889, 64. —
Hłós: Třeća zběr. 56.)

1. Gaž ja na wójnu sपोsegnjom, (1.**)
komu ja móju lubku přirucym? (2.)
2. Najžpjerjej mojomu bratřoju, (3.)
přtom mójomu kumpanoju. (4.)
3. „Kumpan, ty dejš mě móju lubku zastaraš, (6.)
ty dejš mě z njeju rejowaš.“ (8.)
4. „„Ja 'cu ší ju derje zastojáš,
ja 'cu ší z njeju rejowaš.““ —
5. Šykne te žowča na reju du, (9.)
to ředne žowčo teke zěšo. (10.)
6. Šykne te žowča do 'jaže du,
to ředne žowčo před 'jažu stoji.
7. Šykne te žowča do įšpy du, (11.)
to ředne žowčo (w) 'jažy stoji. (12.)
8. Šykne te žowča do reje du,
to ředne žowčo za helu stoji.
9. Šykne te žowča piš krydnu,
to ředne žowčo prozny għašk.
10. „Ka' njejsom ja tuder wižona, (13.)
gaž mój luby doma njej!“ (14.)

*) Tutu pěseń spěwaju w Žylowje holey na kwasu „pódružbje“.

***) Liěby woznamjenjeju rjadki pola Jordana.

11. Prědny ten raz se huštrěli, (19.)
chopi se kumpan markowaš. (22.)
12. Drugi ten raz se huštrěli,
chopi kumpan zowčo do reje braš. (24.)
13. „Něnt daj se ze mnu na pokoj, (29.)
gaž mój ten luby domoj zo!“ (30.)
14. Třeši ten raz se huštrěli,
gibnu se kumpan přez guno. (32.)
15. „Spřcakaj, kumpan, spřcakaj, (32.)
'comoj se něco rozgroniš. (34.)
16. Kak sy mi móju lubku zastojal,
kak sy mi z njeju rejował?“
17. „„Ja som ší ju derje zastojal,
ja som ší z njeju rejował.““
18. Witalej stej se, witalěj, (37.)
najžpjerjej z bělyma ruckoma. (38.)
19. Najžpjerjej z bělyma ruckoma, (39.)
pytom z nagima mjacoma. (40.)
(Spěwaše Liza Laksoje z Janšoje.)

27. Žělenje a zasejpřijženje.

(Hlós: Druha zběr. č. 32. — Přir. Smol. II., č. 2, str. 14.)

1. Tužycu, tužycu wjeliku mam, (1.)
z tužneju hutřobu wjasoła som, (2.)
až mój luby wyte mnjo šejdujo.
2. „Šejduj, šejduj byžemje, (7.)
:: a nic jano doch tak daleko.“ :: (8.)
3. „„Dalej a šěrjej mej bužomej, (9.)
a lubjej wšak mej se změjomej (10.)
a cesnjejšej gromadu přijzomej.““ (11.)
4. „Jadno lětko, dvě lětce, t' njej' gor nic, (15.)
tři lětka, styri lětka, to jo gor dosć (16.)
a dlěj mej njamžomej fryjneje byš.“
5. „„Ga by to mygało mžžno byš,
ga kšělej tymaj gercoma toleť daš,
a wynej dejalej nama tu reju graš.““
6. Rejujo z njeju mału chylku (33.)
a weze jog' kónika za huzďzicku (29.)
a swňju lubu lubcycku za rucycku. (30.)
7. Njekšěšo se jej daš z měštaška gnuš, (31.)
:: až wyna bzo zwoliš, až jogo 'co byš. :: (32.)
(Z Drjonowa, spěwaštaj stary here Grib a jeho žena.)

28. Luby přijžo.

(Lěpši variant, hač pola Smol. II. 121, č. 169; přir. I. 158, č. 134; Časopis 1889, 67. — Hlós: Třeća zběr. 46.)

1. „Naleto budu rože kwiść,
;: a pou bžo mjj luby domoj přijść.*) ;:“
2. Bele te rože kwiśachu,
:: a luby le domoj njeprašo. ;:
3. Žowčo w zagrodey lan plejašo, (5.)
a luby se domoj prašo,
4. z carnym mantelom obehčony,
až jogo to čowčo njeznajašo.
5. „Spomagaj Bog si, rědne žowčo,
co ga ty tak sama plějoš?
6. Jo si twyj foter a muterka gram, (8.)
ab' jo si twyj luby wytpoježek?“ (10.)
7. „Mě njej' mjj foter a muterka gram, (11.)
teke njej' mě luby wytpoježek. (12.)
8. Žensa jo rowno sedym lět, (13.)
ak jo mjj luby do wjiny jeł.
9. Wjn jo mě zlužil zasej přij',
gaž běle rože budu kwiść.“
10. „Ak ja som čora tam wottam šek,
ga jo twyj luby swajžbu meł.“
11. „Gaž ty tam něga raz zasej pjjžoš, (15.)
ga přij' o'jez jom' wjele dobrego.“ (***) (16.)
12. „Och njewěř, njewěř, lubka mjjja, (21.)
ja som si kšćel jan tak pospytowaš,
lěc ty žednog' drugeg' maš.“
13. „Kak ga ja deru drugego mčs,
gaž wječ' přecej placot'ej
a hutroba přecej wachujo?
14. Woccej tych (1)zow som huroniła,
ako tog' pëska při tom morju,
ako tych chrappkow na t'ej wože.“ (***)

(Spěwa) M. Kokoje z Tureja.)

) Widzoruje po „kwiść“ je za „prijść“ hjezdźak wudžěfane „prijść“.

) Nětk móža słowo ač Smol. rjad i 17—20, kotrychz perk moja spěw. řad njez ajće.

) Některosó móže čitować kaž pod Smol., rj. 23—28.

29. Nejlubšy Swar.

(Smol. II., str. 35, 36, č. 23 a 24; přir. Smol. I. 141, č. 118. —
Hlós: Třeća zbr. 76.)

Rj. 1—4 kaž Smol. č. 24. Jenož w 3. rj. rěka: „Spowjez žen ty mē . . .“, a w 4. rj.: „dy ga ty bužčš . . .“ Dale so spěwa:

2. „„Wěrnoscow śi ja njespowēm,
ja teke njewēm, kóterj cas.
Do cuzeg' landu ja hujědu,
lažčej śi ja zabydnu.““	4. Rejtar hobrośi kynja bruneg',
rejtowašo zasej naspět.
Blíž j tom' Liškowej bywašo,
lěpjej ten kynik drebowašo.
3. „Zabydnjoš ty mje w cuzym
lanže,
zabydnjom śi ja teke tudy.
Gluki wšak ty tam njezmejso
a lubki ty tam njeskrydnjo.““	5. Lěpjej ten kynik drebowašo,
lěpjej ten gñleyk špomowašo;
na t' rj. z tog' Liškowa přirej-
towa,
a kynik wjasce zaryzgota.

6. Kynik wjasce zaryzgota,
a gñleyk wjasele zajuska.
Žowčo tam stoji na proze,
włosy mějšo rozplešone.

Nět' to so spěwa wot rj. 21 Smol. pěsnj. č. 23. Kónči pak so takle:

9. „„Nještrelaj, njerubaj. luby mój,
to njejo žedyn luby mój,
to jo ten mój nejmlodjy bratř,
teke mój nejbližšy sac.““

(Spěwaše Ljuzus' toje Liza z Liškowa.)

30. Maś a žowka.

(Hlós: Třeća zbr. 57.)

1. Mja ce tak bytře swěšašo,
:: dalej, hušej stupašo ::
na Rědniškoje nowy dwyr.	4. C, nje čokaj mje, moja maś,
moja stara muterka;
z' urbuj se ku mnje z ložyšćom,
z lož' čom z pjerjowym.
2. :: Spřel dworom chójži low-
cyčo, ::
:: až čo nocku z lubym spřel' ::	5. Daj, ze zaglowku mňškowym,
ze zaglowkom mňškowym,
z nisnym hantwalom,
ze l' wj mju witawu.
3. Gaž jo zgonila jejja maś,
jejja stara muterka,
chopi to žowčo čokaś.
až čo nocku z lubym p' . . .	6. Z wic s'imi tymi krowymy,
:: krowy t' su hugnane, ::
kopyta su hulicone.

7. Ab' mňj luby skerj. gótoxy byl.
aby w t' m' nje d' . . .
u Rědniškoje s'uzec' . . .
m' dworje chójžecy.

(Spěwaše Ljuzus' toje z Turc'ja.)

31. Dobra rada.

(Jord. 34. — Muka, Čas. 1882, 161. — Hłos: Třeća zběr. 57.)

W Janšoječach a w Mósće spěwachu dospołnišo takl :

1. :: Jěł jo luby na jarmark, ::
nakupi žowčoju paprjeńcow.	7. Gńlcy te maju lasnu r...
we hutrobje nose wóńty najac.
2. Nakupi žowčoju paprjeńcow,
(J. 1.)
teke tych drobnych wyrješ-
kow. (2.)	8. Wńni to žowčo hobron...
př swojzej mysli jo nobroše.
(7—12.)
3. „Paprjeńe drje wyžoś 'cu,
wyrješkow pak njobjeru.	9. Do grona wńni jo zařoraju,
do wjelikeje sromoty.
4. Wyrješki su małućke,
teke wjelgin přeradne.	10. Chyly jo k narje spyměju (13.)
pytom ju zasej wýstawju. (14.)
5. T ludu naju přeraziś (3.)
we naju nowej komyrce, (4.)
we naju bělej pýstolce.“ (6.)	11. Dość dńujko som śi ja lubo
měł, (15—18.)
aksom tych drugich maľkoznał.
6. „Žowčo, njeboj se perady,
warnuj se młodych gńljackow.	12. Gaž pak som drugich dość
poznal,
wćej wy tebbe njerožu.“
(Z Janšoje.)

32. Nóc pola lubki.

(Přir. Smol. II. 79, č. 87. — Muka, Čas. 1875, str. 114. —

Hłos: Třeća zběr. 49.)

1. Šeł jo t'n gólack wyt Baršća,
a wńni tak wjasole zajuska
a swojzej lubej lubce zuk dawa.	6. ::: Chto ga bužo naju zawo-
laś, :::
gaž bužo switaś, žeń bywaś?“
2. „Spiš ty moja lubka abo nie?“
„Spyd progom laže t' kluce,
a zwytamkaj te zamki 'š.“	7. ::: „„Nad nama laży stara
maś, :::
ta njamožo nocy spaś.
3. ::: Gólack te zamki zwotamka, :::
a žowčo žurja zwyte, nj...	8. ::: Ta ga bužo naju zawołaś, :::
gaž bužo switaś, žeń bywa...“““)
4. ::: „Žo ga mej se něnto seduj-
mej :::
a sebje něco zgronimej?“	9. ::: Swita, swita, žeń bywa :::
a swětle słyńco górej žo.
5. ::: Na lodku stej se sednułej :::
a teke hobej usnułej.	10. ::: Chtož pola swyjeje lubki
jo, :::
ten ma car hys wyt njeje.
11. ::: Wyt nědneje ci a dość :::
a wyt grozneje dawno cas.	

(Spěw še Kristiana Koškoje z Tureja.)

*) III. pč. cń „Spušćona“ (č. 14. tutěje z lěki. strofy 11—12.)

*) W Mósće wuprajeja hizo: zawuk... njamwžo. gńrej.

33. Stej husnušej.

(Smol. II. 79. — Muka, Čas. 1875, 114.)

a.

(Hlós: Třeća zběr. 63.)

<p>1. W zagrodce stojí jablonjašk,
na nim su jabluška;
spyd jadnym bokom su cer-
wjene,
spyd drugim zelenc. (S. 5—12.)</p> <p>2. Zběralej stej je, zběralej,
hobej gromaže husnušej;
staralej stej se, staralej,
chto b'že jeju zawylaš. (S.
13—16.)</p> <p>3. „Nad nama syda syložik,
syložik, jaden drobný tešk;
ten bužo naju zawylaš,
gaž bužo žen bywas.“ (Sm.
17—20.)</p> | <p>4. Swita, swita, žen bywa,
swětłe slyńco ghyrej žo;
chtož pola swyjeje lubki jo spał,
ten ma cas hys wyt njeje. (S.
25—28.)</p> <p>5. Wyn ma cas hys wyt njeje,
teke wyna wyt njogo.
Wyt rědneje casa dosć,
wyt grozneje dawno cas. (M.
25—28.)</p> <p>6. Luby se přeje sam zgytujo,
žowčo to šěžcej zdychujo.
„Zdychuj ty abo njezdychuj,
wěcej mjha lubka njebužoš.
(Sm. 29—32.)</p> |
|---|---|

7. Pytaj sebje drugego,
ja 'cu teke drugeje.“
„Pytaj sebje drugeje,
ja 'cu teke drugego.“

(Z Móstá.)

b.

(Hlós: Druha zběr. c. 50.)

W Žyłowje započínaju:

<p>1. Běštcj dwa młodej młozeńca,
hura,
tajkej bělej, cerwjencj,
hura, hura, hura.</p> | <p>2. Přez plošik stej stupičej, hura,
doch tak baldy husnušej, atd.</p> <p>3. „Chto bužo naju zawylaš,
gaž žen bužo žen bywas?“</p> |
|--|--|
- Dale so spěwa: „Nad nama . . .“ atd., hač: „. . . wyt groz-
neje dawno cas“, hdžež je kónc pěsnje.

34. Lažko zamknjona.

(Muka, Čas. 1877, str. 16. — Hlós: Třeća zběr. 71.)

Druha stučka rěka:

Šcažka jo mě zarosla,
z třawicu jo mě zarosla,
z wóžicu jo spoběgnuła.

Wósma stučka rěka:

Njelžy, njelžy, rědne žowčo,
ja som nad njej teke spała,
groniš wóna njej' mógala.

(Radowiza.)

35. Přewožowanje.

(Muka, Čas. 1882, 146. — Hłós: Třeća zběr. 65.)

1. Chyžžil jo ten rědny gylack k Rědniškojcam sam,
a kšěl jo to žowčo fryjowaš.
2. A gaž by tak rano nažajtřo,
gylack se přeje sam zgřtjo.
3. Dobru nocku wyn jej njezawda
a pjeršćenika wyn jej njezawda.
4. „Kak ga ja si deru pjeršćenik daš,
gaž ja budu witře zasej přijš.
5. Přewož doch mje, mŕja lubka, z dwyru wen,
atd. kaž pola Muki. Poslednja strofa spěwa so lěpje:
11. Swŕjej bělej rucce zawdalej,
a swŕj zlotny pjeršćen nawdalej.
(Spěwaše M. Šulcoje z Města.)

36. Hopytanje lubeje.

(Hłós: Třeća zběr. 66.)

1. Pjŕwej ja domoj njepójdŭ,
:; až naše šykne spat hujdu. :;
2. Pótom pójdŭ ja pód komorku
a sklapam z tym małym palackom,
sklapam z tym zlotny pjeršćenikom.
3. „Jolic ta moja luba lubka nuči,
:; ga daš mje wona raz wen přijšo.“ :;
4. Wona tak z lažka wótcynjašo
a šyknej tej carnej drasće běšo.
5. „„Muterka, stawaj, jacerju dawaj,
gólacki du, Zakrjojsko su!““ —
6. Rědna ta Anna Kuželic
a rědny ten Wylem u Hajncoje:
7. To stej dwa rědnej, nadobnej,
lobej stej na se spodobnej.
8. Anna jo rědna cerjena,
Wylem jo rědny lubosŕ.
9. Gab žen tak rědnej njebyłej,
ga lubo tek by se njemčlej.
10. Matej se lubo abo njamatej,
swójej wšak wóncj bužotej.
swójej wšak wónej dawno stej.
(Spěwaše Anna Hajncowa, něhdže 30 lět stara, w Syjku;
rodžena Kuželic ze Zakrjowa.)

37. Žèlenje wót lubego.

(Muka, Čas. 1877. str. 3. — Hós: Třeća zběr. 41.)

Na kóncu so hisée spěwa:

Na tym keřku stej dvě roži,
 bytře wónej kwišaštej:
 ta přèdna kwišo na mójog' lubeg',
 ta druga linda zelena. (?)

(Z Drjonowa.)

38. Roztylahyše.

(Smol. II., str. 25. — Hós: Třeća zběr. 45.)

jadjakaj 3 a 4 so takle spěwataj:

To njejo žedna kwiš-roža,
 to jo to našo młodše žowčo.

A wot rjadka 21 do 30 so spěwa:

„Swěcyccka jo se mě zgórjela,
 z drugimi jo se přegronila.“

„Dobru nóc, Dobru nóc, lubka mója,
 naju te lubosée roztyla du.

Wóne se 'laku) pó swěše,
 ako to pjero pó wóze.

Z deščami wóne rozejdu,
 z wěťfami wóne se rozduju.“ (Z Tureja.)

39. Syn a maš.

(Hós: Třeća zběr. 33.)

1. Tešacki (w) lěsacku spiwaju,
a syłojik jaden drobny tačk.	5. swóju som domoj přewožíł,
słowaška z njeju njezgronił.
2. Naše te rano stawaju**)
a mje nejpperjej wołaju.	6. „Njezgroń, njezgroń, syno mój,
ja som še derje słušala.
3. „Stawaj wšak gprej, syno mój,
dawaj tym kynjam howsa dosć!“	7. Ja som še derje słušala,
ak sy spyd mójim oknom sež.
4. Muterka, njewołaj tak rano,
ja som tu nóc tak małko spal;	8. Ty j-je rowno přašal sy
wj jeje wěnašk rušany.

9. Wj jeje wěnašk rušany,
a wj jeje pjeršćen zložany.

(Spěwašo Marja Kuboje a jeje mać ze Žyłowa.)

*) Wlaku = wleku.

**) Strofy 2—5 přir. z rjadkami 7—19. Smolerjoweje pěsnje č. XIX.

40. Sedymlĕtŕna lubosĕ.

(Smol. II. 66.)

1. ∴ Sedym lĕt som ja lubku
mĕl, ∴
sĕlowska njejsom z njej spowĕ-
daĕ.	4. ∴ Chto dej te listy lazowaš? ∴
Šulař dcĕ, te listy lazowaš,
2. ∴ nic ako lutne listy slaĕ. ∴
Chto jo te listy znosowaĕ?	5. ∴ na jeje ocko zglĕdowaš, ∴
na jeje licko cerwjene. —
3. ∴ Sýlój jo jaden drobny tašk, ∴
ten jo te listy znosowaĕ.	6. ∴ Do tynje tam se bubnujo, ∴
(w) rĕjšpanje tam se šstormujo.
	7. ∴ Tam se te knĕžki zwyzujú, ∴
knĕške kónje se tam zryzguju.*)

(Spĕvaĕe Kri. tiana Kosakoje z Tureja.)

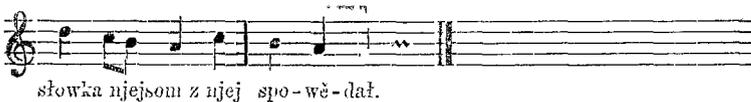
41. Źowĕo a luby.

(Drahú poloĕj pĕsnje ě. 10. Smol. II., abo ě 11. Jord. spĕwaju w Ra-
dowizy jako wosolitu pĕsnĕ u takle:)

1. „Ja ĕu se na ten bok slyńca daš
mojogo lubego oglĕdaš,
cum faladridrejchen, cum faladridrej,
mojogo lubego oglĕdaš.
2. Mój luby ten (w) kjarcmje za blidom sejží,
bańku tu piwka pijucey, atĕ.“
3. Přimjela jogo jo za ruceku
a zawjaĕla jogo jo do komorki, atĕ.
4. „How lań a spi mój najlubšy ty,
a njetrjobaĕ (w) kjarcmje za blidom spaš.
5. Čuť sý gronĕk, aĹ bogaty sý,
a žinsa ěi wižim, aĹ přez zcca sý.“

(Z Radowizy.)

*) Žďo so, zo poslednej dvě strofje k pĕsni nješluĕatej. — Hlós kaĹ
strofje „Druheje zberki“ ě. 50, ěle takĕ přemĕnjeny:

Přir. hlós p. Smol. ja a c. 43 Třećeje zberki.

42. Zlěkanjc.

(Hlós: Třeća zběr. 41.)

1. Na tej gustej škrjokowince,
na tej zelenej górcyce,
tam ja wižim myjog' lubeg'
z jadnej drugeju stojecy.	3. Ja drje budu zasej přijs',
gaž budu běle rože kwisć.
Běle rože rozkwisone.
a luby se domoj njepry.
2. To se mě tak njezdašo,
hufobicku lamašo.
„Njeplac, njeplac, lubka myja,
ja drje budu zasej přijs'.	4. Rownož dob' tři hundrt lět,
doch ty myj šac wystanješ,
doch ty myj šac wystanješ
na cas myjog' žywjencja.“

(Spěwaše Kristiana Kosakowje z Turcja.)

43. Njewěrnny luby.

(Přir. Muka, Č. 1877, str. 11, č. 17. — Hlós: Třeća zbr. 72.)

1. ∴ Ja njejsom mójog' lubeg' dawno wižela. ∴
žensa jo rowno tři dny,
ak ja jog' wižela som.
2. ∴ Ja stupjom z lótom na ten płot. ∴
ja wižim mójog' lubeg', (M. 5.)
při jadnej drugej stoj'. (M. 6.)
3. ∴ Ja kiwam (z) móju ruku, ja chytam mójo ramje. ∴
och hej, ty fal'na lubosć,
co kul' ja cynila som?
4. ∴ Gab' ja twóju njewěrnosć pjerjaj wězela. ∴
by ja mójo mlodo žywjencja
wót tebje wóthylila.

(Z Grózišća.)

44. Spušćona.

(Variant Smol. II. 20, č. 7. — Jord. 24. — Hór. Mark. 5. — Č. 1862,
str. 15. — Hornjoluž. var.: Smol. I. 106, č. 73. — Muka, Čas. 1883. 45.
— Hlós: Smol. II. č. 2. Přir. Druha zběr. č. 9. 27.)

1. Šykne te žowča k wjasalu du,**)
∴ jano ja rědna njeprydu. ∴
2. Prydu ja tam ab' njeprydu,
ga wižona ja tam njebudu.

*) Wjele njetřebnych slowow. Snadž r'kaše: „J. kiwam z ruku, chytam ramje.“

**) W Mósće předy toho spěwaju 1. strofu kaž p. Smol. a dle:

„Spiwam ja abo njespiwam,
słyšam ja tam njebudu.“

Potom hakle: „Šykne te žowča . . .“ atd.

3. Luby ten chyjži ze jšny dó jšny,
z bockom wyn na mjuo spogleduju,
słoweycka ze mnu njezgronijo.
4. „Kaki ga ty sy luby mój,
až ty se mjo tak wjelgin sroma’?“
5. „„Kak ga se sromaš njederu?
Ja som tog’ bogateg’ přikupca s. n.,
a ty to burske žowcyčo.““*)
6. „Njejsy ga ty to pjerjej wěžeł,
až sy tog’ bogateg’ překupca s. n.,
a ja to burske žowcyčo?“
7. Njechyjžil za mnu spjđ pol nočy
a s. n. tym samym wjacoram.
8. njezmucyl se’lje swojich nogov
a wuspal sehje swoju głowu.†
9. Derje tym frejnym žowcyščam,
kótrež swój wěnašk z cesću nose,
10. z cesću a z teju wěrnosću
a njedaju se tym gylcam zarjasé.
11. Gylcy te maju la-snu rěc — **)
a w hutěobje noce wotřy mjac.
12. Wjmi to žowčo hebgronje;
a py swojj mysli hobroše.
13. Chyłu ju k narje poměju,
naslědku se jej husmaju. — ***)
14. Žowčo to wjedu k wěrowanju
a gyle ten jěžo na wyranje.††)
15. Žowčoju gerce grajachu
a gyleoju kylaska kyreachu.
16. Lěpjej te gerce grajachu
a lěpjej te kylaska kyreachu.††)

(Sj waštej M. Kuboje a jeje mać ze Žyłowc.)

) W Mósće: bogateg’ bura ju . . . chuda služobna; kaž p. Jordan, 24.

*) Slědowace 3 strof (11—13) přir. z přir. luš. cyml strofami pěsnje „Žowča a přewodnik“, Muka, Čas. 1882. 129. kaž tež pěsnje „Dobra r. ča“, Jordan, 34.

) Přir. Smol. II. 20. strofy 4. 6—11, 14—18.

†) W Mósće: „a gylca to, wjedu chyłowuju.“

††) Poslednje 3 strofy přir. z rjadkami 39—41. Smol. II., č. 87.

45. Rozgtrjony luby.

(Muka, Čas. 1877, 12. — Smol. II. 14, č. 2. — Hlós: Třeća zběr. 60.)

Prěnje 4 štučki so spěwaju nimale kaž pola Mukij;*) jenož
 jolowanje reka „hidyhej“ a w druhej štučcy so spěwa lěpje:

Daši jo nimjer byž mje,
 wšak ja w njog' njerožim.

Prěni rjadk 3. štučki reka:

Naju te lubosće wjelike su.

We 4. štučcy město „prěc“ reka lěpje „wšak“.

Město poslednjeje štučki so spěwa dale takle:

Nosyš te losy rěčne žolte,
 ;; ličto běla, cerwjene. ;;

Ty sy tog' bogatego bura syn,
 ja ta chuda služobna,
 tebje som ja njerowna.

„Sy ty jan' chuda služobna,
 ;; doch sy běla, cerwjena.“ ;; (Z Mósta.)

46. Žalowanje wo lubego.

(I w d. 15.)

W Radowizy rěkaju rjadki 17—20 tak:

Ču ja tam stoja, na fryšnym dešču,
 zož wšykne lube mimo du.

Mógl ja so z plackom znolowaš,
 až mje mój luby zgniwał je.

A z tym so pěseń kónči.

47. Jě jo Hansko wórat.

(Smol. II., str. 84. — Mark. Hór., Č. 1881, str. 62. — Hl.: Třeća zb. 51, 52.)

W Tureju so wot rjadka 41 (Smol.) takle kónči:

Prěc' ja tužyš njederu,
 zejgu drjegu zeptalanda,
 z ptał nla,
 njederu.

Šyknc lubego maju, zejgu atd.

A ja niži žednogo, zejgu atd.

*) I. rj. Mukowjeje štučki .. (yła druha štučki) (3 rjadki) přir. z 3., 4.,
 5. a 6. rj. Smol. pěsnje.

W Radowizy počinaju: „Hansko gynil, wyrat jěš...“ a kónča (wot rjadka 29) takle:

Třeća pjdla tužašo,
zejgu drajum zynta, zynta,
zypta linda,
tužašo.

Ak te šanty šyjašo, zejgu atd.
ta dej myja lubka bys, atd.
Ak te wěnce wijašo,
ta dej mójog' bratša mės.
Ak tam pjdla tužašo,
teje luby (jo) na reji.

48. Zgněwany luby.

(Přir. Smol. II. 84. č. 94. — 116 : Třeća zběr. 54.)

1. Som tam chójzil wyšepat,
hyšći njejsom přišepaš.*)	5. Třeća pjdla tužašo, (29.)
až j-j' luby doma njej'. (41.)
2. Na zagrodce při žurčkach
(som tam wizeł žowča tři.**)	6. Ten jo hujč' do wjny (45.)
třižasća mil daloko. (53.)
3. (Na zagrodce žowča tři)**
šyknje jednak ředne su.	7. Třižasća mil daloko,
štyrzasći mil syroko. (57.)
4. Předna wěnki wijašo, (21.)
druga šantki šyjašo. (25.)	8. „O ty šlunder šlundrawa,
to jo šyknjo twójog' dla.
9. Młogu nocku njejsom spal,
młogo škornje som ja zdral.	
- (Spěwače M. Kosakoje z Tureja.)

49. Zgubjona lubka.

(Přir. Smol. II. 17, č. 5.)

1. Žowčo žěšo spy trawu,
spy tu žořtu kwisinu,
spy tu žořtu kwisinu
a spy tu gustu řezynu.	3. „„Žowčo, njedawaj gjarde sklo-
wo!““ — (7.)
„Zgotuj se lubjej wyte mnjo
pře!“ —
2. Brěmje sebje nažyła,
přišel luby zazwignut.
„Som sebje přez pomocy na-
žyła, (5.)
ga sebje přez pomocy zazwi-
gnu.“ — (6.)	4. „„Sedym lět som lubku mël.
nento mē ju kumpan žel.
Razka njej' mje hopřašal,
kaku radu by jom' dał.
Radu by jom' dobru dał
a lubki jomu njezwylit.““
- (Spěwača M. Kosakoje z Tureja.)

*) Přir. přenjeje přikohi k Čs. 1883, č. 58.

***) Tak někak přjedy řekaše; moju spěwarku tu wězo pomjatk wo-
pašći. hdyž wona spěwače: „Na zagrodce při žurčkach šyknje jednak ředne su!“

50. Tři žowča.

1. Tam na jadnej góje,
tam stoji ředna wjaža;
tam (h)ujdu kóžde žajtřa
tři ředne žowča wen.	3. Tam dolojce we nižynje,
tam góni ta woda ten młyn,
wyna góni jen šyken z lubosću
wot žajtřa až do wjacora.
2. Tej jadnej gronje Zuzana,
tej drugej Zuzana Marie,*
tej třćej njederu huzwolič,
ta dej ta samotna byč.	4. Tam we mójog' foterowym
gumnje,
tam stojitej dwa řednej boma:
ten jaden ten měwa muškoty,
ten drugi šnepace.

5. Ach lubosć ach lubosć, ach lubosć,
chto jo to spiwanje žičal?
Běštej dwa řednej wojaka,
tej stoj to spiwalej.

(Spěwaše Marja Budařka z Ochozy.)

51. Pjakarje.

(Jord. 38.)

Wot 5. štučki so spěwa takle:

Pjakař ten žezu mešašo, to žowčo jomu swěšašo.	„Ga by to mógało móžno byš, aby mej móglej swóej byš.
Tak dňjko jomu swěšašo. až pjakarjoju se zezdašo.	Ty mógla byš w měsće pjakařka, na rynku mloda bergařka.“

(Radowiza.)

52. Jagař a žowčo.

(Hłos: Třeća zběr. 10.)

1. Wono žičšo jaden jagař na gňútwu,
tam do teje gyle;
co třeři na těj droze, jo droze?
Jadno ředne žowcyščo.
2. „Žo pjyžoš, ty ředne žowčo,
žo pjyžoš, ty ředna?“
„Ja pjyđu k mójom' fotařoju, jo fotařoju,
tam do teje gyle.““
3. „Pjyžoš ty k twójom' fotařoju
tam do teje gyle,
twóju cesć dejš ty wostajiš, jo wostajiš
pla jadnog' jagařja.“

) Čitaj: Mari.

4. „„Derju ja móju cesć wostajís
pla jadnog' jagarja,
ga lubjej 'cu ja spusćíš, jo spusćíš
to zloto a sljebro.““
5. 'Co hobšegnuš ze swojog' palca
ten pjeršćeń złošany:
„How maš, ty rědne žowčo, jo žowčo,
to dej byś spomnješe.“
6. „„Co derju ja z tym pjeršćenjom,
z pjeršćenjom złošnym?““
„Scyń jen do twójog' kašća, jo kašća,
tam do togo drjowa.“
7. „„Ten kašć, ton jo zamknjony
a kluc jo zgubjony;
ja mam we 'mójej hutřobje, jo hutřobje
janog' drugeg' luzwoloneg'.
8. Pjerrej ja z teje šcažki
a drožki njepřjdu,
až ja mojog' lubeg' wížim
a jogo lupjškam.““

(Spěwaše Marja Budarka, něhdže 35 lět stara, z Ochozy.)

53. Zgubjony pjeršćenik.

(Smol. II. 71. — Hfós: Třeća zběr. 59.)

W Janšojcach započinachu:

Šlo jo žowčo pó wódu . . .

Město rjadkow 5—8 spěwaju jenož:

Luby kónja nřpova,
pjeršćenik jo namakał.

Za 10. rjadk spěwajo:

'Cu ší za njen wěnašk daš.

54. Přez mórjo.

(Přir. Muka, Čas. 1877, str. 15. — Hfós: Třeća zběr. 34.)

1. Nad myrjom stojtej dwa groda,
dwa groda hu'okej;
wř janom bydlí rědne žowčo,
wř drugem rědnř gylc.
2. Wřnej se lubo mějaštej,
gromadu přijs njamóžaštej.
Gylc da swřnej lubce připisaš,
až 'co ju přez myrjo wjazć.

3. „Přenasám gercam čou daš graš.
styrjom bugnarjam bugnowaš —
to dej se mjjej lubce derje zda'.
až ja tak wjasoly som.“

(Spěwaštaj M. Kuboje a jeje mać ze Žyłowa.)

55. Stary a młody.

(Přir. Muka. Čas 1-3, 36. č. 28 b. — Hłos: Třeća zběr. 74.)

1. Naše mjc domoj wola-wolaju,
naše mjc domoj wolaju,
starego žěda dawaju.	3. Star, mě lažy we ruce,
ako ten kamjeń na luce.
2. We starego žěda ja njrozim,
młodego gólca njekrydnjom.	4. Młody mě chójži pó dworje,
ako to pjero pó wóže.

(Spěwaše A. Hajncowa, rodž. ze Zakrjowa.)

56 Zwěrna lubosć.

(Smol. II., str. 76; přir. I. 142. č. 119. — Muka, Čas. 1876, str. 99. —
Mark. Hór. Čřs. 1881, str. 54.)

Mjcz rjadkomaj 8 a 9 (Smol.) so hišće spěwa:

„Wón mje wjele lubšy jo, ak mójej sofii dwě, wón mje wjele lubšy jo, ak mójej starejšy j.	Wón mje wjele lubšy jo, ak mója cela swójžba: swójžba přijžo, wótejžo, luby přecej wóstanjo.“
--	--

Předy rjadka 33 so spěwa:

Twarilej stej, twarilej
to swětle hokońco,
a „až běštoj gotowej,
žowčo jima zaplači.

A wot rjadka 37 so tańle spěwa:

Žowčo skocy z hoknem w ten, běžy přecej k lubcmu: přimčlej stej se za luce. (37.) chójžilej stej pó luce. (38.)	Tergalej stej, tergalej kwětki módre, běle cerwjene, stajilej stej je, stajilej do žowčowej komorki.
--	---

„Budu-li te kwětki zajš,
budu luboći roztyla hys;
gaž te kwetki njezeskhnu,
luboći roztyla njepójdū.“

Nětk so skónči kaž pola Smolerja, rjadk 45—48.

(Spěwaše M. Budrka z Ochozy.)

57. Lubosć až do smjerši.

(Smol. II., str. 49.)

Město poslednich 4 rjadkow so w Žyłowje spěwa:

Kuždy, kenž bužo mimo hys,
 ga bužo kuždy tak groniš:
 ∴ How stej dwa młoduj młoženca, ∴
 kenž so lubo mējaštej.

58. Knjezyk, gólack, žowčo.

(Muka, Čas. 1882, 136. — Smol. II., č. 11. — Hlós: Třeća zběr. 80.)

Město 8. strofy Mukoweje pěsnje spěwaju w Janšojećach slědowace 3 strofy:

Gólack rejtujo přec z grodu wcn. huzdźicka jomu zbrinkowašo,
 mósty se z nim zgbowachu; pódkowka jomu zblýskowašo.

Za nim tam zěšo rědne žowčo,
 za nim tam zěšo jogo lubka.

Potom dale: „Wóna tak wjelgim plakašo . . .“ atd.

(Z Janojeć a ze Strjažowa.)

59. Wymóženje.

(Smol. II. 62. — Hlós: Druha zběr., č. 28.)

Rjadki 1—6 so takle spěwaju:

Huteptana, huteptana Čažeycka Chto ga jo ju huteptał?
 wót Kochanoje do Gercoje. Rědny Fryco hu Gercoje.

Ten jo do Kochanoje na jgru šcł,
 zajtřa rano ze jgry domoj.

Dale kaž pola Smol.

(Z Drjonowa.)

60. Lubka sarnu.

(Smol. II. 29. č. 16. — Muka, Čas. 1882, 116. — Hlós: Třeća zběr. 42.)

1. W Lutolu běšo Lěnie,	5. „Njewěš wřak, njewěš Ka-
dwě rědnej žowče mjašo.	trinka,
2. Tej jadnej gronjachu Anicka,	kněžki te burske njchju ru.“
a drugej gronjachu Katrinka.	6. Njeběchu styri nježele,
3. Katrinka be o ta rědnjejša,	Katrinku wježechu kwěrowanju.
uglědał sebje ju Lutolski kněžk.	7. To žen mē njeběšo Katrinka,
4. „Muterka, mija muterka,	to žen mē běšo sarnicka.
Lutolski kněžk ten čo mje	8. Z takima bělyma nožkoma,
měš.“	z takima brunyma wječoma.

61. Mloda mašerka.

(Hl.: Třeća zb. 73.)

1. :: Gyľcyki jězochu na urlop, ::
:: gyľicu ze sobu pyrachu. ::	7. Tam som šla wěncu rušanem,
domoj deru hys (w) šlewjerju
bčlanem.“ —
2. „Ach, pyj wšak ty rědna z na-
mi sobu,
z nami sobu na urlop!“	8. Gaž bu pol lětka hokoło,
ta gyľica py lnce chujžašo.
a mēhucke na ruce njasešo.
3. Gyľcyki kyniki pyjimachu.
gyľica rožyce lamašo.	9. „Mjele wšak a njeplac maľucke,
ty ga maš fatera z Pylskeje.“
4. Gyľcyki kyniki sedlachu.
gyľica ložyšća wěz išo.	10. „Z Pylskeje fatera njecham
maš,
gaž z Pruskego fatera nje-
skrydmu.“
5. Gyľcyki kyniki přegachu,
gyľica žalosnje plakašo.	
6. „Woc ga ty placos, gyľica?“
„Kak ga ja plakaš njelejaša?“	11. Gyľica ako ta kalinka.
mutterka ako ta malinka.
(Z Matyjoje.)

62. Swazbafska.

(Muka. Č. 1882, 149. — Přir. tež č. 8 a 31 t. je sameje Mukoweje zbirki.
— Hlós: Třeća. zbir. 66.)

1. Uběgnula (jo) maľučka,
w kylebašku jo skyleban,
na rucykoma zrušowana.*)
2. Chujžili su tam, chujžili
šknc te gyľey Měšćańske
před ten Šmid-Rudnyškoje nowy dwyr.
3. Před tym Šmid-R. dnyškoje nowym dwyrom,
tam stoji ta linda zelena,
do dwyru jo wyna schylona.
4. Spyd njeju seda rědne zowčo,
šyjo te šanty žyžane,
wijo te wěnce rušane.
5. Dwa jo tej Santa hušyla,
dwa jo tej wěnce huwila,
z třuchlósćami wčej njamóžašo.
6. Mutterka, luba mutreycka,
přajšo te gyľey do ljaže
a přecoj mě bližej do jšpy nutř.

*) Muka nětk ma: Tak wjeřika ak jo naroda,
něd jo čičanu zrušona.

7. Až ja se třošcycku přigotujom,
głowicku sebje přiglašijom
a wěnašk na głowku stawijom.
8. Muterka, luba maši mŕja,
pyrajsó te gŕlcy do jšpy nutř,
a přecej mě bližej za blido.
9. Až ja se třošcycku přigotujom,
głowicku sebje přiglašijom
a wěnašk na głowku stawijom.
10. Muterka, luba maši mŕja,
pyrajsó te gŕlcy za blido
a dajsó jim nejbějšeg' khlěba jěšć.
11. Až ja se třošcycku přigotujom,
głowicku sebje přiglašijom
a wěnašk na głowku stawijom.“
12. Žowčo to běžy k oknoju,
ułama rožycu cerwjenu
a chyši tym gŕlcam na blido.
13. „How našo, gŕlcy, rožycu!
Wěcej wam šantow šys' njebudu,
wěcej wam wěncow wiš' njebudu.
14. Daši wam je šyjo ta młodša šotřa,
z teju ak bužošo rejowaš,
pyšne te tance*) zwŕzowaš.
15. Z teju ak bužošo rejowaš,
pyšne te tance zwŕzowaš
a cerwjene žłota zmjetowaš.
16. Labujšo strowi, gŕlcy Mŕjšćańske,
wěcej mje wizeš njebužošo,
wěcej mje slyšaš njebužošo.
17. Dejali hyšći jaden raz,
ga we tym cepku žěrkatym,
ale we tym wěnkú wěcej žednje.“
(Spěwaše Marja Šulcoje z Móstá.)

63. Napominanje.

(Zlěnk.)

Žowčko, 'coš ga ty se ženiš, glědaj raz,
kajkeg' muža bužoš sebje braš, glědaj raz!

*) Prikhadža tež w Mukowej pěsni (Črsop. 1882), č. 42, 31.

Před tej swajžbu taka frajda, glědaj raz,
 pŕ tej swajžbje nic ak płac, glědaj raz.

— — — (Muž)

... ma tu fajfu (w) šnauce, glědaj raz,
 a to małke (w) bójkach kjawce, glědaj raz,
 hysšći žedna fryštuka, glědaj raz!*)

(Z Bórkow.)

64. Płakajuca njewěsta.

(Smol. II. 131. — Hłos: tež tam.)

W Bórkowach započinaju:

Hokoło grodu šcažcycka,
 pó njej tam chójže syłojiki,
 pó njej tam chójže šrybariki,
 za rědnym žowčom glědajuće.

65. Mašeŕny komando.

(Muka, Čas. 1877, str. 17. — Hłos: Třeća zběr. 70.)

W Radowizy spěwaju w 2. rjad.: „... mě wjelgin luto
 jo.“ Na kóncu pěsnje pak přidawaju:

Žo pak stej se šwyrkotalej?
 W susodowym gunje.
 ;: Gŕlc z tym žowčom ;:
 w rokitowym kričku.

66. Rědne fidle.

(Jord. 8. — Hłos: Třeća zběr. 131.)

1. Anka žěšo kowalikam,
dyrdomdeja, dyrdomdeja,
Anka žěšo kowalikam,
dyrdomdej.	7. Rědnym gŕlcam fidle žělaš.
2. Co ga pola kowalikow?
dyrdomdeja atd.	8. Co ga z tymi fidlišćami?
3. Rědnym gŕlcam sekerc žě-
laš, atd.	9. Rědnym žowčam reju gra'.
4. Co ga z tymi sekercami? atd.	10. Chto ga bužo rejowaš?
5. Młody dubeyk pŕdubowaš.	11. Rědny Lipo Šnajderoje,
dyrdomdeja, dyrdomdeja,
z rědnej' Maju Pawlikoje,
a dyrdom dej.
6. Co ga z tymi dubeykami?	12. Hobej jadtak rědnej stej, atd.
derje sebje rownja stej, atd.
(Spěwaše M. Šulcojc z Mósta.)

*) Frajda = wjasele; fajfa = trubka; šnauca = guba; fryštuka =
 hl. snědanje.

67. Luby caka za lubcyeku.

(Hłos: Třeća zběr. 129.)

1. Stań tam, rědny, stań!	2. Stań tam, rědny, stań!
Stojaš ty tam njebužoš,	Cakaš ty tam za lubcyeku,
gaž lubcycki tam njezmějoš.	ak ta kčeka za myšyeku.
Stań tam, rědny, stań!	Stań tam, rědny, stań!

(Z Radowizy.)

68. Wón a wóna.

(Swažbaŕska.)

Pjotrjoje Marja, rědne žowčo,	Pogledajšo, muterka,
ju wše góley lubuju.	kaku rědnu Marju ma!
Kowalic Hansko sam se smějo,	Žeń jo južor dopolnjony,
až tak rědnu lubku ma.	ruce stej sebje zewdalej;
Hokoło njeje hobchojžuju,	zwěrowanej, wótspiwanej,
hokoło šyje hopřimuju.	za blido stej sajžonej.

Wón by muž, a wóna žona —

wón by „Wón“, a wóna „Wóna“.

(Podał k. seminarist Mudra z Běleje.)

II.

59. Namakana šotřa.

(Smol. II. 33, č. 22. — Hór.-Mark., č. 38. — Muka, Čas. 1882, 135. —
Přir. tež Smol. I. 33, č. 5. — Hłos: Třeća zběr. 61.)

1. Jěli su kněža na gysćinu, (S. 1; H. 1.)*
:: wětr jo jim huduk jadnu kněžnu. :: (H. 2.)
2. Jěli su, jěli formani, (S. 3; H. 4.)
nadjěli su jadnu kněžnicku (S. 4; H. 5.)
3. we bělym pěsku sypajucy, (S. 5; H. 6.)
z cerwjenym jabluškom chytajucy. — (S. 6; H. 7.)
4. Jěli su, jěli rejtarje,
nadjěli su jadnu kjarcmicku.
5. „Kjarcmafka, luba kjarcmafka,
jo to ta waša hegen žowka
ab' jo to ta waša služobna?“
6. „„To njejo naša hegen žowka,
a teke njej' naša služobna.
7. Tu su nam formani přiwjadli
a we piwku, winku přepili, (S. 13, 15—20; H. 15—21.)
we kóstkach, kyrtach přejgrali.““

*) S, rjadki pola Smolerja. H pola Hórniku-Markusa. M pola Muki.

8. „Kjarcmařka, luba kjarcmařka,
přiwdaš tomu žowčoju póstolu slaš?“ (S. 21, 22; M. 7, 8.)
9. „„Moja to wola derje jo,
jadno až togo žowča jo.““ (S. 23, 24; H. 26, 27.)
10. Žowčo póstolu śćelašo, (S. 25.)
gylack jej (w) žurjach zastašo:
11. „Něnto mě powjez, ceja ty sy?“
„„Ja som frejkrala feršta žowka.““ (S. 32, 33; H. 30, 31.)
„To smoj moj bratřišk ze šotřicku!
12. Sedym tych brunych som zarejtował, (H. 35; M. 24.)
na wosymym něnto rejtujom,
a něnt som myju šotřicku nadrejtował.“ — (H. 36.)
13. „Muterka, luba mutercycka,
wřtcynjajšo wy te 'rota!“ (S. 55; M. 27.)
14. Muterka 'rota wřtcynjašo,
šćažku ze žyžim śćelašo. (Sm. 65, 66.)
15. „Njesćelšo šćažku ze žyžim, (S. 67; M. 39.)
ja mogu derje pŕ parje hyš, (S. 68; M. 40.)
gnojne te widly do rukow braš.“ (M. 41.)
16. Muterce tej se zecynašo,
až jeje ta žowka jej take groni.

(Spěwaše M. Šulcoje z Móst.)

70. Fidlař.

(Muka, Čas. 1877, 17. — Hlós: Třeća zběr. 130.)

3. rjadk rěka: „Pytašo a přašašo.“ —
7. „ „ „Bórša k njomu . . .“
9. „ „ „Kak ja deru rejku graš.“
11. a 12. rjadk rěkataj: „How maš jaden sljabrny kroš,
ži, kupj sebej drugu.“

Potom so skónči:

Do pół nocy grajašo,
dlěj njamožašo.

(Móst.)

71. Rědne žowčo.

(Hlós: Třeća zlěr., č. 123.)

(W zagrodce jerjebinka,
na dwyrje Trinka*):
„Mutrcycka, glědaj, glědaj,
kak doch ja som pyšna!

Cerwjena kóšulka,
běla ta šorca,
mutrcycka, glědaj, glědaj,
kak doch ja som pyšna!

*) Skrótsěne z „Katarinka“.

Běle te štrumpy
a carne te creje;
mutrcycka, glědaj, glědaj,
kak doch ja som pyšna!“

(Spěwaše wuměnkaŕ Žonop z Ochozy; w Drjonowje spěwachu město 2.' a 3. strofy jenož takle:)

(W) štopowanych crejkach,
hušywanej šorecyce,
mutrcycka, glědaj, glědaj,
njejsom ja ta rjednejša?

72. Rědna Annicka.

Annicka jo mažučka,
doch pak jo rědnučka;
taku mykotatu,
taku blykotatu
micku ma.

(Spěwaše stary Arnadt z Radowizy.)

73. Reja.

Kacka, kacka,
styri jajka znjasla
(w) Luborazu na grozišću,
husejžešo ražca, ražca.

(Z Radowizy.)

74. Připowježenje.

(Hłos: Třeća zběr., č. 128.)

Připowjez tej našej Hoši,
daš se tšošku přigytujo,
daš se tšošku přiglažijo,
ja b'du přijš k njej na freje.

(Spěwaše Kryst. Arnadt z Radowizy.)

75. Gnězdko.

Syłojk, jaden drobny tašk, „Na dubašku, na wjerjašku,
zo ty twojo gnězdko maš? tam ja mojo gnězdko mam.“

(Z Dreje. Přir. Hórník-Markus č. 14, hdžež so započina „Njewjericka, njewjericka“, a Smoleŕ II., str. 101 „Jaskolicka, žwigalicka.“)

76. Žortna.

1. Naša stara mama	2. Co te žyŕkne šlachy
žešo na pěski,	to se cyniło? —
nan pak měra njama,	Koše na te blachy
jě te twarožki.	do kamjen skocyło.*)
	(Z Ochozy.)

*) Hłos njebě ludowy.

77. Žortna mèseńca.

(Spěwaju džěci; abo tež mlode holcy na přazy. — Hłos: Třeća zběr., č. 67.)

Hansko sejži we kuchini,*)	a gaž wona domoj přijžo,
plata jogo crejki.	mějašo młodu žowku.
Prijžo wikotate žowčo,	Rejzowa stary foter do Engel-
z pilnosću na njog' glědašo.	skeje,
„Žowčo, 'coš ty fryjowaš,	kupi žowčoju powijak —
fryjuj doch ty ze mnu,	a gaž wón domoj přijžo,
ja ší daš šesć krošykw.“	bu to žowčo njaboge.
„Šesć krošykw cu mało,	„Njejsom ja ší 'ned gronił,
tri sljabrne jo cu wjele.““	'ned při tej klybce:
Ako wona na mšu žě,	wěz lišcyny hogen do ruki,
běšo cerwjena ple'ona,	hoganjaj tom' žowčoju muchi?!“

(Spěwaše šw. lěti Marja Šulcojc z Móstu.)

78. Wójnski kjarliž.

(Podobnje započina Smol. II. č. 91, str. 81. — Hór.-Mark., Č. 1881, 60. — Hłos: Třeć. zběr. 39.)

1. Naše gólcy z wójny jědu,	3. Kogo slězy pana wjeđu?
hyj! z wójny jědu,	hyj, pana wjeđu?
našog' pana kónja wjeđu,	mjazy křawnem wójnskem řědu,
hyj! kónja wjeđu. (S. 1—4.)	hyj, wójnskem řědu?
Glědaj, kak ten ryšaf sejži,	glědaj, kak wón k zemi glěda,
kak se jogo hoko swěši!	kak se jomu droga njezda!
Witaj, pan, witaj k nam,	Nimski kral pana chwal!
hyj, hyj, witaj pan!	Hyj, našog' pana chwal!
2. Wójnarje k tej řěce přidu,	4. Kněni, 'coš wót bitwy słyšaš,
hyj, řece přidu,	hyj, bitwy słyšaš,
našog' pana kónja myju,	dejš ty toš tych gólcow přašaš,
hyj, kónja myju.	hyj, gólcow přašaš.
Glědaj, kak ten kón se swěši,	„Kaž ten pogram dołoj grima,
kak se jogo sedlo blyšći!	tak tog' kněza sěžka heja.“
Glědaj jan, zwjefcha pan!	Jo naš pan, witaj k nam!
Hyj, hyj, witaj pan!	hyj, hyj, witaj k nam!

(Z Ochozy.)*

79. Bur něga a něnt.

(Pěseń, wudžěšana wot wuměńkarja Kristiana Žouopa z Ochozy.)

Kak ten burski štand se zwiga	Želaš mamy teke dosć;
něnt tak wjelgin husoko —	dej'-li řědna trajda rosć,
wjele hynac běšo něga,	ga pon dejš se teke křiwiš,
wnt tog' smy něnt đaloko.	'coš-li se how glucnje žywiš.

*) Abo: Hansko sejži (w) fajernicy . . .

**) Podať k. kant. H. Jordan.

Truste zgło a grobnu kapu
tencas jo ten burik měł,
około šyje šańku lapu,
gaž jo niži na mark šel,
hyšći taku uchawu,*)
až ugroniš njamogu:
to mož's wěsće wěriš mnjo,
bertik klezow (kulkow) by nutř žo.

Blidko, šamlik, murka,
to bě še ten špiny štot:
něnt pak su tam druge žurka,
ty by zajěl bejne (wjelgin) hot.
Ścěna pełna bildow jo,
tak až 'šo se błyskoco,
hyšći něco — něnt se směj —
glědaj jan' ten kanopej!

Grobny klěb a žydki twarog
jo ten burik cesto jědl;
tencas běšo taki nałog,
gaž pon jo na wiki předl.
Něnt pak dej bys měsa dosć
tak až móžo pumpac rosć;
piwo, palenc teke maju,
hyšći druge wino znaju.

(W) lěse (w) nocy jo ten knecht
z kónimi musał na pastwu,
na tej křomje twardc blomje:
taku jo měł postolku.

Zymny wětřik jo tam duł,
vjelk ten jo za klikom hul;
tam se njejo młogi cuł,
gaž jo dešć a pogrim był.

Něga přczechu te žeńske
na drje'jane 'rješeńko;
to žen žěso swyrki, šwyrki
we tom měchu řědne přeženko.
Něnt pak wjele hydnak žo,
něnt se hydnak byrkoco;
gaž ma swěšate kólasko,
něnt ga to žo bejne lažko.

Žeńske te ga měchu bejnje
hydnać šytu kóšulu:
huzku šnorku tak přišytu
spózy na tom obrubku.
Něnt mož's banty oglědaš,
tam se njedejš žiwowaš:
gal' te stare to wizełi,
bejnje by se hulčkali.

Somot, šarlach, cerc a žyžo,
to jim nic eu drogeg' njej';
dopask šorca, kokac krydnjo,
rownož pjenjez wjele njej';
hyšćer taku bužawu (Stepprock)
(šog' ugroniš njebudu),
brož a pjeršćen, swětle parle —
z tym kšć toriš burske kjarle.

III.

80. G ó d o w n y k j a r l i ž .

(Hłos: Třeća zběr. č. 153.)

Žins se jo nam narođilo
wyt tej' knježyneje Marije
bžy syn niměrný,
jow-ha-how-ha-hcj,
bžy syn niměrný.
Jomu to stýńco a njasec,
še gwězdy njełjaske,
jomu še casy služe, atd.

Přez jogo swěte naroženje
wyn nas wšech wymogł jo
z togo pjakła **) žalosnego, atd.

Ga comy cesceys a chwališ
Boga našogo kněza,
to małe žišetko, atd.

(Spěwaše wumčukat Kř. Žonop z Ochozy.)

*) Měču z „wušomaj“ (přikrywkomaj wušow).

**) pjakło = hela; „l“ čitaj kaž pólske, nic kaž hornjoserbske ł.

81. Dwa bělej gołubjaška.

(Hłos: Třeća zběr. 146.)

<p>1. Lětałej stej, lětałej
dwa bělej gylubjaška,
padnułej stej, padnułej
na chudego rytarja.*)
Chhjjzachu tam, chhjjzachu
šykne zbhžne luže,</p> <p>2. přašachu jej', přašachu:
„Za kim lešitej?“**)
„Lešimej mej, lešimej
za młodeju dušku.</p> <p>3. Duška mało zashuzy,
jaden 'jasec (z)gyltowa.“ —</p> | <p>Wcznuštej dušku, wcznuštej
na swojej bělej křidlice,
4. lešeštej z njeju, lešeštej
do byžego raja.
Gaž k rajaju přijžeštej,
duška spajže dołoj:</p> <p>5. Žěkujom se, žěkujom
nejpjerwjej zmilnem' Bogu,
přtom mojim starejšim;
:; na mšu su mje kazali, :;
kaznje su mje hucyli,</p> <p>6. :; Boga dla su dawali, :;
:; byžy raj zwarbowali. :;</p> |
|---|---|

(Spěwaše šwalca M. Šulcoje z Mósta.)

82. Sudny zeń.

(Hłos: Třeća zběr. 147.)

1. :; Swěty, swěty jańžel třubi, :;
šych humarzłych gyprej zbuži:
2. „Stawajšo gyprej, humarliki,
žišo k byžemu sudoju!“
3. Pla byžeg' suda sam Bog wěrny
ze swyjěj' swětej' mašerju.
4. Do byžeg' raja jo huzka šcaržka,
třikrot jo wjasela.
5. We byžym raju tam spiwaju
a z jańželami se tam wjaselje.
6. Do grund hele jo šyrocka droga,
třikrot jo njewjasela.
7. We grund heli tam splakuju
a z tymi zubami škrympaju.
8. „Padajšo na nas, wy kamjenjo,
zbijšo nas dłymmej do zemje!“
9. „„Wšak sčo došć dħujko w zemi byli,
hyšcer se njejsčo nic pñlěpšyli.““

*) Ratarja.

*) Spěwačka spěwaše: „... wardujotej? Wardujomej mej, wardujomej . . .“

10. „O, bëda, bëda se jo nam lužam stua,
až my njejsmy naše stare sluchali!
11. Naše stare su nas derje hucyli,
ale my njejsmy jich sluchali.“

(Spëwaše šwalëa M. Šulcojc z Mòsta.)

83. Tužne žywjenje.

(Hłós: Třeća zbërka, č. 148.)

1. Tužne žywjenjc, žalosny cas,
ty sy mje wezyl mojo wjasele p'ec,
ty sy hobrošil tu mhju mysl,
až ja njewëm, na cym ja som.
2. Z płacom som se ja narožila.
z płacom som ja gyrej skublana,
z płacom budu ja spynjasona naspët přeje,
naspët až ja gyrej stanu.
3. Co pomogu nam to hušë mësta,
co pomogu nam še wjelike dobytki?
Tak jësno ak ten cłowjek se narožijo,
teke tym lužam p'irucony jo.
4. Gaž ja selje wëcej žedneje rady njewëm,
na Tebjc, mhj Bog, se ša spuščam.
Přez Twnju martru a žalosnu smjerš:
troštuj mhju dušu, Bog, naslëdnym.*)
5. Gaž to moje sčlo nënt zakopane,
teke wjt hužow zcarowane:
na sudny žeñ budu ja gyrej st'
a spiwaš z tymi jañžclami.
6. To pomogaj nam tež knëz Jëzus Kryst,
kenž ty za nas humrël sy,
swñju cerwjenu krej za nas přelał sy,
za nas chudych cłowjekow.
7. Amen, amen, mhj gnadny Bog,
pomogaj nam z teje nuzy wen;
wono njebužo nikula lëpjej byš,
dokulaž byšcer stoji ten swët.
Wono njebužo nikula lëpjej byš,
dokulaž dokóncujomy ten swët.

(Spëwaše M. Šulcojc z Mòsta.)

*) Naslëdnym = naslëtku.

84. Powoženje, raj, hela.

(Smol. II. 153 č. 200, 149 č. 196. — Muka, Čas. 1882, str. 133. — Hlós: Třeća zběr., č. 145.)

Wot rjadka 13 Smol. (15. Muka) so spěwa:

Noas, luby Noas,
šykne su te luže
we wjelikej wyže.

Dalšej dwaj rjadkaj Mukoweje pèsuje so spěwataj hakle před strofu: „Noas . . . wez ty trubalicu“ (před Smol. rjadk. 24) lěpje takle:

„Noas, luby Noas,
wyda hopadujo!
Wyda hopadujo,
wěšćik husčichujo.“

„„Michał, luby Michał,*)
wez ty tu trubalu, atd.““

Město słowow: „Čart tam přijžo . . .“ (Muka) so spěwa:

. . . wyt swójogo sěła
do teje gruntncje hele.

Město: „Tam te duchy . . .“ rěka:

. . . tam te lawy ríce
a ta zemja džajo.**)

(Z Móstu.)

85. Dwanasće lieby.

(Smol. II., str. 150. — Hlós: Jordan, 40.)

Rjadk 4 rěka: „. . . na gnrje Zinajc.“

„ 37 „ „Sesć jo kamjenjanych kružkow . . .“

„ 47 „ „Wysem bñžych zmilnosćow.“

„ 51 „ „Žewješ porow janželow.“

„ 55 „ „Žaseš bñžych kazni.“

(Ze Žylowa.)

86. Krystusowe šerpjenje.

(Hlós: Třeća zběr. 156)

1. Kněz Chrystus ten do guwna žěšo,
swóje górkc šerpjenje wón tam schopi;
tam tužašo wšo, což tam běšo,
tam tužašo lěs a zelena třawa.

*) Nic Noas.

***) Podobnje kaž pola Smol. str. 149 (rj. 7—8).

2. Tam přijzechu te falšne žyži,
wóni knez Chrystusa fangowachu (přimjechu),
wóni jogo bijachu a marskachu,
wóni jomu jogo swětu głowu załamowachu.
3. Wóni jogo wjezechu do rychtaroweje ťaže,
z wjelikim bišim zase wen,
wóni jomu stawichu jadnu husoku křicu,
Marija hopłaka tu tužycu.
4. To cynjašo ta žydojska falšna r'ósć,
wóni bijachu Jezusa z falšnosću,
wóni bijachu, o Jězu! we jadnej štunže
nežler az to zynt dlunokich ranow.
5. Jaden falšny Žyd tam přižo,
jaden rožon we swójej rucc mějašo,
ten samy přižo z jadnym wjelikim zběgom,
štabi Jezusa do boka.
6. Marija ke křicy tam přižo,
wóna wiži swojo lube gole wisajuce
na jadnej křicy, to njebo jej lubo,
Marijna hutřoba bě gor tužna.
7. Přez Marijnu hutřobu jaden mjac žižo,
wóna zawola: Och hej, ty mój najlubšy syn!
mójeje hutřoby troštar sy,
ja deru něnto mójo lube gole spu is.
8. „Johannes mój najlubšy posol sy,
ja ši něnto móju lubu maš přirucyju,
wez ty ju a wjež ju tak daloko prec,
až wóna mójeje žalosći wižeš njebužo.“
9. „To, knčž Chrystus, ja 'cu rad cyniš,
ja 'cu ju wjasć tak daloko prec,
ja 'cu ju troštować tak debrje,
ako jano gole swóju maš tróštujo.“
10. Něnto se spóchylejšo bomy a gałuze,
mójo góle njama žednogo wótpocynka,
něnto spóchylej se leš a zelena trawa,
lajšo to sebje k hutřobje hys. —
11. Te wjelike bomy se schylowachu,
te husoke góry se roztergowachu,
dlynjaško zgubi swójo swětlo,
te taški swójo spiwanje. —

12. Něnt hobdenkujšo křesćijani:
 chtož to spiwanje spiwaš móžo,
 ten jano jo spiwaj kuždy zeń jaden raz,
 jogo duša bužo přiš k Bogu do njejba. —
13. Něnt hobdenkujšo, kenž how na zemi sćo,
 kak Jězus Chrystus za nas šerpjeł jo;
 wón jo šerpjeł našych sěžkich grěchow dla,
 a jo nas wót złego ducha humogł.
14. Cesć, chwalba ta sluša
 Bogu Wóšcoju a Synoju
 a swětemu Duchoju,
 cesćimy si za janog' wěrneg' Boga.*)

87. Górejstaše Chrystusowc.

(Hłos: Třeća zběr. 155. Text: Freu dich. du ganze Christenheit.)

<p>1. Wjaselmy se wšyknje wěrne,
 Bogu cesć a chwalbu dawajmy
 w tom něntejšem casu jatřow-
 nem. Alleluja, alleluja!</p> <p>2. Stał jo Chryst wót humarłych
 žins
 z teje smjerši kak moeny knjez,
 co by nas přinjasł do njejba.
 Alleluja, alleluja!</p> <p>3. To jo zjawil jańžel swěty,
 z běheju drastwu hoblacony,
 wót Boga z njejba pósłany.</p> <p>4. Zeńskim, kenž k rowoju přij-
 zechu
 a drogu žalbu njasechu,
 Jězusa žalbowaš křěchu,</p> <p>5. gronjašo: „Wón jo górcj stał,
 kinž běšo tuder zakopan',
 to ja zwěrnje gronju wam.“</p> <p>6. Zgonichu to te biskupy
 a k tomu te starše Žyzi,
 togo žydojstwa měřšniki;</p> <p>7. 'neđ se gromadu zejžechu
 a to raži zagłaziš kšěchu,
 falšnu radu składowachu.</p> | <p>8. Služabnikow su najimali,
 pjenjez dosć jim dawali,
 aby žgan wěrnosć njechuznali.</p> <p>9. „Ale grońšo, až skradnjon' jo
 Jězus přez swójo pósłojstwo,
 tu chylu, gaž wy spali sćo.</p> <p>10. Bužo to zgoniš waš kral s.m,
 ga daš jo zamjelcane nam.
 wón jo naš dobry přijašel sam.</p> <p>11. My 'comy to 'šyknjo zagłaziš,
 tog' wšogo was lich hucyniš
 a pšez (bžez) winy was zwó-
 stawiš.“</p> <p>12. Wóni te pjenjeze wezechu
 a pó tej raže cynjachu,
 to górejstaše zapřechu.</p> <p>13. Po wšom swěše jo zjawjone,
 wšomu ludu prjatkowane
 to bóže górejstawanje.</p> <p>14. Tež njebužo zamjelcane,
 co by njebyło gronjone,
 až rowno do dnja sudnego.</p> <p>15. O Jezum Chryst, Ty Syn bózy,
 kenž Ty wót smjerši stanul sy
 a seziš na bóžej prawicy:</p> |
|--|---|

*) Tónle a slědowacej dwaj kěrlušej su ze staršich zapiskow, kotrež slušeja Kristijanje Šořsinej, rodž. Hejnoje ze Zakrjowa.

16. Wodaj nam wše naše grěchi,
přez Twoje swěte pješ ranow,
kenž Ty je za nas šerpjeł sy.
17. Amen wjasele spiwajmy,
Bogu se za to źěkujmy
a chwambu jomu dawajmy.

(Ze Zakrjowa.)

88. Wjacorne spiwanje.

(Hlós: Třeća zběr. 154. Text: Unsre müden Augenlieder.)

1. A tej mojej mučnej wocy
zamatej se ze spanim,
a tog' šěla mucne cłonki
su za wótpocywanim,
dokulaž ta šamna nóc
jo tog' swěta zgodna móc,
do teje dlymi jo přikazane
a tc gwězdy su zapalone.
2. Och hobdenkuj, mója duča,
pjerjej, nježler spat póžoš,
až Ty Twójog' Stworišela
žinsa njerogniwajoš;
cyń doch z casom pokutu,
padni před nim na zemju,
pros Ty jogo we (wo) tu gnadu,
až ší šenkuj tu štrofu.
3. Groń: Och kněžo, ty to wěš debnje,
ja som tu ten zeń skóncowała
nie ak mje jo přikazane,
njejsom tog' hobdenkowała
za mojim spowołanim,
ale som tak sromotnje,
mój Bog, Twoje drogi spuščila,
som po wonych drogach chójžila.
4. O Kněžo, byž doch Ty mčgnadny,
njelonuj za zasužbu.
- Twója wacha buži při mnjo,
glědaj na tu zasužbu,
což Twój syn jo ju secyńil,
Wósc, wez Ty ju górej za mnjo,
wón jo za mnjo wšyknó šerpjeł,
což ja njerodny som dłužyl.
5. Twóju zmilnosť Ty mje wótwof
a pósćel mje Twóju wachu,
až te carne nóčne duchi,
a tog' šěla smjertne rowy,
a ta złość, kenž w nocy žo
a to šělo pobiš 'co,
njehułoj' mje z teju sešu (syšu),
njetraš mje we cowanju.
6. Daj mě swěte myslenja,
rownož ja budu z měrom spaš,
daš doch Twój duch ze mnu žo,
ze mnu stawnje wachujo,
až te jutřne zerja zejdu
a te spanje wót nas žo. —
7. Wósc na njebju we hušynje,
swěte buži Twójo mě,
Twója wola stanjo se,
hobraž nam naš wšědny khlěb,
njewjež nas do spytowanja,
humož wót wšog' plogowanja.

(Ze Zakrjowa.)

89. Passionski kěrluš.*)

1. O Bog Wósc we tom niměrstwu,
daj nam Twójog' swětego Ducha,
až wón nas bužo rozhucyš,
wót huřoby rozpomináš
to šerpjenje Jezum Chrysta,
až we nas płodne zwóstanjo.

*) Spěwa so kaž: So wahr ich lebe, spricht dein Gott. Text: O Gott Vater in Ewigkeit.

2. Jězus, ten wěrný bóžy Syn,
wót Boga Wóšca jo přišeł k nam,
wót kněžny se jo narožil,
tři a třizasčo lét how jo byl,
swójog' Wóšca wěrnosć jo prjatkował,
togodla bě wón přefolgowan.
3. Při swojej slědnej wjaceri
jo wón swój wodank hucynil,
swójo šělo a swětu kreč,
až změjomy na njog' spominaš,
přikazał jo nam jěsc a piš
a jogo šerpjenju wěriš.
4. Wót teje wjacerje wón stanu,
kenž wšo wó swójej mocy ma,
te nogi swójim pólšam mył
ze swojima cystyma rukoma,
a jo nas wšyknych rozlucył.
až my tež tak cyniš derbimy.
5. Čotom jo krasnje prjatkował,
a swěty Jan to hopišo,
k troštoju swojim lubym pólšam
přešiwu křice wjelikej,
kenž něnt na nich přijš derbješo
Chrystusoweje hucby dla.
6. Swójej wocy k njebjnu zwignu,
swójog' Wóšca za nich prosy,
aby při njom zwostanuli,
jogo słowow lubowali,
ab' po tom třuchlem žywjenju
to njebjaske dóstanuli.
7. Přez tu wodu Kidron zěšo,
swójim pólšam tak gronjaso:
we tej nocy w'e gromaže
wóte mnjo běžas bužošo,
ak se te wójce rozběgnu.
gaž jich pastyr pobity jo.
8. Gaž přijžo do teje zagrody,
tam wón chopi tu'w' čas,*)
k swójomu Wóšcoju wón se modli,
krawny znoj wen se bijašo
z jogo swětego żywota,
wót Žydow wón bé huwězany.

*) Čas = rěč

9. Kaifasoju jog' wježechu,
we (wó) swóju hucbu bě prašany
a we swóje lube pósly;
na lico bě Jězus bity,
směšony zapluwany wjelgi,
glichol ak jagnje mjelcašo.
10. Pěťř, jogo jaden pósoł tež,
do teje wjaže se namaka,
třikrot Jězusa zapřě,
nižler kokot dwójcy zaspiwa;
Jězus se na njog' hogleđnu,
ga Pěťř žalosnje plakašo.
11. Pilatusoju huwězan.,
bě naš humožnik stawiony,
marskany, ze šernim kronowany
šmodowany bě ten bóžy Syn,
na křicu bě Jězus bity,
Barabbas pak los pušćony.
12. Ak Judas Jězum wizešo,
až wón k smjersi sužony běšo,
luto jomu bě z hutřobu;*)
(k) tym měřšnikam wón běžašo,
te pjenjezy zasej chysí,
Zacwiblowa, sam se hobjesy.
13. Herodusoju bě Jězus póslany,
wót měřšnikow hobskaržony,
wót njog' wsake naprašowany;
Jězus jomu njewótgroni;
z běleju drastwu hoblacony,
k Pilatusoju zasej póslany.
14. Sam swóju křicu njasešo,
až na te město wón přijžo,
tam, zož wón bě křicowany
a z nim dwa falšnej mordarja.
Wjelgi su jogo směšyli,
wón pak za nich Boga prosy.
15. Jogo maš spód křicu stojašo,
luboznje wón k njej gronjašo:
„Žeńska, to derbi twój syn byš,
Johannes na mójo město.“
Ten pósoł ju k sebje weze,
gaž wón z togo swěta přijžo.

*) W rkp. „[wižobu“.

16. Ten jaden mordař huzna tež,
až Jězus Chrystus prawy běšo,
Žašo: „Kněžo, spominaj na mnjo,
gaž do swójoje kralestwa pójžoš.“
„Žins derbiš ze mnu“ žašo Bog,
„byš we tom njeljaskem kralestwu.“
17. Šma na tej zemi hordowa,
Słyńco zgubi swójo swětło,
Jězus chopi wjelgin wólaš:
„Mój Bog, mój Bog, ja něnto wižu,
až ty mje wšogo spuścił sy,
na mnjo te wše grěchi laže!“
18. Pótom bóžy syn gronjašo:
„Wót hutroby ja lačný som.“
Z wosuchu žolc jomu dachu,
gaž to koštowa, ga žašo:
„Wšykno to jo skóńcowane,
což wóte mnjo stoj' písane.“
19. Naslědku, ak wón derbješo humrěš,
ga z mocu wólašo: „Do Twójeju rukowu,
o mój Wósc, ja móju dušu přirucu!“
Pohyli tak swóju głowu,
wla swój duch a wšo skóńcowa.
20. Bóža móc se tam hopokaza,
wěsk tog' templa se rozlama
a ta zemja wjelgin džaso;
te rowy se wotworjachu,
ten hetman tež tam wótgroni:
„Zawěsće to jo bóžy Syn!“
21. Z křice doloj bě wezety
Jězus Chrystus, ten zmilny Kněz,
za žydojskim nałożěnim
do zemje krasnje zakopany,
z krasneju žalbu žalbowany,
tři dny a nocy tam lažašo.
22. Cesé dvrbi Tebje, Bog Wósc byš
za tu smjers bóžego Syna;
daj, až we nas plódně bužo,
wót grěchow lich nas hucyni,
až my wjasé swěte żywjenje
róžomy něnt a niměrnje.

(Ze Zakrjowa.)

Třetí zbrčka narodnych hlósow lužisko-serbskich pěsni.

Zhromadził Adolf Černý.

Hlósy.

I. Wšelake pěsnje.

1. Moderato. a) Z mojich zapiskow (76 čislow).

Z Khrósćic.

Ha sy-dał jo, sy-dał jo drobny ptačk, ha bjez dwěmaj
ma-ly-maj ka-muš-ko-maj.

Druhi hlós pola Smol. I. 123. Přir. tež Kuba č. 52.

2. Tempo di menuetto.

Z Wudworja.

Šij, šij mój kraw-či-ko su-kni-čku, ha šij, mój
kraw-či-ko su-kni-čku, ha ko-le-baj
ho-li-čku z nóż-čič-ku, ha ku.

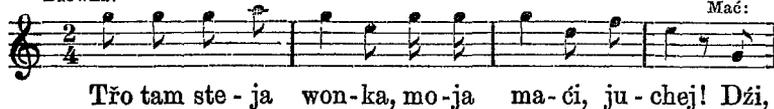
Druhi hlós p. Smol. I. č. 84, text na str. 118. Hl. tež č. 77 přitomnjeje zbrčki.

3. Wjesele.

Z Baćonja.

Džowka:

Mać:

Třo tam ste-ja won-ka, mo-ja ma-ći, ju-chej! Dži,

Hl. A. Černý: Svatba u luž. Srbů, str. 7.

4. Wjesele.

Z Wudworja.

Druhi hlós w II. přiř. Čas. 1883, č. 25.

5. Moderato.

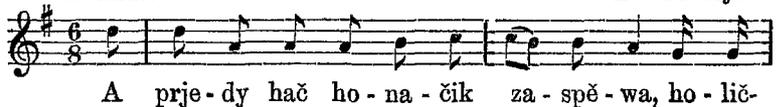
Z Wudworja.

Var. Čas. 1883, II. přiř. 34. — Text pola Muki, Čas. 1883, 28.

6. Moderato.

Z Wudworja.

cy so za-sty - ska, a přec' wo - na bě - že - še
do ko-njen-ca, do ko - njen - ca k po-hon - čej.

Druhi hlós: Smol. I. 139.

7. Moderato. Z Wudworja.

Šoļ jo hól-čik pře wšě hór-ki, drum - ty, drum - ty, tra - la - la,
ni - mo hol - čej ko - mor - ki, drum - ty, drum - ty, tra - la - la.

Přir. Čas. 1883, II. přiļ. 18.

8. Largo. Z Konjec.

Čoho dla to - la mój lu - by tak su - ro - wje hla -
daš, ha, hač so ci te wło - ski tak zma - hu - je - ja?

Druhi hlós: Čas. 1883, II. přiļ. 35.

9. Andante. Ze Sušec.

Ha, no je - noj, no, ha wzmi je - nož, wzmi te
ja - bluč - ko čef - wje - ne, te ru - biš - ko ži - dža - ne.

10. Pěseň „Njedaj sej holička“ (Kuba, č. 10) spěwa so w druhej polojoy tež hinak:

Ze Sušec.

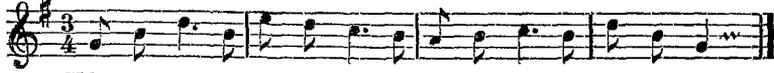

Nje-daj sej ho-lič - ka k wu-trobje hič, ha, zo je twój

lu - by tak ja - ra falš - ny, ha.

11. Moderato. Z Němcow.

Wče-ra sym ja w hribach był a džensa póń-du do słomkow.

Text přir. Smol. II. 103.

12. Moderato. Z Němcow.

Rja-ne hol-čo, najrjeń-še hol - čo, što mó-žeš spě-wać, što

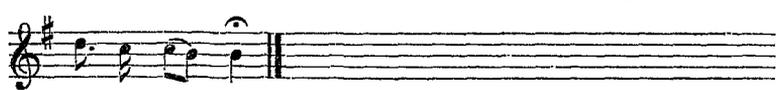
mó-žeš pis-kać? Ja mó-žu spěwać, ja mó-žu pis-kać, na

je - nu pi-šcał-ku; ty - dli - dli jo mo - ja pi-šcał-ka — tak

mó-žu ja te ty - dli - dli, te mó-žu spě-wać, te

mó-žu pis - kać.

Pozn.: Takt A so při dalšim spěwanju po potřebnosći wospjetuje.

13. Allegro.

Ze Židžinoho.

Ško - da te - je ho - lić - ki, kiž de - ji tam

sa - ma być!

14. Allegretto.

Ze Slepoho.

Ja pak tam sto - jach na ho - ri, na ho - ri

wu - so - kej.

15. Moderato.

Ze Slepoho.

Wo - laj, wo - laj, pać - pul - ka, a rja - nych gól - cow

na fre - je!

Text pola Muki, Čas. 1877, str. 7.

16. Andante.

Ze Slepoho.

Ma - ci sta - ra, nje - swař - ćo, zo na - ju luboć tak

wje - li - ka jo, how - ha - hej, how - ha - hej, zo

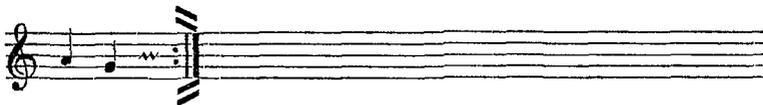
na - ju lu - bosé tak wje - li - ka jo.

17. Moderato.

Ze Slepoho.

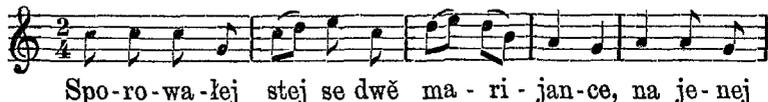
Lu - beg' mam, a - le rja - ny njej', do - bra ja jo - mu

njejsom.

18. Andantino.

Ze Slepoho.

Spo - ro - wa - lej stej se dvě ma - ri - jan - ce, na je - nej

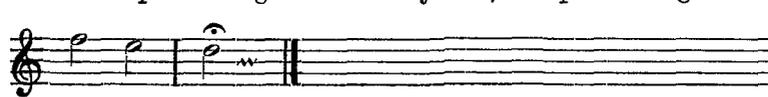
ze - lo - nej ga - luz - ce.

19. Moderato.

Ze Slepoho.

Ša - pař tam go - ni wow - cyc - ki, ša - pař tam go - ni

wow - cyc - ki.

20. Moderato.

Z Brunoje.

Hdyž se dwaj frej - nej lu - bo ma - štej, a přě - dny raz

gro-ma-že wja-ce - rja - štej, a štej.

Swazbařska. — Přír. Smol. II. č. 38. — W II. příl. k Čas. 1883, č. 9 je wopačnje zapisana; toho dla ju tudy wospjetujemy po swojich zapiskach.

21. a) Z Brunojc.

Camper jě-dže do dworu,
ba - ba zbě-ra lo - bo-du, } Camper how, camper tam!
wi - tře změ-je k wo - bě-du.

b)

Něnt jo wě-sće na wca-su, 'cemylik Bo-gu slu - žyć.

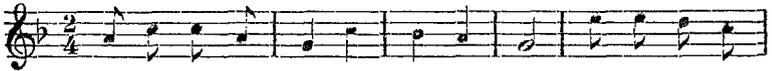
22. Allegretto. Z Brunojc.

O ty rja-dna gó - li - cka, to jo 'šyc - ko
two-je - go dla. — Co by to nje-by - lo mo-je - go
dla, žo som tam nje - by - la.

Přir. č. 46 Druheje zbirki.

23. Moderato.

Z Brunoje.

Chójdžil jo ten gól-cyk po gó - rach, chójdžil jo ten

gól-cyk po gó - rach, po tych gó-rach wy - so - kich.

Wot słowow „Njebudžemoj lětsa“ spěwa so z hłosom „Zady našej pjecy“.

24. Moderato.

Ze Zagorja.

Mi jo se wi-cho-rik do mó-šnje dał a wšyc-ke te

kro-šy - ki wu-wje-chlo - wał.

25. Andantino.

Ze Zagorja.

Ha šel jo ten gól - cyk wot Grod - ka, a

w ru - ka - wje cał - tu nje - se - še.

26. Allegretto.

Ze Zagorja.

Šla jo gó - li - cka do traw - ki na lúč - ku ze - le -

nu; traw-ki wo-na na-žnu-ła, na gór-ku
zbě-ža-ła.

27. Moderato.

Ze Zagorja.

Spě-waj mi, spě-waj so-cho-lašk, na tej mi gu-stej
šmrě-ko-win-ce. Kak dha ja der-ju lej-der spěwač, hdyž
na mje nich-ten nje-po-slu-cha?

Druhi hlas: Čas. 1883, přiř. II., č. 12.

28. Andantino.

Ze Zagorja.

Na ko-ni-ku na bru-nem wě-naš-ka
ru-ća-ne-go, aj gó-li-cku tam k wě-ro-wa-nju
wje-ze-chu, gól-cyk džě-še za płu-gom.

Přiř. č. 28 Druheje zbirki.

32. Pomałku.

Ze Žyłowa.

Rjad - ny ten styri brune kŕ - nje ma, 'še jad - nej bar - wy

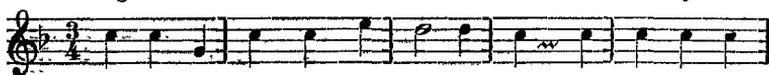

su, jad - wej! 'še py jad - nej dro - ze du.

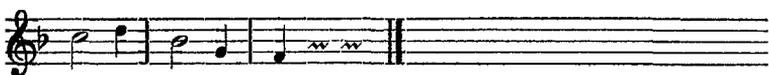
Druhi hlós: Čas. 1883, I. přil., č. 70.

33. Allegro.

Ze Žyłowa.

Te - ša - cki w lě - sa - cku spě - wa - ju, a sy - lo - jik

ja - den drobny tašk.

34. Allegretto.

Ze Žyłowa.

Nad mŕjjom stoj'tej dwa gro - da, dwa gro - da hu - so -
jad - nom by - dli ředne žow - čo, we drugem řed - ny

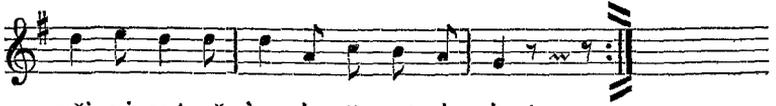

kej; we gŕlc.

Wy - nej se lu - bo mě - ja - štej,
:: pět - nas - čim gercam graš,

gro - ma - du přiš nja - mo - ža - štej. Gŕlc da swŕjej lub - ce
stŕjjom bug - narjam bug - no - waš, to dej se mŕjej lub - ce

při - pi - saš, až 'co ju přez my - rjo wjazó.
der - je zdaš, až ja tak wja - so - ly som. ;:

35. Allegretto.

Ze Žylowa.

Při - rajto - wał gylc s kynja bru - ne - go a raj - to - wał

hy - mer do Žy - lo - wa, a do Žy - lo - wa.

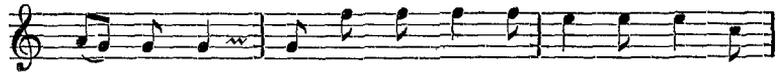
Druhi hłos: Jord. č. 19.

36. Allegretto.

Ze Strjažowa.

Šlu - žyl jo gyl - lack na gro - že, ha na ja - nom gro - že

hu - so - kem, šlu - žyl jo gyl - lack na gro - že, ha

na ja - nom gro - že hu - so - kem.

Přir. č. 58 tuteje zběrki.

37. Tempo di marcia.

Ze Strjažowa.

Žeš - mej z mojim lu - bym na špa - cir, na - dej - šlej smej,

na-dej - šlej, ja-den ze - le - ny bom.

Text pola Muki, Čas. 1877, str. 36.

38. Andante. Z Ochozy a z Tureja.

Žow-čo bě - le, cer-wje-ne, ga - by by - la bo - ga - ta,

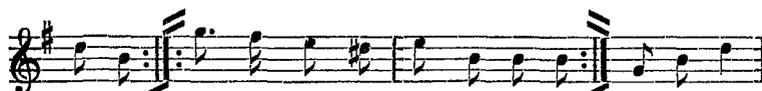

ga - by by - la bo - ga - ta, ga kšěl ja še fry - jo-waš.

39. Andante. Z Ochozy.

Na - še gól - cy z wój - ny jě - du, hyj! z wój - ny
na - šog' pa - na kó - nja wje - du, hyj! kó - nja

jě - du, glě - daj, kak ten ry - šar sej - ži, wi - taj pan,
wje - du; kak se jo - go ho - ko swě - šil

wi - taj k nam, hyj, hyj! wi - taj k nam!

Prir. č. 56 Druheje zběrki.

40. Moderato. Z Ochozy.

Wono zě - šo ja - den ja - gar na gŷn - twu tam

do te - je gy - le. Co tre - fi na tej dro - ze, jo
dro - ze? Jadno řed - ne žow - cyš - co.

41. Moderato.

Z Drjonowa.

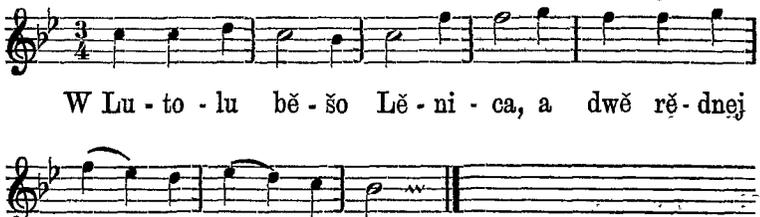

Och, kak de - ru ja bys' tuž - na, co som za - wi -
no - wa - la? swy - jog' lu - beg' ja mu - sym spu - šcyš a
wyt njog' de - ru šej - do - waš.

Přir. Nar. hl. č. 19. — Druhi hlós: Čas. 1883, I. příl., č. 88.

42. Moderato.

Z Drjonowa.

W Lu - to - lu bě - šo Lě - ni - ca, a dvě řě - dnej
žow - či mě - ja - šo.

Přir. č. 36 Druheje zběrki.

43. Moderato.

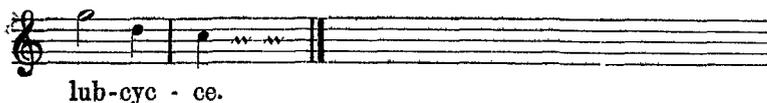
Z Drjonowa.

Prir. Smol. II, č. 68, Druha zběr. č. 50.

44. Allegretto.

Z Tureja.

Text Muka: Čas. 1877, 4. — Druhi hlós: Čas. 1883, I. přił., č. 60.

45. Allegretto.

Z Tureja.

46. Moderato.

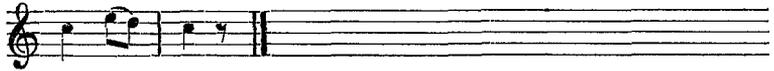
Z Tureja.

Na - lě - to bu - du ro - že kwisć a pon bu - źo mój

lu - by do - moj přišć, a pon bźo mój lu - by

do - moj přišć.

Jenož mało rozdźělne hłos wot Smol. I., č. 43. (Hodźi so tež z tutym Smolerjowym hłosom spěwać.)

47. Allegretto.

Z Tureja.

Hob - šejt mu - sym wo - zeš, wot te - bje šej - do - waš,

sy - li ty mój nej - lub - šy, nje - bješ se - bje dru - ge - je.

Druhi hłos: Čas. 1883, I. přiř., č. 39. — Druha zběr. č. 52. — Text: Muka, Čas. 1877, č. 15.

48. Moderato.

Z Tureja.

Póž, 'co - mej mej hys tam do gum - na, źož te

bě - le ro - že kwi - tu; tam w gumnje tam kwi - tu te

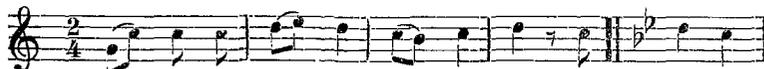

ro - že rěd-ne, wy-ter-ni se-bje tu rěd - njej - šu.

Tónle hlós njezda so mi być serbski ludowy. Njeznaje něchtó podobny němski?

49. Andantino.

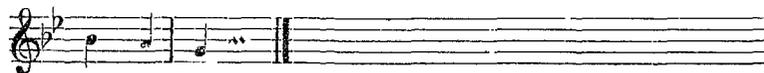
Z Tureja.

Seł jo ten gó-lack wyt Barš-ća, a wyn tak

wja-so-le za-ju - ska, a swó-jej lu-bej lub-ce

zuk da-wa.

50. Allegretto.

Z Tureja.

Ja - den gólc 'co rěd - nu měš, a ja - den gólc 'co

rěd-nu měš, a nje-wě, zo ju lej-der wzeš.

51. Allegretto.

Z Tureja.

Jěł jo Hans-ko wų-rat wen, zej - gu' drej - gu

zep-ta-lan-da, zep-ta-lan-da, wų-rat wen.

Přir. Smol. II., č. 94 a slědowace čisło:

52. Allegretto.

Z Radowizy.

Han-sko gý - niř wy - rat wen, Han -sko gý - niř
wy-rat wen, zej-gu dra-jum, zyn - ta, zyn - ta, zyp - ta -
lin-da, wy-rat wen.

53. Allegretto.

Z Tureja.

Som tam chój - zíl wy - še - pat, hyš - cí njej - som
při - še - pař.

Přir. Čas. 1883, I. přiř., č. 53.

54. Tempo di menuetto.

Z Tureja.

Při - po - wjež ty mó - jej lub-ce, až k nejwja - cer
pój - du.

Přir. Čas. 1883, přěnja přiř., č. 16. — Text: Smol. II., 112, Čas. 1881, 27; 1882, 148.

55. Moderato.

Z Tureja.

Mja - sec tak by - tře swě - ša - šo, da - lej, hu - šej

E

stu - pa - šo, da - lej a hu - šej stu - pa - šo, na Rěd - ni - škoje

no - wy dwyr.

Moja spěwarka spěwaše někotře strofy w měšanych taktach, rozdžělejo taktaj A, E kóždy do dweju $\frac{2}{4}$ taktow, mjenujcy:

A *E*

56. Moderato. Z Janšoje.

Gaž ja na wój - nu spó - šég - njom, kom' ja mó - ju

lub - ku při - ru - cym?

57. Moderato. Z Janšoje.

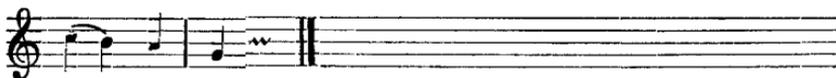
Jěł jo mj lu - by na jar - mark, jěł jo mj lu - by

na jar - mark, na - ku - pi žow - čoj pa - prjeń - cow.

58. Moderato Z Janšoje.

Słu - žyl jo gó - lack na gro - že, słu - žyl jo

gó - lack na gro - že, hu - słu - žyl jo tam

se - dym lét.

Hl. č. 36 přítomneje zberki.

59. Wjesele.

Z Janšoje.

Šlo jo zow - čo po wo - du, } Kan-ku
do bě - le - go ja - zo - ra, }

wo - dy na - crje - la, pjer - šće - nik jo spu - ščí - la,

kan - ku wo - dy na - crje - la, pjer - šće - nik jo spu - ščí - la.

60. Moderato.

Z Mósta.

(Mój) Lu-by se na mnje roz - gy - rik, až se jo - mu chu - da

zdam, hi - dy - hej! až se jo - mu rej - na zdam.

61. Moderato.

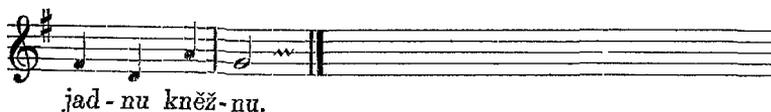
Z Mósta.

Jě - li su kně - ža na gy - sčí - nu, a wěťr jo jim

hu - duť jad - nu kněž - nu, a wěťr jo jim hu - duť

62. Moderato.

Z Móta.

1. Sty - rjo te bru - ne ky - nje su, 'še jad - ne - je
2. Řěd - ny ten chpj - ži

bar - wy su, hi - dy hej, 'še py jad - nej dro - ze du.

Druhi hlas: Čas. 1883, I. přiř., č. 70. Přir. Kuba č. 65.

63. Moderato.

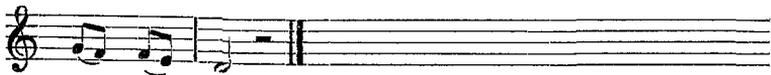
Z Móta.

W zagrod - ce sto - ji ja - blo - naška na nim su ja - bluš -

ka, spyd jad - nym boc - kom cer - wje - ne, spyd dru - gim

ze - le - ne.

64. Allegretto.

Z Móta.

Spi - waj mje žow - čo wja - se - le, twój glos jo

sly - šaś da - lo - ko.

65. Allegretto.

Z Mosta.

A chój-žil jo ten řed-ny gy-lack k Ředniš-koj-com

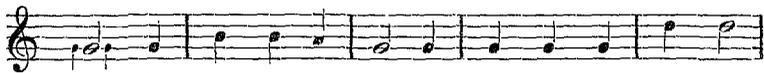
sam, a kšěl jo te žow - čo fry-jo-waš.

66. Moderato.

Z Mosta.

U - běg - nu - la ma - luč - ka, a w ky - le - ba -

šku jo sky - le - ba - na a na ru - cy - cko - ma

zno - so - wa - na.

67. Allegretto.

Z Mosta.

Hans-ko sej-ži fa-jer-ni-cy, pla-ta jo-go crej-ki.

68. Andante.

Z Mosta.

Stej šlej dvě řed-nej py třa-wu, stej šlej dvě řed-nej

py třa-wu, bo - ga - ta z te - ju chu - de - ju.

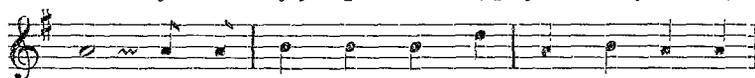
Prir. Smol. II., č. 49. — Wot słowa „bogata“ by so hodžilo hłós tež w $\frac{3}{4}$ taktach pisać: bogata | z teju | chude- | ju.

69. Allegretto.

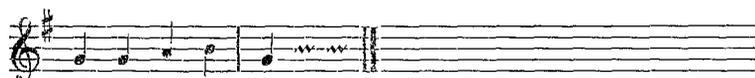
Z Radowizy.

Ak ja we mó-jej 'špiš-ce běch, přij-žo mój lu-by

tam, do-bry wja-cor wón mě spow-da-jo, ja

jo-mu ni-žer nic.

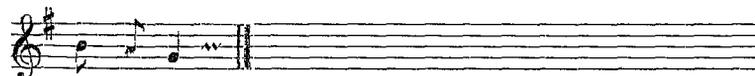
Text: Muka, Čas. 1877, 13.

70. Tempo di menuetto.

Z Radowizy.

Mlo-da som se wy-že-ni-ła, něnt mje wjel-gin

lu-to jo.

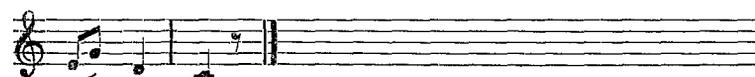
Přir. Čas. 1883, I. přił., 54.

71. Moderato.

Z Radowizy.

Z ro-zy-mom lu-by, z ro-zy-mom, ces-čej kšěl ja

na fry-je

72. Allegretto.

Z Grosišća.

Ja njej-som mo-jog' lu-beg' daw-no wi-že-ła, ja

njejsom mojom' lu-beg' daw-no wi-že-la, žen-sa jo row-no
tři dny, ak ja jog' wi-že-la som.

73. Moderato.

Z Matyjoje

Gyl-cy-ki jě-že-chu na ur-lop,
gyl-li-cu ze so-bu py-ra-chu.

74. Moderato.

Ze Zakrjowa.

'Šyk-ne mi lu-že ščo-ka, ščo-ka-ju, 'šyk-ne mi lu-že
ščo-ka-ju, až ja se Za-krjo-wa ho-bi-jam.
Přir. Smol. II, č. 55.

75. Moderato.

Ze Zakrjowa.

Zkońcom(k)šprejcom na końcu stoj' no-wa ko-mo-ra, ach
hej, stoj' no-wa ko-mo-ra.

Variant čísla 4 přenjeje přílohi k Časop 1883.

76. Moderato.

Z Liškowa.

A co ja som no-we-go zgo - ni - la, a až mój
lu - by dej' wó - te mnje přejc? A spo-wěz wšak ty mě
wěr-no - scí, a 'dy ga ty bu - zoš za - sej přijs?

Var. č. 23 Druheje zbirki.

b) Ze zapiskow J. B. Bertholda (5 čislow).

77.

Ćah-nyl je raj-tar z wój - ny dom, ćah-nyl je
raj-tar z wój-ny dom, haj z wój-ny dom.

Text: Šij, šij, mój krawčiko. — Tež w Čas. 1889, 82.

78. Variant Smol. I, č. 122, str. 146.

Gu-bi - če-njo z wój-ny dom ćeh-ni - chu, hude-hu, ha
Hil-ži - čka jim na-pře-ći-wo bě-že - še.

79.

Ta éma, ta éma tak wul-ka je, mój lu-by
nih-dže njej'.

Text: Smol. I, č. 166. — Čas. 1889, 85. — Hlós přir. Smol. I, č. 34.

80.

Hač mój lu-by runje ža-dyn haj-nik njej', khodži w drascé
ze-le-nej, khodži w drascé ze-le-nej.

Text: Čas. 1889, 87.

81.

Hdžež mi te ćež-ke wo-zy jě-du, tam so te
rja-ne hol-cy wje-zu.

Text: Smol. I, č. 152.

c) Ze zapiskow njeboh herca Mikl. Krala z Čemjeric
(36 čisłow).

82. Var. Smolerjoweho č. 98, str. 127.

Hale spomniš tež na mje, mój rja-ny lu-by, hale

na na-ju prje-ni - še lu - bo - sće.

83.

Njehladaž, mój luby, z woknom dele, hdyž ja . . .

84.

Ja chcu swo - ju Han-ku tym Ži-dow - cam dać, hale . .

85.

Hale, wy swi se - bi slu - bi - loj, zo chce - wi swo-jej

być.

86.

Ha věm ja, věm ja stud-nič - ku, ha, rja-nu, žór-la-

cu, hale rja - nu, rjanu, žór-la - cu.

87.

Ha pře - dať je hól - čik ko - nje a wóz, ha

sam so dať přeč na wój - nu, ha - le tři sta,

tři sta mi - li za wo - du, za wo - du, ha - le

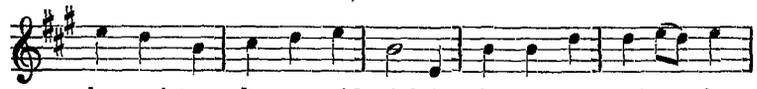
šty - ri, štyri a štyrsći za Pra - hu, za Pra - hu.

Pozn. W zapisniku rěka ta pěsnička „Komu ja swoju lubku poruču, hdyž ja na wójnu . . .“ Je to druhí započatk pěsnje Smol. I, č. 9.

88.

Ja mam tam lub - či - čku, ty maš tam tež, ha

chcemoj tam bě - že - cí k njej, ha ja mam tam lub - či - čku,

ty maš tam tež, ha chcemoj tam bě-že - í k njej.

Přir. Smol. I, č. 327.

89.

Pij - taj, hraj-taj, sy-naj mo - jej, ha pij - taj,

hraj - taj sy - naj mo - jej, hdyž wój wul - kaj

na - - ro - sće - taj.

Přir. delnjołuž. text: Smol. II, č. 76.

90.

Njech ta kan - ka wo - ko-ło dže, hale

zo so tež nam (do - sta - nje).

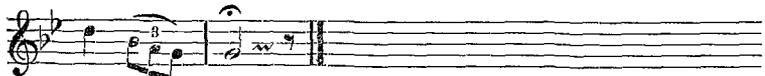
91. Largo.

Haj što mi pom-ha wi - će-stwo, što mi pom-ha wi - će-

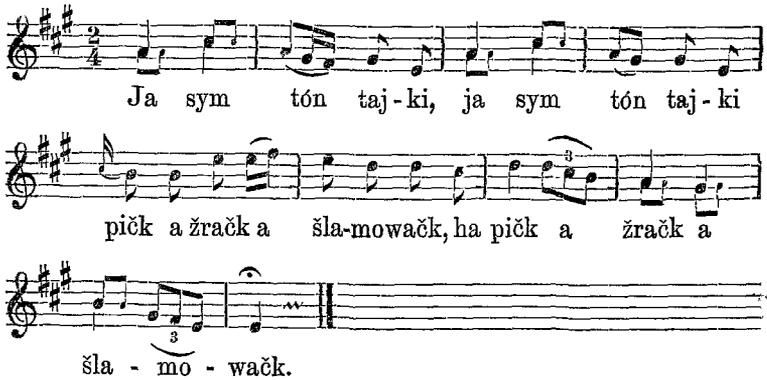
stwo, ha, ko-pać, wo-rać nje-mó - žu, ha ko - pać, wo-rać

nje - mó - žu.

Přir. Smol. I, č. 18.

92. Ja sym tón tajki pičk a hračk a šlamowačk.

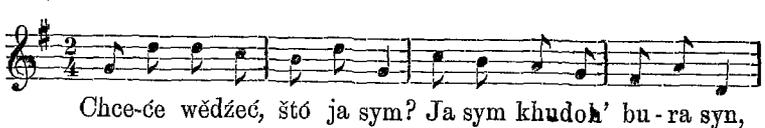
Ja sym tón taj-ki, ja sym tón taj-ki
pičk a žračk a šla-mowačk, ha pičk a žračk a
šla - mo - wačk.

93.

Hale bu-džeš ty swojej ma - čeri, bu-džeš ty
swojej ma - čeri lhać, dha bu - dža so ... (?)

94.

Chce-će wědzeć, štó ja sym? Ja sym khudoň bu - ra syn,

mam so my-sle že-nić, mam so my-sle že - nić.

Prir. Smol. I, č. 20.

95.

Ha, sy-dom sym mo - li(w)Franko-će był, a

přez ... (?)

96.

Hdže dha mje ty wje - džeš, ty rja-ny lu-by

mój ... (?)

97.

My smy či šty-rjo wot Kló-šte - ra, ha, pi - je - my,

hra - je - my, pi - je - my, hra - je - my, wje - se - li smy.

Přir. Smol. I, č. 121.

98.

Wy swi z Jan - kom hladałoj ... (?)

99.

Přiw - cí - cy twa - rja - chu no - wy hród ... (?)

100.

Pod hór - ku le - ži khěž - ka mała ... (?)

101.

Šolta tón rolu woraše ... (?)

102.

Pa-lenc, pa-lenc, tón dyr-bi pi - ty byé,

Hdyž ja ni-mam pa-len-ca, dha mje bo - li wu-tro - ba,

pa-lenc, pa-lenc tón dyr-bi pi - ty byé.

Prir. Smol. I, č. 309.

103.

Tón po-honč kni - čom' njej', tón po-honč kni-čom'

njej': w no - cy hla-da la-že - nja wo-dnjo hla - da

le - že - nja, tón po - honč kni - čom' njej', tón

po-honě kni - čom' njej'.

Přir. Smol. I, č. 227.

104.

Čoh'dla mój lu-by tak za-he dom džeš . . .

105.

Mlynk je pře - pil se - ker-ku, žo - na do-mach (swari)..?

Zakónčenje
(kotrež herc piska).

Tuta melodija je nadpadnje podobna češkej „Já husárek malý“. Erben,
Nápěvy prostonár. písni čes., č. 151.

106.

Pój - će mo - je holč - ki wšit - ke ke mni wšit - ke

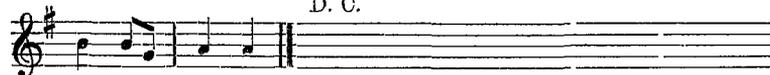

ke mni, tróšt(uj - će mje zrud - ne - ho)...?

Zakónčenje.

D. C.

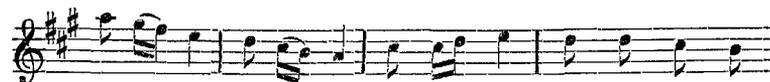

Tež tuta melodija je jara podobna českej „Zelená se louka“, Erben č. 783.

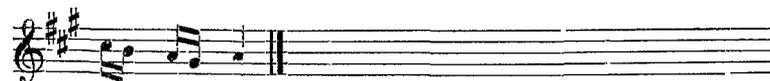
107.

Ćis - nyl z wót - ku do kon - ja, ćis - nyl z wót - ku

do ko - nja, do ko - nja do ko - nja, trje - chił hol - cu

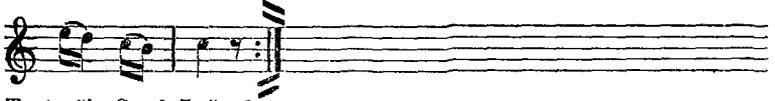

do pjel - ca.

108.

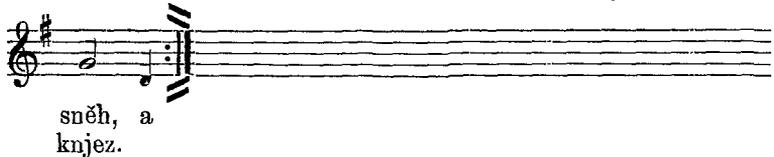

Ha w mě - sće na tym hro - dži, tam se - dža hól - cy

Text přír. Smol. I, č. 59.

109.

sněh, a
knjěz.

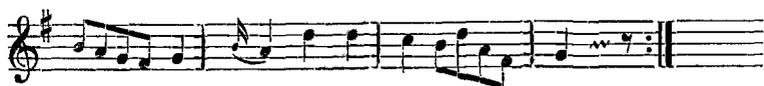
Přir. Smol. I, č. 107.

110.

111.

112.

To su konje, to su ko-nje, to su naše ko-nje...?

Abo: Dom ja nje pójdu ...?

D. C.

Je nimale identiska z čes. „Já mám koně, vrany koně“, abo „Nepůjdu domů, nepůjdu domů“; Erben I c, 179.

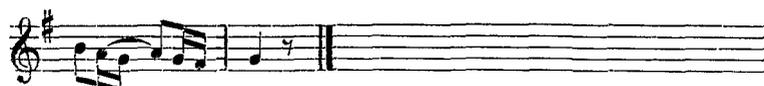
113.

Haj, pól-ske wo - ly du, haj du, haj du, a

wšitkešere, wšitkešere, wšitke šě - re su, haj su...?

Je tohorunja jara podobna čes. „Zahrajte mně mou“, Erben č. 768.

114.

Ko - traž chce hol - ca pěk - na być, a ta dyr - bi

za - he z pi - wa dom hić.

115.

Šoľ - ta ma pječ po - row hoľ - bi...?

116.

Šoľ - ta, šoľ - ta, taj - kipěkny šoľ - ta!

117. Serbske hujkanje.

Hale pas so ke mni bli - že jow, ha...?

II. Reje (24 čislow).

118. Serbska reja.

Z Worklec.

Ra - tar - jow - ska kru - wař - ka, ha, kra - ny - la jo

khlěb - ny rub, do - nje - sla sej do lo - ža, ha,

nam' - ka - la jón pach - man - ka.

Př. č. 59 Druheje zbirki.

119. Serbska reja.

Ze Sušec.

Što sy ty či - ni - la, mo - je lu - be, lu - be

dze - čo, zo sy sej hu - sa - rja, zo sy sej hu - sa - rja,

zo sy sej hu - sa - rja zhla - da - la?

120. Tempo polki.

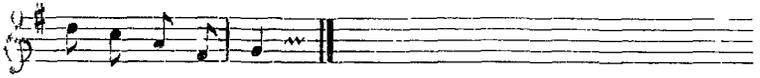
Z Němcow.

Pi - sa - ne su sa - nje a mol' - wa - ny jo kón,
 hdže ty to - la jě - džeš, ty rja - ny lu - by mój?
 „Njepowěm!“

Lěp - še mys - le krydnješ a to - la b' džeš mi po - wě - džeć ty

rja-ny Janko mój! „Do Kamjenca!“

Słowa „Njepowěm“ a „Do Kamjenca“ so jenož khětře a z hlubokim hłosom wupraja. — Mało rozdźelny variant Smolerjowych hłosow I, č. 236 a 279.

121. Tempo polki

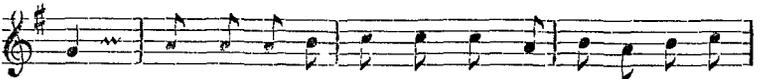
Ze Zagorja.

Co se sta - ło (w) Ró - ten - bur - ku na jer - man - ku:

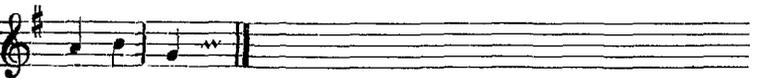
taj - ka ma - ła sy - ko - rin - ka kó - nja za - ku - sa - ła

jo! Głow - ku je - mu roz - tep - ta - ła, wóc - ko je - mu

wu - šta - pa - ła — tajka ma - ła sy - ko - rin - ka kó - nja po - wa -

li - ła jo!

122. Moderato.

Ze Zagorja.

Han - ka pój ty do re - ji! — Do re - ji ja

nje-pój-du. Njechaš hić, njechaš hić, nje-trje-baš wja - cej
ku mnje pčić.

123. Serbska reja. Z Ochozy.

W Za-grod-ce je - rje-bin-ka, na dwy-rje Trin-ka:
Mu-ter-cy-cka, glě-daj, glě-daj, kak doch ja som py-šna.

124. Serbska reja. Z Drjonowa.

Sy-łojk ja-den dro-bny tašk, a zo ty two-jo gnězdko maš?
Na du-baš-ku na wje-raš-ku, tam ja mo-jo gnězdko mam.
Druhi hłos ma Smol. II, č. 122.

125. Serbska reja. Z Drjonowa.

Ghń tu ram-pu do-moj, ghń tu ram-pu do-moj,
wy - na 'co se pro - syš! Nja-mam žed-nog'

D. C. al Fine.

mě-cha so-bu, njewěm z cym ju no-sys, a

Smol. II, č. 161. Druhi džěl reje je hinajši. Cyła reja je pola Smol.
w moll, naša pak w dur.

126. Tempo polki.

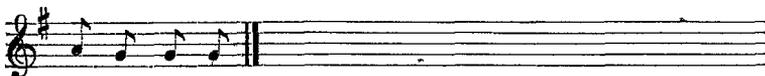
Z Drjonowa.

Byk se wjer-ga, byk se wjer-ga, se-bje za tej

ja - ji ter-ga, byk se wjer-ga, byk se wjer-ga se-bje za tej

ja - ji ter-ga.

127. Tempo pólki.

Z Tureja.

A šel jo gólc, a šel jo gólc, tak ra-no do lě-

sa, ej - ne bej-ne na bej-ne tak ra-no do lě-sa.

Text pola Muky, Čas. 1877, str. 19. — Přir. č. 104 Druheje zběrki
(přenje 4 takty).

128. Serbska reja.

Z Radowizy.

Při - po - wjez tej na - šej Ho - ši, daš se třoš - ku

při-gy - tu - jo, daš se třoš-ku při - gła - ži - jo, ja b'du

přijs knjej na fry - je; lala la la la — —

Variant č. 128.

Pri - po-wjez tej na - šej Ho - ší, daš se tře - šku
při - gy - tu - jo atd.

129. Tempo polki.

Z Radowizy.

Stań tam rě-dny, stań! Sto-jaš ty tam nje-bu-žoš, gaž
lub-cyc-ki tam nje-změ-još, a stań tam rě-dny, stań!

130. Tempo polki.

Z Mósta.

Fi-dleř zě - šo do mě-sta a du-cy se - bje gra-ja - šo,
fi - dleř ze - šo do mě-sta, du-cy se - bje gra-ja - šo.

131. Tempo polki.

Z Mósta.

An-ka zě - šo ko - wa - li - kam, dyr-dom-de - ja

dyr-dom-de-ja, An-ka žě-šo ko-wa-li-kam, dyrdomdej

132. Tempo polki.

Z Drjonowa.

Anka, tysy chó-ro-wata, šta-po-tata, ko-ło-wrotna,

Anka, tysy chó-ro-wata, šta-po-tata kol'rotna; ty sy

chó-ro-wata atd.

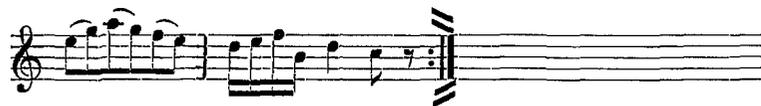

Hl. předkhadzáce čísto.

133. Serbska reja.

Z Wojerec (wot herca Měrcínka).

134. Serbska reja.

Z Wojerec.

135. Serbska reja.

Z Wojerec.

136. Serbska reja.

Z Wojerec.

137. Serbska reja.

Z Wojerec.

138. Serbska reja.

Z Wojerec.

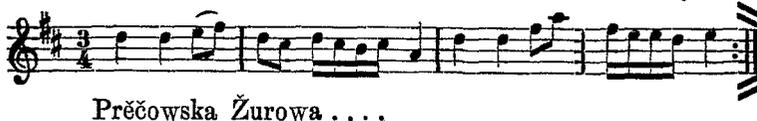
139. Serbska reja.

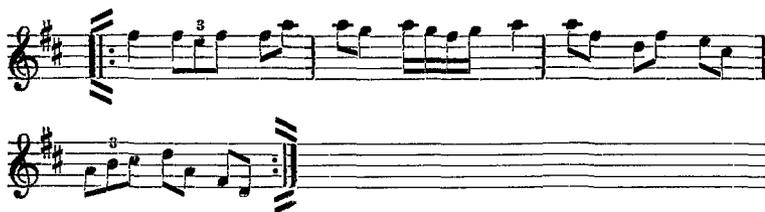
Z Wojerec.

140. Serbska reja.

Z Wojerec.

Přir. Kuba č. 99.

141. Serbska reja (ze zapiskow njeboh herca M. Krala).

Wšak sy ty wčera wječor cuzyc holcow (dom wodźil?) . . .

III. Pokěrļuški a ludowe kěrļuše (15 čislow).

142. Andante. Z Němcow.

Mój hrěch mje ru-dźi nóc a dzeń, wo mo-jej mi

wu - tro - bje wob-čez-no jo.

W pósce małe džěči pola swjatych križow rózarije a potom tón kěrļušk spěwachu.

143. Allegretto. Z Němcow.

Daj nam Bo - žo k wě - dze - nju, ha wje - le jo jich

wje - le? Ha je - dyn jo sam Jě - zom Khryst, kiž
kral jo nad na - mi.

Při druhej ličbje so mjez taktomaj 4 a 5 spěwa:

dwě stej tej lět - cy,* ha sło - wič - cy stej bo - žej, ha...
po čimž so dale pokračuje: Jedyn je sam atd. Při třećej ličbje so spěwa
„Třo su patriarchowje“ z hłosom, kaž „dwě stej tej lěty“, po čimž
so spěwa: „Dvě stej tej lěty atd.“ Podobnje při dalších ličbach.
Text wozjewi M. Hórník w „Lužičanu“ 1861, str. 177. — Přir.
Smol. II, str. 150. — Jord. č. 40.

144. Allegretto.

Ze Žylowa.

Spo-wě-daj zpismow spo-wě-daj, wje-le jo ja - no?
Ja - den jo ten wěr - ny Bóg na gó - rje Zi - na - ji.
šesć ka - mje - nja - nych kruž - kow we tej 'ja - ży
na tej swažbje Ka - na Ga - li - lej - skej.

Na druhu ličbu spěwa so hlós słowow: „Jaden jo ten wěrný Bóg“, po
čimž so spěwa přěnja ličba. Při šestej ličbje so spěwa takle:

Z tymi słowami so wot šesteje ličby počinajo kónči. — Lěpši var. hač
p. Jord. č. 40. — Text: Smol. II, str. 150.

145. Andantino.

Z Mósta.

Před tym sud - nym dnjom, ach, jo tak nje - wja - se - le,

* Ličcy (tafičcy?). Hl. „Luž.“ 1861, 177.

du - se zym - ne deš - će, du - ju zym - ne wět - ře.

Druhu mel. ma Jord, č 43.

146. Moderato.

Z Mósta.

Lě - ta - lej stej lě - ta - lej, dwaj bě - lej gŕ - lu - bjaš - ka.
pad - nu - lej stej pad - nu - lej na chude - go ry - ta - rja

chŕj ža - chu tam, chŕj - ža - chu šyk - ne zby - žne lu - že.

Pozn Znamješko wospjetowanja plaći jenož při 1. a 5 strofje.

147. Andantino.

Z Mósta.

Swě - ty, swě - ty jań - žel tŕu - bi, a swě - ty,

swě - ty jań - žel tŕu - bi a 'šych hu - mar - zlych

gŕ - rej zbu - ži.

148. Andante.

Z Mósta.

Tužne žy - wje - nje ža - lo - stny cas, ty sy we - zel

mo - jo wja - se - le přeč, a ty sy ho - bro - šil

my - ju mysl, až ja nje-wěm, na cym ja som.

149.

Z Hory (p. Wojerec).

Tyn wje - čor jo, što bli - sko jo ta éma so tež
k nam či - bli - žu - jo, a - le što chce bók ra-dy
rad Khry-stu-so - wy, tyn dyr - bi bók z nim
doł-ho ži - wy.

150.

Z Čorneho Kholmca.

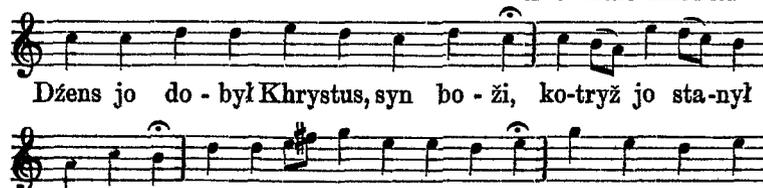

Sta-nył jo Khrystus wot smjerće, ha-le-lu - ja, ha - le - lu - ja
tón Wumóžnik šyckich lu-dži, ha-le-lu-ja, ha - le - lu - ja.

Text: Čas. 1887, 71.

151.

Z Čorneho Kholmca.

Džens jo do - byl Khrystus, syn bo - ži, ko-tryž jo sta-nył
wot smjerće, ha - le - lu - ja, ha - le - lu - ja, z wulkej če - sću

a kra-sno-sću, za to so dža-kujmy je-mu, ha-le-lu-ja,
 ha-le-lu-ja.
 Text: Čas. 1887, 71.

152.

Z Brunojc.

Na ra-nje swi-ta-nje, na ra-nje swi-tanje,
 džeň by-wa, hdyž mo-je čě-lo, duša ze spa-nja
 dže a wje-le bo-žich jan-dže-low pó-dla nje-
 je.

Druha strofa so započina přeco wot repitacije. II. so spěwa hakle při zakončěnju. — Přirun. Časop. 1883, II. přiř., č. 44.

153.

Z Ochozy.

Žins jo se nam naro-ži-lb, wýt te-je
 knjež-ne-je Ma-ri-je by-žy syn ni-měr-ny,

jowha, howhahej, by - žy syn ni - měr - ny.

154.

Ze Zakrjowa.

A tej mo - jej muc - nej wo - cy zam - ka - tej se
a tog' šě - ě - ě muc - ne člon - ki su za wot - po -

ze spa - nim, do - ku - laž ta šam - na nóc, jo tog' swěta
cy - wa - nim;

zgódna móc, do teje dlymi jo při - ka - za - ne, a te gwězdy

su zapa - lo - ne.

155.

Ze Zakrjowa.

Wje - sel - my se wšykne wěr - ne, Bo - gu cesć chwal -

bu da - waj - my w tom něntej - šem ca - su ja - třow - nem,

a - le - lu - ja.

156.

Ze Zakrjowa.

Kněz Chrystus do guw - na žě - šo, swó - je gór - ke šer - pjenje

wón tam scho - pi; tam tu - ža - šo wšo, což tam bě - šo,
tam tu - ža - šo lěs a zelena tře - wa.

Dodawěk ze zapiskow J. Bjara.

Slědowaca melodija je dospołniša, hač p. Smol. I, č. 150.

157. Lento.

Nětk-lej mi po-wjez, ho - le - čo, što je mi
w zy-mje ze - le - ne, što je mi wzy-mje ze - le - ne, tak
mlód-ne ze - le - ne?

158. Serbska reja.

Wu-daj so ho - lič - ka, hdyž 'šće sy mło - duš - ka,
hdyž 'šće twój sta - ry nan ži - wje - nje ma.

Druhi hlós hač p. Smol. I, č. 256.

159. Largo.

Wón je jej zaw - dał žol - ty kroš, wón je jej

zaw - dał žo - ty kroš, wo - na jom' rja - ne ru - biš - ko.

Var. Smol. I, č. 63.

160. Serbska reja.

Wjerć mje pěk - nje rje - nje, wjerć mje pěk - nje rje - nje,

ja sym w ćeń - kej koš - li!

Druhi hlós p. Smol. I, č. 176.

161. Serbska reja.

Rejwaj, mój po - hon - čo, rejwaj mój po - hon - čo

z knje - žej džow - ku, to je ta po - sle - dnja

re - ja.

Prir. č. 158. Druhi hlós ma Smol. I, č. 241, Kuba č. 18, 153

162. Moderato.

Ha hdže tón měsačk swě - ěi a hdže wón ho - rje

dže? Wón swě-ći po wšém swě-će, na rja-ny Holkec
dwór.

Prir. Smol. I, č. 249.

163. Andante.

Hale za na - ši mi hu - na - mi je - na wuz-
ka šćež - ćič - ka, ha je - na wuz-ka
šćež - ćič - ka.

Variant Smolerjoweje pěsnje I, č. 120.

164. Spěšnje.

No - we lět - ko win - ču - ju, a wšo do - bre
po - pře - ju sta - rym a tež mło - dym, sta - rym a tež
mło - dym.

~~~~~  
Cis̄c Smolerjec knihičišćerņo w Budyšinje.  
~~~~~

W o b s a h.

Třeći rjad dodawkow k textam ludowych pèsni. Podał Adolf Černý	str. 81.
Třeća zběrka narodnych hlósow lužiskoserbskich pèsni. Zhrmadził Adolf Černý	„ 129.

Z tutym wudawa so:

92) Prótřta na l. 1894.

K wužitku maćičneho domu předawaju so w maćičnym knihoskładze a pola pokładnika Mjerwy za dvě hriwnje wot Ludwika Kuby wubjermje harmonisowane a serbscy a čěscy krasnje wudate:

Písnuě lužické (serbske ludowe pèsnje).

Tute pèsnje hodža so derje za serbske koncerty.

Wo zapłaćenje lětnych a wosebje tež zastatych přinoškow (kóždolětnje 4 *M.* abo w cuzych pjenjezach po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwolnišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokładnikowa adresa za póst je: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Tež prosymy, zo bychy naše čescene sobustawy svojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namołwjeli.

Přinoški kwitujemy w Časopisu a „Lužicy“, darjene knihi dotal jenož w „Serbskich Nowinach“. Přeměnenje adressy njech so předsydzje abo pokładnikej wozjewi.

Časopisa M. S. su tež mnohe stare lětniki hišće na předaň přez knihokupca Rühla abo přez direktne skazanje pod adresu: An die Maćica Serbska in Bautzen (Sachsen).

Rozeslanje maćičnych spisow (dwójcy za lěto) wobstara knihar-nja E. Rühla. Hdy by něchtó wozjewjeny spis njedostał, njech napiše kartku z adresu: Herrn Kaufmann Mörbe, Bautzen (Sachsen).